

διπλό

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Ι'

ΒΥΡΩΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΤΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΒΥΡΩΝΟΣ

ΤΗ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΕΠΤΑΜΕΛΟΥΣ ΕΠΤΡΟΠΗΣ

ΤΟΜΟΣ Β'.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<p>El Resucitado υπό Σ. Fievé (ιστορικόν Διήγημα) μετάφρασις Α. Κωνσ. Ρ' — 'Επιστολαί Κυβερνήτου. — 'Ο έντομο- θήρας υπό Π. Κονδύλη (συνέχ. και τέ- λος). — Σύγκρισις και παραβολή του αρχαίου πολιτισμού προς τον νεώτερον υπό Κωνστ. Νεστορίδου. — Σινικά ζώα. — 'Η Φαία 'Αρκτος. — Πέρι Συβρι- δος υπό Κ. — Πραγματεία περί άνεκ- δότου έλληνικού Βοιείσ υπό Μ. 'Αλβέρ-</p>	<p>του Dumont μετάφρασις 'Αθ. Πετρίδου. — Συνταγματικόν Δίκαιον υπό Θεοδ. Φλογαίτου. — 'Ηλίας Τανταλίδης υπό Γ. Β. Σ. — Ποιήσεις — Τῶ άφ' ή- μῶν μεταστάντι Θ. ΚΑΡΟΥΣΩ υπό Φ. Ο. — Στενάγματα. — 'Εξάστιχον υπό Κλ. Παππάζογλου. — Δημοστικά άσματα. — 'Η ώραία Κόρη υπό 'Ε- λένης Δερέκα. — Δίστιχα υπό Κ. Ζη- σίου.</p>
--	--

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ «ΜΕΝΤΟΡΟΣ»

('Οδός Μενάνδρου άριθ. 3.)

1876

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Π. ΒΡΑΙΔΑΣ ΑΡΜΕΝΗΣ
ΑΡΙΣΤ. ΒΑΛΛΩΡΙΤΗΣ
Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ
Θ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ
Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ
Ι. ΔΕ ΚΙΓΑΛΑΣ
Θ. ΚΑΡΟΥΣΟΣ
Δ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
ΑΧ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Α. ΒΛΑΧΟΣ
Α ΓΑΛΛΑΝΗΣ

Η. ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ
Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΗΣ
Κ. ΠΩΠ
Π. Ι. ΧΑΔΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ
Γ. ΚΑΚΑΝΑΡΑΚΗΣ
Ε. ΚΟΚΚΙΝΟΣ
Α. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ
Α. ΔΑΣΚΑΡΑΤΟΣ
Γ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Β. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ
Ε. ΔΣΩΠΙΟΣ.

Ἄξιότιμε Κύριε.

Ἀθήνησι τῆ

1876

Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς ἐπιτροπῆς.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Π. ΒΡΑΙΛΑΣ ΑΡΜΕΝΗΣ
ΑΡΙΣΤ. ΒΑΛΛΩΡΙΤΗΣ
Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ
Θ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ
Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ
Ι. ΔΕ ΚΙΓΑΛΑΣ
Θ. ΚΑΡΟΥΣΟΣ
Δ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
ΔΧ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Α. ΒΛΑΧΟΣ
Α ΓΑΛΛΑΝΗΣ

Η. ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ
Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Κ. ΠΩΠ
Π. Ι. ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ
Γ. ΚΑΚΑΝΑΡΑΚΗΣ
Ε. ΚΟΚΚΙΝΟΣ
Α. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ
Α. ΔΑΣΚΑΡΑΤΟΣ
Γ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Β. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ
Ε. ΔΣΩΠΙΟΣ.

Ἄξιότιμε Κύριε.

Ἀθήνησι τῆ

1876

Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς ἐπιτροπῆς.

ΒΥΡΩΝΙ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΤΟΜΟΣ Β'. | ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1876. | ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 22.

EL RESUCITADO

Γ = δ

S. FIEVÉ.

(Ἱστορικὸν διήγημα).

(Μετάφρασις ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Π**).

Ἀρχαῖός τις ἀξιωματικὸς Ναπολέοντος τοῦ Α', ὃν ἔβλεπον συνεχῶς, μοι διηγήθη ποτὲ ἐν ἐπεισοδίῳ τοῦ στρατιωτικοῦ αὐτοῦ βίου, ὅπερ μοι ἐπροξένησε βαθυτάτην ἐντύπωσιν. Πολλάκις ἀνεμνήσθην τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, ὅτε, ἰδίως, ἐμάστιζε τὴν Ἰσπανίαν

ὁ τελευταῖος ἐμφύλιος πόλεμος. Ἴδου ἡ προκειμένη διήγησις, ὅπως μοι ἐξέθεσεν αὐτὴν ὁ φίλος μου.

Α'.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1810, ὑπῆρξε στιγμή, καθ' ἣν ὁ μετὰ τῆς Ἰσπανίας πόλεμος ἐφαίνετο λαβῶν φάσιν εὐτυχῆ καὶ ἀποφασιστικῆν. Οἱ Ἀγγλοὶ ἐξεδιώχθησαν εἰς Πορτογαλίαν, ὅπου ὁ Μασσένας ἠτοιμάζετο νὰ προσβάλλῃ αὐτούς. Ὁ Σουλτ συνεπλήρου τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀνδαλουσίας. Δὲν ὑπῆρχε πλέον τακτικὸς Ἰσπανικὸς στρατός. Α

επαρχιακάι συνελεύσεις (juntas), διηρημένοι μεταξύ των, μηδὲ συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς κεντρικῆς συνελεύσεως, οὐδόλως ἠδύναντο νὰ συνεννοηθῶσι περὶ σχεδίου γενικῆς ὑπερασπίσεως τῆς χώρας. Τὸ μεγαλείτερον πρὸς ταχέϊαν εἰρήνευσιν πρόσκομμα ἦν ἡ ὑπαρξίς τῶν πολυαριθμῶν συμμοριῶν ἐξ ἀτάκτων (guerilleros), οἵτινες διετήρουν ἀκραιάαν τὴν ἀντίστασιν, οὐσαν συγχρόνως ἀφορμὴν διηνεκῆ τῆς ἐξασθενήσεως τοῦ στρατοῦ τῆς κατοχῆς. Ὁ κατ' ἰδίαν πόλεμος, ὃν ἠναγκαζόμεθα νὰ πολεμώμεν πρὸς αὐτοὺς ὑπέσκαπτε τὰς δυνάμεις μας, παρέλυε τὰς κινήσεις μας καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἀπέδειξε, σὺν τῷ χρόνῳ, ὅτι ὁ ἀτακτος οὗτος πόλεμος ἦν κινδυνωδέστερος ἢ ὁ ἐκ τοῦ συστάδην.

Ἦμῃν τότε κατατεταγμένοι ἐν τῷ τρίτῳ σώματι, ὅπερ μετὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Καισαρυγούστης (Saragossa) ἐσκήνωσεν εἰς Ἀραγωνίαν ὅπως ἀναλάβῃ ἐκ τῶν κόπων καὶ τῶν ἀπωλειῶν, ἃς ὑπέστη. Ἐδιοικούμεθα ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Suchet, ὅστις, δικαίως, ἐξελαμβάνετο ὡς εἰς τῶν ἀρίστων πολεμαρχῶν τῆς αὐτοκρατορίας. Διὰ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς τιμιότητος τῆς διοικήσεώς του, παρέιχε τῷ στρατῷ του ἄφθονα τὰ πρὸς ζωάρκειαν, χωρὶς νὰ πιέζῃ τοὺς ἐγχωρίου κατοίκους. Οἱ στρατιῶται του ἦσαν καλῶς ἐνδεδυμένοι, καλῶς ὀπλισμένοι, ἀεὶ ποτε ἔχοντες ἄφθονα τὰ τρόφιμα, καὶ συνεπῶς διατελοῦντες ἐν μείζονι πειθαρχίᾳ παρὰ πᾶν ἄλλο στρατιωτικὸν σῶμα τῆς Ἰσπανίας. Δεινὸς περὶ τὴν τακτικὴν, διοικητὴς ἀριστος, ὁ Suchet ἀνέπτυσε κατὰ τῶν συμμοριῶν δραστηριότητα καὶ τόλμην ἐξισουμένην πρὸς τὴν ἐκείνων. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους 1810 μέχρι τοῦ 1811, εἶχομεν πολλάκις συγκρουθῆ μετὰ τῶν ἀτάκτων τούτων, καὶ πάντοτε σχεδὸν ὑπερισχύσαμεν. Ὁ Ῥενοβαλὲς καὶ Ἐμπεσιμνάδες

οἵτινες ἐνεφανίζοντο, προσβάλλοντες ἡμᾶς, περὶ τὴν Σαραγῶσαν, ἠναγκάσθησαν νὰ καταρύγῳσιν εἰς τὰς Ἀστουρίας, ὁ Μίνας ἠγματοτίσθη, ὁ Ῥαμὼν κατέλιπε τὴν μονὴν τῆς Παναγίας τοῦ Ἀγγελᾶρ, ἦν μετεποίησεν εἰς φρούριον· ὁ Βίλλα Κάμπας καὶ ὁ Καπουκίνοσ ἀπεσύρθησαν εἰς Βαλεντίαν, καὶ τέλος, τὸ μόνον μείναν καὶ ἐπιφοδῶτερον σῶμα, τὸ μέχρις ἐκεῖνου διατηρηθὲν εἰς Ἀραγωνίαν, κατεστράφη σχεδὸν ὀλοσχερῶς πλησίον τῆς Ὀριγουέλας, ὁ δὲ ἀρχηγὸς αὐτοῦ ἐφονεύθη.

Ἦν οὗτος ἐκ Βαλεντίας, ὀνομαζόμενος Garcia Navarro, ἀρχαῖος ἀξιωματικὸς ἐν τῷ συντάγματι τῆς περιγιπέσσης. Ὁ διακαὴς αὐτοῦ πατριωτισμὸς, ἡ ἀληθὴς στρατιωτικὴ ἰκανότης του, ὁ ὑψηλόφρων καὶ ἱπποτικὸς χαρακτήρ του κατέστησαν αὐτὸν ὀνομαστὸν καὶ ἐφείλκυσαν ἐπ' αὐτοῦ τὴν ὑπόληψιν καὶ αὐτῶν τῶν πολεμίων. Ὁ θάνατός του διεφρμίσθη πανταχοῦ τῆς Ἰσπανίας καὶ ὑπῆρξεν ἀληθὴς ἐθνικὴ συμφορὰ. Πολλοὶ μάλιστα τῶν συμπατριωτῶν του οὐδόλως ἐπίστευον ὅτι ἐφονεύθη, καὶ ἐπειδὴ τὸ πρόσωπόν του εἶχε παραμορφωθῆ παραπολὺ ἐκ τῶν πληγῶν, ἐδόθη τροφή εἰς τὴν δυσπιστίαν. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐγένετο συνεχῶς λόγος, κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς μάχης τῆς Ὀριγουέλας· ἕκαστος δε μετ' ἐξάψεως ἠρνεῖτο ἢ ἐπεβεβαίον τὸ γεγονός. Ἀλλ' ὀπωσδήποτε, ὁ ὑποτιθέμενος οὗτος θάνατος ἔθηκε τέρμα εἰς τὰς ἐν Ἀραγωνίᾳ ἐχθροπραξίας. Ἡ περικαλλὴς αὐτῆ ἐπαρχία ἀπτόλαυσε πρὸς καιρὸν εἰδός τι ἡσυχίας καὶ εὐημερίας. Ἐρχόμενος εἰς Ἀραγωνίαν ἠσθάνετό τις ἐκυτόν ἀναγεννώμενον, μετὰ τὰς ὀδυνηρὰς συγκινήσεις, τὰς θλιβούσας τὴν καρδίαν ἐν τῇ λοιπῇ Ἰσπανίᾳ, ἐνώπιον τοσούτων ἐρειπίων, τοσαύτης ἀθλιότητος, ἐνώπιον τοσούτου μίσους καὶ τοσαύτης ὀργῆς.

Μετὰ τὴν μάχην τῆς Ὀριγουέλας, ἥς συμμετέσχε τοσοῦτον δραστηρίως τὸ σύνταγμα τῶν λογχοφόρων (οὐσάρων), εἰς δ' ἀνήκον, ἀπεστάλη τοῦτο ἵνα σκηλώσῃ εἰς Albaracin. Διηγώμεν αὐτοῦ, ἐπὶ τινα χρόνον, τὸν ἥσυχον καὶ μονότονον βίον, ὃν διάγει τις καὶ εἰς οἰκανδήποτε φρουρὰν τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας.

Ἀλλὰ μιᾷ ἡμέρᾳ ὁ ταχυδρόμος, ὅστις ἤρχετο ἀπᾶξ τῆς ἐβδομάδος ἐκ Σαραγῶσης ἐβράδυνεν ὑπὲρ τὸ δέον. Ὁ στρατηγὸς Ἐ... ὅστις ἐδιοικεῖ εἰς Albaracin, ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ περὶ αὐτοῦ καὶ ἀπέστειλεν ἀπόσπασμα πρὸς ἐρεῖναν. Εὐρισκόμην ἐν τῇ μεγάλῃ ὁδῷ, ὅτε τὸ ἀπόσπασμα ἐπέστρεφεν. Ἐν μέσῳ τῶν τάξεων τῶν οὐσάρων ἐβιάδιζον τέσσαρες ἡμίονοι, ἐπ' ὧν εἶχον θέσει πτώματα καθημαγμένα. Ἐκ τῶν βρακίων τῆς στολῆς, ἅτινα ἐκάλυπτον αὐτὰ, ἀνεγνωρίσθησαν, ὅτι ἦσαν οἱ συνοδοὶ τοῦ ταχυδρόμου ἱππεῖς...

Τὸ τόλμημα τοῦτο ἦν τὸ προσιμῖον πολλῶν ἄλλων ἀλλεπαλλήλων τοιοῦτων. Ὁλιγαριθμὸς τις φρουρᾶ, ἥτις εἶχεν ἀφεθῆ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Παναγίας τοῦ Ἀγγελᾶρ κατελήφθη αἰφνιδίως καὶ ἐσφάγη ὑπὸ συμμορίας ἀτάκτων (guerilleros), σχηματισθείσης αὐτοκλήτως εἰς τὴν σιέραν τοῦ Montalván. Αἱ συμμορίαί, αἱ παρ' ἡμῶν διωχθεῖσαι ἐκ τῆς Ἀραγωνίας, ὑπεισήλαθον πάλιν ἐκ διαφόρων συγχρόνως σημείων. Ἐντὸς ἡμερῶν τινῶν, πάντες οἱ καρποὶ τῶν προσπαθειῶν μας, κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος, ἀπολέσθησαν· ἀλλὰ τὸ παραδοξώτερον πάντων ἦν, ὅτι ἐπιστεύθη παρὰ τοῖς Ἰσπανοῖς, ὅτι ὁ πρωτοεργὸς τοῦ κινήματος τούτου ἦν ὁ περιώνυμος ἀρχηγὸς (cabacilla) Garcia Navarro, Γαρσίας Ναβάρρος.

Ἐπὶ ματαίῳ ὑπενηθύμιζον αὐτοῖς πάντα τὰ περιστατικά, ἐξ ὧν οὐδεμία ὑπελείπετο ἀμφιβολία περὶ τοῦ θανάτου του, οὐδεὶς ἔχουεν ἢ διάνοια τοῦ λαοῦ ἐφθάνεν εἰς συμ-

περάσματα ὅλως ἀπροσδόκητα. «Ναί, ἀπέθανεν, ἔλεγεν ὁ ὄχλος, ἀλλ' ὁ Θεὸς, ἐνδίδων εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, προστάτου τῶν Ἰσπανῶν, συνεχώρησεν ἵνα ὁ Γάρσιας ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν γῆν, ὅπως ἀποτελειώσῃ τὸ ἔργον τῆς ἐξοντώσεως τῶν Γάλλων». Ὁ κληρὸς, ἀδιάλλακτος ἡμῶν πολέμιος, ἐδράξατο τῆς ἀπλοϊκῆς ταύτης πεποιθήσεως· τὸ θαῦμα τοῦτο ἐκηρύχθη ἀπὸ τοῦ ἀμθωνοσ καὶ ἐξυμνήθη διὰ δοξολογιῶν καὶ δημοσίων δεήσεων καὶ ἐδίδετο ἰνδουλγρέντια (ἄφεις ἀμαρτιῶν) πλήρης εἰς πάντα καταταττόμενον εἰς τὸν λόχον τοῦ ἐξ οὐρανῶν πατ. Ἰησαίου... Ὅθεν, ἐκ προλήψεως, φανατισμοῦ καὶ πατριωτισμοῦ ἅμα πλῆθος ἀνδρῶν ἔτρεχον καὶ κατετάττοντο εἰς τὴν συμμορίαν τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος (Resucitado). Οἱ κακοδαίμονες οὗτοι ἐπίστευον, ὅτι ἀποκτήσονται τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, θύοντες, πυρπολοῦντες, φονεύοντες ἐν τοιαύτῃ ἀγίᾳ συνοδίᾳ.

Ὅντως, ἐφαίνετο, ὅτι ὁ ἀναστηθεὶς ἔφερεν ἐκ τοῦ ἄλλου κόσμου ἐπαυξήσιν μίσους καὶ λύσσης καθ' ἡμῶν. Ὅσῳ ὁ πόλεμος, ὃν ἐπολέμει οὗτος ἄλλοτε καθ' ἡμῶν ἦν ἐντιμος, γενναῖος μάλιστα, τόσῳ ὁ νῦν εἶχε τι τὸ ἄγριον καὶ θηριώδες. Οὐδεὶς οἶκτος διὰ τοὺς αἰχμαλώτους, πᾶς Γάλλος πίπτων εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ τούτου ἔδει ν' ἀποθάνῃ. Τὰ πτώματα τῶν δυστυχῶν συντρόφων μας, ἅτινα εὐρίσκομεν κατὰ πᾶσαν στιγμήν, ἔφερον ἔγχνη τρομερῶν ἀκροτηριᾶσεων καὶ βασάνων, ἃς ὑπέστησαν. Εἰς τὰς πύλας αὐτὰς τῶν πόλεων, ἃς κατεῖχομεν συνέβαινον οἱ βάρβαροι οὗτοι φόνοι, καὶ ἵνα μὴ μείνῃ ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία περὶ τοῦ αὐτοεργοῦ τῶν κακουργημάτων τούτων, ὁ Ἀναστηθεὶς, ὅστις ἀπεδέχθη προθύμως τὸ ἐπίθετον τοῦτο, ἄφινε παρὰ τὰ πτώματα δελτίον εἰρωνικὸν καὶ προκλητικὸν, δι' οὗ ἐδήλου τὴν πράξιν του.

ὡς θέατρον τῶν κατορθωμάτων του ἐξελέξατο πῆν σιέραν τοῦ *Montalván*, θέσιν ἀξιόλογον, διότι ἐκ ταύτης ἐπέβλεπε τὴν ἀπὸ Μαδρίτης εἰς Σαραγῶσαν ὁδὸν καὶ τὴν ἀπὸ Καλαταοῦδ εἰς Βαλεντίαν. Διέμενον, οὕτως, εἰς τὸ κέντρον τῶν σκηνομάτων μας, ἄτινα ἀπεμόνου ἀπ' ἀλλήλων καὶ μετὰ τὰς ταχείας ἐπιδρομὰς του, εὗρισκεν ἄσυλον ἀσφαλές εἰς τὰ ὄρη, ὅπου ἀπέβαινε δύσκολον νὰ καταδιωχθῆ. Ὅσοι τῶν Ἰσπανῶν ἐδίδον ὑπόνοιαν, ὅτι συνεπάθουν ἢ κατὰ διάνοιαν ἢ δι' ἔργων πρὸς τὸν βασιλεῖα Ἰωσήφ (Βοναπάρτην) ἐπάθαινον ὅσα καὶ οἱ Γάλλοι. Ἐκαίε τὰ ὑπάρχοντά των, ἐξερίζονε τὰ ἐλαιόδενδρά των καὶ τὰς ἀμπέλους των, ἀφοῦ ἐξεδικεῖτο καὶ κατὰ τοῦ προσώπου των. Ἐντεῦθεν ἀπέβη, ὅτι πᾶς Ἀραγωνίος, εἴτε ἐκ τρόμου, εἴτε συμμερζόμενος τὴν καθ' ἡμῶν ἔχθραν, ἐγένετο συνένοχος τοῦ Ἀραστηθέτος (*Resucitado*). Τὸ ἐλάχιστον κίνημα ἡμῶν, αἱ μυστικώτεροι ἐτοιμασίαι μας, ἀπεκαλύπτοντο αὐτῷ ἐκ τοῦ προτέρου, ἐνῶ τὰς ἐκείνου ἐμανθάνομεν μόνον κατὰ τὴν ἐκτέλεσίν των. Οὐδὲ πρὸς ποῖον ἐχθρὸν ἐπολεμοῦμεν ἐγνωρίζομεν ἀκριβῶς. Κατὰ πρῶτον ὁ *Resucitado* ὑπῆρχε πραγματικῶς; Μὴ ἦτο συμβολικόν τι πρόσωπον, εἰς ὃ ἀπέδιδον τὰς κακουργίας πολλῶν ἀρχηγῶν τῶν ἀτάκτων στρατῶν, ἃ ἦν νέος τις τυχοδιώκτης, ὡς τοῦτο ὑπεδεικνύετο κατὰ πᾶσαν στιγμήν, περιβαλλόμενος δι' ὄνοματος, ὅπερ ἀπέδιδεν αὐτῷ ἢ τοῦ λαοῦ εὐπιστία, καὶ ὅπερ ἐπηύζανε τὸ μυστηριῶδες αὐτοῦ καὶ συνετέλει ἄριστα εἰς τὰ σχέδιά του; Οἱ ἰσχυρίζομενοι, ὅτι ἦν οὗτος ἀληθῶς ὁ Ἀραστηθεὶς διεφώνουν κατὰ τὴν εἰκόνα, ἣν παρίστων αὐτοῦ· οἱ μὲν εἰκόνιζον αὐτὸν ὡς ἄνδρα ὑψηλόν, ῥωμαλαῖον, ἐνεργητικὸν τὴν φυσιογνωμίαν καὶ ἔχοντα γενειάδα καὶ κόμην πυρρόχροα, οἱ δὲ ἀπ' ἐναντίας παρίστανον αὐτὸν ὡς κομψόν τινος ἰπ-

πότην, ἔχοντα ἐξωτερικὸν γυναικεῖον μᾶλλον ἢ ἀνδρικόν. Τρίτος δὲ τις ἰσχυρισμὸς κατέστρεφε τοὺς δύο πρώτους. Ψυχὴ δὲν εἶδεν, ἔλεγον οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν γνώμην ταύτην, τὸ πρόσωπον τοῦ *Resucitado*, ὃς τις διηνεκῶς ἐφόρει προσωπεῖον, ὡς τοιοῦτόν τι συνειθίζετο ἀληθῶς μεταξὺ τῶν *συμμοριτῶν*, καὶ ὑπηρετεῖ θαυμασίως τὸ ἀμφίροπον ἐκείνων, ὅσοι, ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ τῶν αἰφνηθῶν ἐπιδρομῶν, μετέβαινον ἀνυπόπτως ἀπὸ τοῦ ἐνὸς στρατοῦ εἰς τὸν ἄλλον.

Ἄλλ' ὅ,τι καὶ ἂν ἦ, τὸ ἠθικὸν ἀποτέλεσμα ἦτο μέγα, ἡ ἀσφάλεια τῆς ἐπαρχίας διαταράχθη σπουδαίως, ἡ γοητεία τῶν γαλλικῶν ὄπλων ἠλαττώθη οὐσιωδῶς, καὶ ἡ τόλμη τῶν *guerilleros* παρενέβαλλε προσκόμματα λίαν ὀχληρὰ εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, δι' ὧν ὁ στρατηγὸς *Suchet* προπαρασκεύαζε τὴν κατάκτησιν τοῦ βασιλείου τῆς Βαλεντίας. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται ἔχρηζον συνεχῶν ἀποστολῶν ὄπλων, τροφῶν καὶ παντοίων ἐφοδίων. Τὰ συντάγματα ἐδέχοντο νεοσυλλέκτους, ἀλλ' ὁ Ἀραστηθεὶς ἐνέδρευε τὴν διάβασιν αὐτῶν, καὶ πολλὰ τῶν ἀποσπασμάτων τούτων κατεστρέφοντο πρὶν ἢ φθάσασιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον.

Εἶχομεν τότε δύο ἱλας ἰππικῆς εἰς *Μονταλβάν*, προωρισμέναις ἵνα συνενωθῶσι μετὰ μιᾶς τῶν μεραρχιῶν, ἃς ὁ *Suchet* ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ. Ἐπρόκειτο νὰ ἐπαυξηθῆ ὁ στρατὸς ὑπὸ νεοσυλλέκτων, οἵτινες εἶχον φθάσει πρὸ μικροῦ, καὶ εἰς ἐμὲ ἔλαχε ἡ κινδυνώδης τιμὴ νὰ τοὺς φέρω εἰς *Μονταλβάν*.

— Εἶναι οἱ δυστυχεῖς ἀρνία, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ ρίψῃ τις εἰς τὸ στόμα τοῦ λύκου, μ' εἶπεν ὁ συνταγματάρχης μου, ἀφοῦ μοι ἔδωκεν τὰς ὁδηγίας του, τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο διάβολον δὲν ἀξίζει. Ἦθελον μᾶλλον νὰ σᾶς δώσω παληκαράδες τινες διὰ νὰ διερθῶσω τὸ ἠθικὸν των, ἀλλὰ σήμερον εἰς

συνταγματάρχης οὐδ' ἓνα ἄνθρωπον ἐκ τοῦ συντάγματός του δύναται νὰ διαθήσῃ.

— Ὁ Θεὸς σῶζοι τὴν Γαλλίαν! ἀπήντησα μετὰ μειδιάματος μετριόφρονος θάρρους, ὅπερ ὑπελάμβανον κατάλληλον ἐν τοιαύτῃ περιστάσει.

— Οἱ παπᾶδες σᾶς ἐδίδαξαν τοῦτο, ἀπεκρίθη ὁ συνταγματάρχης. Πραγματικῶς, κινδυνεύει τις νὰ τὸ πιστεύσῃ, βλέπων τὰς καθεκαστὴν σχεδὸν γινομένηας ἀνοησίας, ἀπ' ὧν ἀπαλαττόμεθα ὡς ἐκ θαύματος. Ἰπαγε, φίλε μου, καὶ ἂν ἐπανέλθῃς σῶος καὶ ἀκέραιος, μὰ τὸ ναί! θὰ ὑπερευχαριστηθῶ!

Τὴν ἐπιούσαν, μόλις ἔφεγγεν, ἐκίνησα.

Ἐκ πρώτης ὄψεως, ἠδυνήθην νὰ βεβαιωθῶ, ὅτι ὁ συνταγματάρχης μου δὲν ἐσυκοφάντει τὸ ἀπόσπασμά μου. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐπέκειτο ἀνάγκη κατεπείγουσα ἵνα ἀναπληρωθῆ τὸ κενόν, ὅπερ ἄφινεν ἀπαύστως ὁ πόλεμος εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ, ἐκ νεοσυλλέκτων, οἵτινες μόλις ἐπρόφθανον ν' ἀσκηθῶσι στρατιωτικῶς. Μόλις ἀπεσπῶντο ἀπὸ τοῦ ἀρότρου των, καὶ οἱ δυστυχεῖς ἐστέλλοντο εἰς Ἰσπανίαν, Γερμανίαν, Ἰταλίαν. Καθ' ὁδὸν δὲ ἐγυμνάζοντο, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, εἰς τὸ νέον ἐπαγγεγμὰ των, μόλις δὲ φθάνοντας, τοὺς ὠδήγουν εἰς τὸ πῦρ. Τοιοῦτοι ἦσαν καὶ ἐκεῖνοι, οὓς ὠδήγουν εἰς *Μονταλβάν*. Πολλάκις ἐμειδιάσα, βλέπων τὰ κινήματά των, τὸ βᾶδισμά των, τὸν τρόπον, δι' οὗ ἔφερον τὴν στολὴν καὶ τὸν ὄπισμόν των καὶ τὰ πρόσωπά των τὰ ἀγένεια, ἐκφράζοντα ὑπερηφάνειαν ἐν ταύτῳ καὶ φόβον. Εἶχον πρὸς τούτοις ἐν τῇ συνοδίᾳ μου καὶ τινες ἀναρρώσαντας ἀσθενεῖς, μεταβαίνοντας εἰς τὰς θέσεις των καὶ ἐφόδια τροφίμων διὰ τὴν φρουρὰν τοῦ *Μονταλβάν*.

Ὅποια ἡμέρα! . . . θέλω ἀναμνησθεσθαι αὐτῆς ἐφ' ὅρου ζωῆς ἔτρεχον ὡς ἀληθῆς ποιμενικὸς κύων παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς φά-

λαγγός μου, διὰ νὰ διατηρῶ τὴν τάξιν καὶ ἐξαναγκάζω τοὺς μένοντας ὀπίσω νὰ βαδίζωσιν. Οἱ πρόσκοποι μου ὑπηρετοῦν ἀλλ' ἀντ' ἄλλων ἐκτελοῦντες, τώρα μὲν πορευόμενοι ἐν ἄκρᾳ ἀσφαλείᾳ, τώρα δὲ τρομάζοντες εἰς τὸν ἐλάχιστον θόρυβον, εἰς τὴν ἐλαχίστην κίνησιν τῶν θάμνων, εἶχον δὲ καὶ τοὺς ἡμιονηγοὺς (*arrieros*), ὧν τὰς κινήσεις ἔδει νὰ προσέχω. Περὶ τὰς δύο μετὰ μεσημβρίαν ἐφθάσαμεν εἰς τινὰ φάραγκα, περιεκλεισμένην πανταχόθεν ὑπὸ ὑψώματων· μεγάλοι βράχοι, πυκνοὶ θάμνοι καὶ τινὰ ἰσχνὰ πεῦκα περιώριζον τὴν ὁδόν, δι' ἧς ἐβαδίζομεν καὶ ἦτις πεντακόσια σχεδὸν βήματα περαιτέρω, διήρχετο κατ' εὐθείαν ἐπὶ βράχειος ὑψηλῆς, ἀποκρυπτούσης τὸν ὀρίζοντα. Λαμπρὸν λιμέρι ληστῶν! Ἦμην ἀνυπόμονος νὰ ἐξέλθω αὐτοῦ καὶ ἐπέσπευδον, κατὰ δύναμιν, τὴν πορείαν. Αἴφνης βλέπω τοὺς δύο ἰππεῖς μου νὰ σταματήσωσιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς, νὰ πυροβολήσωσιν καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν καλπάζοντες καὶ κραυγάζοντες ὡς παράφρονες — «Ὁ Ἀραστηθεὶς! ὁ Ἀραστηθεὶς.» Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισα, ὅτι καὶ τοῦτο ἦτο πανικὸς τις φόβος ὁποῖος κατελάμβανε τὸ ἀπόσπασμά μου συνεχῶς καὶ ἔτρεξα ἵνα ἐπιπλήξω αὐτοὺς διὰ τὸ ἄνανδρόν των, ἀλλὰ τώρα τὸ πρᾶγμα ἦτο σπουδαιότερον. Φθὰς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς βράχειος, ὅπου ἐπανεφέρον τοὺς ἰππεῖς, εἶδον ἑκατὸν βίματα μακρὰν πολυἀριθμον φάλαγγα Ἰσπανῶν ἐν μέσῳ ἐκυμάτιζεν ἡ μαύρη σημαία, ἡ φέρουσα σύμβολον κεφαλῆν νεκρὰν καὶ ὁστᾶ σταυροειδῶς τεθειμένα, ἀγγέλλουσα δὲ τοὺς *guerilleros* τοῦ *Resucitado*. Ἐπικαλεσθεῖς ἅπασαν τὴν ἀταραξίαν μου, ἔνευσα τῷ καταλυματίᾳ ὃν ἀφῆκα παρὰ τῇ συνοδίᾳ, νὰ ὀδηγήσῃ ἐν τάχει τοὺς ἰππεῖς ἵνα καταλάβωσιν τὰ ὑψώματα, ἀλλὰ τῇ αὐτῇ στιγμῇ ἡ ὀπισθοφυλακὴ ἤρχετο ἐν ἀταξίᾳ, κραυγάζουσα ἐπίσης, ὁ Ἀραστηθεὶς! ὁ Ἀρα-

Διὰ δύο ἀλμάρτων ὁ κράζων με, εὐρέθη πλησίον μου, καὶ ἐνηγκαλίσθημεν ἀλλήλους ὡς δύο ἀδελφοί. Ἦν εἰς τῶν νεαρῶν στρατιωτῶν μου, Βάσκος τὴν πατρίδα, ὀνόματι Etcheverry.

Οἱ λοιποὶ, μοὶ εἶπε, δικυθύνθησαν ἀπὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος διὰ νὰ ἐξέλθουν τοῦ στρατοπέδου, μόνος δ' αὐτὸς ἐσυλλογίσθη νὰ λάβῃ ἄλλην διεύθυνσιν. Οὕτως, ἠδυνήθη νὰ διέλθῃ ἀπαρτήρητος ἐν μέσῳ τῶν Ἰσπανῶν, ἐν ᾧ χρόνῳ κατέσφαζον οὗτοι τοὺς δυστυχεῖς συντρόφους του, ἀποθανόντας ὅλους μέχρις ἐνός.

Εὐρισκόμεθα ἐπὶ τῆς μάλλον κρημνώδους ῥάχως τοῦ ὄρους, κατὰ τὸ σημεῖον, ὅπου ἡ κατωφέρεια ἐγένετο σχεδὸν κάθετος. Ἀλλὰ βοηθούμενοι ἐκ τῶν ἐξοχῶν τοῦ βράχου καὶ ἐκ τῶν θάμνων, τῶν τῆδε κἀκείσε φυομένων, κατωρθώσαμεν νὰ φθάσωμεν εἰς ῥευματιὰν τινὰ, ἣν τὰ ὕδατα τῶν ὑστῶν ἐπὶ αἰῶνας σκάπτουσιν, ὡς τὸν λίθον. Ἀκολουθοῦντες αὐτήν, ἐμέλλομεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ, ὃν εἶχομεν διέλθει τὴν ἡμέραν. Ὁ στρατιώτης μου διήλθεν ὁ πρῶτος, ἐγὼ δὲ τὸν ἠκολούθησα ὅπως ἠδυνήθη. Ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρότατος, ἡ βροχὴ ἔπιπτε ποταμηδὸν καὶ καθίστα τὴν κατάβασιν μας λίαν κινδυνώδη. Εἰκοσάκις ἀπώλεσα τὴν ἰσορροπίαν μου ἐπὶ τοῦ γλυστεροῦ βράχου καὶ ἡ δύναμις μόνη, μεθ' ἧς ἀνηρτώμην ἐκ τῶν ριζῶν ἢ τῶν κλάδων, οὐς συνήντα ἡ χεὶρ μου, ἔσωσε τὴν ζωὴν μου. Ἐφθόνουν τὴν δεξιότητά καὶ τὸ ἀτάραχον τοῦ Etcheverry. . . . Ἡ φύσις αὐτοῦ ἡ ὀρεινή δὲν τὸν ἐγκατέλειπεν. Εὐρόμεν τὴν ῥευματιὰν, ἣν ἐθεώρουσαν ὡς τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας, ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἐμελλον νὰ κατέλθω ἐντός, διὰ τινος σημείου ὁ Etcheverry μ' ἐσταμάτησεν. Ἦκουσε τὰ βήματα πολλῶν ἀνθρώπων, οἵτινες εἶχον ἤδη προκατέλθει ἡμῶν.

— Μὰς ἐνόησαν, εἶπεν οὗτος, θέλουσι μὰς περιμένει ἐκεῖ κάτω, ἄς διευθυνθῶμεν ἀπὸ ἄλλο μέρος.

Ἐπεστρέψαμεν ὀπίσω, καὶ διὰ μυρίων νέων κινδύνων καὶ κόπων κατωρθώσαμεν μόλις νὰ εὐρωμεν ἐν μονοπάτι, ὅπερ μὰς ἔφερεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ χειμάρρου.

Οὐδέποτε θέλω λησμονήσει τὸ θέαμα, τὸ παρασταθὲν, τότε, ἐνώπιόν μου. Ἡ καταγιγίς ἦν ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ σφοδρότητι, οἱ κεραινοὶ διεδέχοντο ἀλλήλους ἄνευ διακοπῆς, καὶ ἡ ἡχώ ἐπανελάμβανε τὸν κρότον τῶν συνοδευόμενων καὶ ἐκ τοῦ θορύβου τῶν ῥευμάτων, τῶν καταβαίνοντων ἐκ τοῦ ὄρους καὶ συρόντων δένδρα, ὄγκους γῆς καὶ βράχους. Ἀστραπαὶ ἀνέφλεγον ἀπαύστως τὴν ἀτμοσφαῖραν, ἡ γῆ ἐκλονίζετο ὑφ' ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς μόλις ἀντείχομεν εἰς τὸν ἄνεμον, τὸν πνέοντα ὀρηκτικῶς ἐντὸς τῆς στενωποῦ ταύτης. Ἐκ τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν, τῶν περὶ ριζῆς ἡμῶν, ἐβλέπομεν καταβαίνοντας μετὰ λάμψεων φωσφορωδῶν, καταρράκτας, ὧν τὰ ὕδατα ἐπερχόμενα, ἐμυκῶντο πλησιέστατα ἡμῶν. Αἶφνης κραυγαὶ τρόμου ἠκούσθησαν ἐκεῖ ἰού. Ἦσαν οἱ Ἰσπανοί, οὐς πρὸ μικροῦ εἶχομεν ἀποφύγει. Οἱ δυστυχεῖς, καταληφθέντες ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἐντὸς τῆς ῥευματιᾶς ἐσύροντο ὑπ' αὐτῶν μετὰ ταχύτητος ἀκατασχετοῦ.

Ἐκυριεύθημεν ὑπὸ φοβῆς ὁ αὐτὸς κίνδυνος ἠπειλεῖ καὶ ἡμᾶς. Τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, ἐφ' οὗ ἰστάμεθα εἶχε καταληφθῆ καὶ τοῦτο ὑπὸ τῶν ὑδάτων, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἴμεθα μέχρι τῶν ἀστραγάλων. Ἐὰν ὁ χεῖμαρρος κῦξανεν, ἐξάπαντος θὰ παρέσυρε καὶ ἡμᾶς.

Διήλθομεν οὕτω ὄραν ὄλην μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου. Τέλος ἡ καταγιγίς ἐκόπασε καὶ ἡμεῖς ἐζητήσαμεν μέσον τι εἰς τὸ νὰ περάσωμεν τὸν χεῖμαρρον. Γιγαντιαίον τι δένδρον ἐκρίζωθῆν ἐκ τῶν πλευρῶν τοῦ

ὄρους ἐκρατήθη, συρόμενον ὑπὸ τοῦ ὄγκου τοῦ βράχου, περὶ οὗ εἶπον αἱ μέγιστα αὐτοῦ ρίζαι ἠγγίζον τὴν ὄχθην ἡμῶν, ἡ δὲ κορυφή του ὑπερέβαινε κατὰ πολὺ τὴν ἀπέκταντι. Μὰς ἐγκρίσμευσεν ὡς γέφυρα, καὶ μεθ' ὅλην τὴν ὀρμὴν τοῦ ῥεύματος, ἐξ ἧς ἐκλονίζετο, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἄλλην ὄχθην σῶσι καὶ ἀβλαβεῖς.

Ἰδόντες ἑαυτοὺς χωρισμένους ἀπὸ τοῦ Ἀρασθηέντος διὰ τοῦ ἐμποδίου τούτου, ὅπερ μετὰ τῆς δυσκολίας ὑπερέβημεν, ἐπιστεῦσαμεν, τέλος, ὅτι ἐσώθημεν. Ἀλλ' ὅμως ὁπόσοι κίνδυνοι μὰς ἀνέμενον ἔτι. Καὶ κατὰ πρῶτον, ποῦ ἄρα γε εὐρισκόμεθα, ποῖον δρόμον ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσωμεν; Εὐτυχῶς, ὁ Etcheverry, εἶχεν ἀκούσει τοὺς ἀτάκτους νὰ λέγωσιν, ὅτι ὁ ποταμὸς οὗτος ἦτο ὁ Ταύρριος, ὅστις διαρρέει παρὰ τὴν Albarracin. Δὲν εἶχομεν λοιπὸν ἢ ν' ἀκολουθήσωμεν τὸ ῥεῦμά του, ὅπερ καὶ ἐπράξαμεν, ἀλλὰ πάντοτε διὰ μακρῶν περιστροφῶν, ὅπως ἀποφύγωμεν τὰ κατωκείμενα μέρη καὶ τὰς συχναζόμενας ὁδοὺς. Ἐθαδίσαμεν ὄλην τὴν ἡμέραν, ἀποθνήσκοντες ἐκ τοῦ καμάτου καὶ τῆς πείνης, μὴ φαγόντες ἢ ὀλίγους βαλάνους ἢ ἀγρίας ἐλαίας, ἄς συνελέξαμεν καθ' ὁδόν.

Πρὸς τὸ ἐσπέρας ἐφθάσαμεν εἰς Albarracin. Ἀπὸ τῆς προτεραίας ἐγνώριζον ἐκεῖ τὴν ὀλεθρίαν συνάντησιν ἡμῶν μετὰ τοῦ Resucitado, καὶ πάραυτα ἀποσπάσματα ἀπεστάλησαν ἵνα διασώσωσι τοὺς ἐπιζώντας, ἐὰν ὑπῆρχον εἰσέτι τοιοῦτοι. Ἀλλὰ τὸ βέβαιον ἦτον ὅτι αὐθόλως ἤλπιζον νὰ εὐρωσὶ τινὰ ἡμῶν ἐν τοῖς ζῶσιν. Ἡ ἀφιγίς μας ἐπροξένησεν ἐκπληξιν ἅμα καὶ χαρὰν γενικὴν. Ὁ συνταγματάρχης μ' ὑπεδέχθη ὡς ἱδίον του τέκνον. Ὁ στρατηγὸς E** ἠθέλησε νὰ μὲ ἴδῃ ἀμέσως. Ἐπεκύρωσε προθύμως τὴν ὑπόσχεσιν, ἣν ἔδωκα ἐν ὀνόματί του.

Πρὸ τινος ὁ στρατηγὸς προσεπάθει νὰ

ἐπιτύχῃ, ἔστω καὶ ἀντὶ χρυσίου, συνενότησε μετὰ τῶν guerilleros τοῦ Ἀρασθηέντος, ἀλλ' αἱ ἀπόπειραὶ του αὐταὶ ἀπέτυχον, ἐνεκα τοῦ δεισιδαίμονος τρόμου, τοῦ περικυκλωθέντος τὸν μυστηριώδη καβάσιλαι καὶ ἐνεκα τῆς τιμιότητος τῆς γενικῆς σχεδὸν καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν Ἰσπανῶν, ἐν ἐποχῇ, ἰδίως, ἐν ἣ ὁ πατριωτισμὸς αὐτῶν ἐφλεγε τὰ στήθη των εἰς ὕψιστον βαθμόν. Οἱ ὄροι, τοὺς ὁποίους ἔθετεν ὁ σῶσας με διὰ τὰς ὑπηρεσίας του ἐφαίνοντο ὑπισχνόμενοι ἡμῖν τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην, τὴν πρὸ τοσοῦτου χρόνου ἐπιδιωκομένην. Ὁ στρατηγὸς μοὶ συνέστητε τὸ νὰ μὴ λείψω ἐκ τῆς συνεντεύξεως καὶ μ' ἔδωκε πλήρη ἐξουσίαν νὰ συγκατανεύσω ἐν ὀνόματί του, εἰς ὅ,τι δήποτε ἤθελεν ἀπαιτήσῃ ὁ ἀγνωστος, ἐλπίζων ὅτι ἤθελεν ἔχει αὐτὸν πολῦτιμον ἐπίκουρον.

Μετέβην λοιπὸν τὴν ἐπαύριον, κατὰ τὴν συμπεφωνημένην ὄραν, εἰς τοῦ Λούη Ζαπάτα. Ὁ Λούης Ζαπάτας ἦν κουρεὺς, ἐξ ἐκείνων, οὐς ἔχει μόνον ἡ Ἰβηρικὴ Χερσονήσος (κουρεὺς τῆς Σιβιλίας). Βλέπων τις καὶ πρὸ πάντων ἀκούων αὐτὸν, ἤθελε νομίσει, ὅτι ἐξήσκει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κουρέως, ὡς ὁ πατὴρ τοῦ Ἀρχοντοχωριάτου ἐπόλει τσόχαι, μόνον καὶ μόνον ἐξ ἀγαθωσύνης καὶ διὰ νὰ εὐαρεστῇ τοὺς εὐγενεῖς ἰδαλγούς (hidalgos), τοὺς φίλους αὐτοῦ. Τὸ κουρεῖόν του ἦτο τὸ συνεντευκτικόν τῶν ἀργῶν τῆς Albarracin. Συνωμίλουν αὐτόθι περὶ τῶν πραγμάτων τῆς ἡμέρας, καὶ ὁ Ζαπάτας, ἐνῶ ἐσαπώνιζεν, ἐξύριζε καὶ ἐκάπνιζε τὸ σιγαρόστον του, συμμετεῖχε μετὰ θαυμασίας ἐτοιμότητος τῆς συνδιαλλέξεως. Ἐδείκνυε πολιτικὴν ἀμεροληψίαν ἀσυνήθη, λυπούμενος ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς τοῦ πολέμου, χωρὶς νὰ ἐπιρρίπτῃ τὴν εὐθύνην εἰς οὐδὲν τῶν διαμαχομένων μερῶν. Διὰ τοῦ ἀμερολήπτου τούτου, εἰς ὃ δὲν μὰς εἶχον συνηθίσει οἱ ἄλλοι

Ἴσπανοί, ὁ Ζαπάτας προσεῖλκυσε τὴν πελατεῖαν τῶν Γάλλων ἀξιοματικῶν, καὶ συνεγῶς ἐσκέφθη, — ἅψ' ἦς μάλιστα ἀπέκτισα μείζονα πείραν ἰδίαις δαπάναις, — ὅτι ἕνεκα τῆς φυσικῆς ἐλαφρότητος καὶ ἀπερισκεψίας ἡμῶν, ὁ πανούργος ἐμάνθανεν οὕτω πολλά τινα, ἅπερ κάλλιον ἦτο νὰ ἠγνόει.

Ἦμην μόλις πρὸ ἑνὸς τετάρτου εἰς τὸ Ζαπάτα, ὅτε εἶδον εἰσερχόμενον τὸν ἄνθρωπον, ὃν περιέμενον. Ἄνεγνωρίσα αὐτὸν εὐθὺς ὡς ἐκείνον, ὅστις μ' ἐπροστάτευσε, τὸ πρῶτον, κατὰ τῆς λύσεως τῶν guerilleros. Ἦν ἀνὴρ τριακοντούτης περίπου, ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα, τὸ πυρρὸν δὲ γένειόν του καὶ ἡ πυρρὰ κόμη του ἐπροξένον παράδοξον ἀντίθεσιν πρὸς τὴν μαύρην κόμωσιν, τὰς ἡλιοκαεῖς ὄψεις τῶν ἄλλων Ἴσπανῶν, ὅσοι εὐρίσκοντο εἰς τὸ κουρεῖον τοῦ Ζαπάτα. Μοὶ ἐφάνη, ὅτι τὸν ἐγνωρίζον οὗτοι, ὅτι ἡ εἰσοδὸς του τοῖς ἐπροξένησεν ἐκπληξίν τινα, ἀλλ' ὅτι συνεφώνησαν τρόπον τινα σιωπηρῶς ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι τοῖς ἦτο ἀγνωστος. Ἐγὼ δὲ, οὔτε κἀν ἀπέδειξα, ὅτι εἰς ἐμὲ ἦτον γνωστός. Ἦ κομωφῶδία αὕτη, ἣν ἐπαίζομεν πρὸς ἀλλήλους. διήρκεσεν ἀριθῶς ὅσον χρόνον ὁ Ζαπάτας ἐχειράσθη νὰ ζυρίσῃ τὸν ξένον, ὅστις ἐξῆλθεν ἀμέσως μετὰ ταῦτα. Τὸν ἠκολούθησα ἄνευ ἐπιδείξεως ἣν ἡ ὥρα τοῦ μεσημβριάσματος (siesta) ψυχῇ δὲν ἐφάνετο εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, καὶ ἠδυνήθη νὰ πλησιάσω τὸν ἄνθρωπόν μου, ὀλίγον τι περαιτέρω, χωρὶς νὰ διεγείρω τὴν περιέργειάν τινος. Τῷ ἐνεχείρισα τὸ προπεμπτήριον, εἰπὼν αὐτῷ, ὅτι ὁ στρατηγὸς ἦν ἑτοιμὸς νὰ τὸν δεχθῇ.

— Δὲν ἐνόουν οὕτως, ἀπήντησεν. Εἶπον νὰ τύχω συνεντεύξεως μυστικῆς. Ἀπόψε, εἰς τὰς δέκα, ὕψισθεν τῆς μονῆς τῆς Σάντα Ἐγγράσιας. Μόνος αὐτὸς καὶ ἡμεῖς, ἐὰν θέλῃ νὰ συνοδευθῇ.

Ἄπεμακρόνθη ἐν τάξει, ἀφῆσας εἰς ἐμὲ

ἐντύπωσιν διὰ τὴν ἀγρίαν λάμψιν τοῦ βλέματός του. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἶπον κατ' ἐμαυτὸν, ἐξάπαντος ἔχει τὴν λύσαν τοῦ ταύρου, ὅπως ἔχει τὴν βόμην καὶ τὸ ἐξωτερικόν.

Μετέβην νὰ γνωστοποιήσω εἰς τὸν στρατηγὸν τὴν ἀπάντησιν τοῦ ἀγνώστου. Τὸ μοναστήριον ἔκειτο ἐκτὸς τῆς πόλεως, εἰς μέρος ἀπόκεντρον, καὶ πρὸ τινος ἔτι στρατιώτης τις Γάλλος εἶχε δολοφονηθῆ αὐτοῦ. Ὁ Ῥεσικούρ, ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ στρατηγοῦ ἐφρόνει ἐπικίνδυνον τὴν προτιθεμένην συνέντευξιν καὶ ἤθελεν ἀπλῶς νὰ ληρθῶσι μέτρα, ὥστε νὰ κρατηθῇ ὁ Ἴσπανὸς ὑφ' ἡμῶν, ἂν καὶ ἀκολούθως ἠθέλομεν φέρεσθαι πρὸς αὐτὸν μεθ' ὅλων τῶν δυνατῶν περιποιήσεων.

— Ὁχι, ὄχι! ἀπήντησεν ὁ στρατηγός, πρέπει νὰ κρατῆ τις τὸν λόγον του καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς φαύλους.

Μετέβημεν λοιπὸν μόνοι εἰς τὸ μέρος, ἐνδεδυμένοι πολιτικὰ καὶ κρύπτοντες ἕκαστος ἡμῶν ζεύγος πιστολίων ὑπὸ τὸν μανθῶν μας. Ἠσχύνθημεν διὰ τοῦτο, εὐρόντες τὸν ἀγνωστον ἡμῶν μόνον καὶ ἄσπλον.

Συνωμίλησε κατ' ἰδίαν μετὰ τοῦ στρατηγοῦ ἐπὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν, καθ' ἣν ἐγὼ ἔκαμα καρτέρι. Ὁ ἀγνωστος ἐμακρόνθη μετὰ ταῦτα καὶ ὁ στρατηγὸς ἦλθε πρὸς ἡμᾶς, τρίβων τὰς χεῖράς του. Ἦμην ἀνυπόμονος νὰ μάθω τὸ αἴτιον τῆς χαρᾶς του, ἀλλ' ἐκ πανουργίας ἰδιωτρόπους, τίποτε δὲν ἐφανέρωσεν.

(Ἐπεταί τὸ τέλος).

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΟΥ.

Π. ἡν τῶν περὶ Ἑλλάδος ἐπιστολῶν δὲ ἐγγράφει ἀπὸ τοῦ 1828 μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ ὁ Κυβερνήτης, ἐξέδοτο δὲ

εἰς εἴσαρας τόμους εἰς τῶν γραμματέων αὐτοῦ, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι μαρτυροῦσαι τὸν πρὸς τὴν πατρίδα θερμὸν ἔρωτα καὶ τὰς ὑπὲρ ταύτης ἐνεργείας τοῦ αἰοιδίμου ἐκείνου ἀνδρός. Δημοσιεύοντες δὲ σήμερον τρεῖς ἐκ τῶν τοῦ 1825 καὶ 1826 ἔτους, ἀποσταλείσας πρὸς τὸν μακαρίτην Ἀνδρέαν Λουριώτην, σκ' ἂν ἔχομεν ν' ἀποδείξωμεν ἐκ περισσοῦ τὴν φιλοπατρίδα πρόνοιαν τοῦ ἐπιστελλάρτου ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγαθῆς προαιρέσεως τῆς Δύσεως, ἐξ ἧς ἔβλεπε κρημαμένην τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῆς καθ' ὅσον τότε καὶ ἐλέγετο καὶ ἐπιστεῖετο ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν δύο ἀγγλικῶν δυνάμεων κατηλάθθησαν πρὸς βλάβην τῆς τιμῆς τοῦ ἐλληνικοῦ ὀνόματος καὶ οὐχὶ ἐπὲρ τῆς εὐδοξίαιος τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος. Ὁ δὲ ἀναγινώσκων τὰς κατωτέρω ἐπιστολὰς, καὶ μάλιστα τὴν τῆς 5 Σεπτεμβρίου 1826, θαυμάζει τὴν περιπάθειαν τοῦ γράφοτος βλέπει στόζουσαν αἷμα τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

Καὶ αἱ μὲν ἐπιστολαὶ ἐγγράφησαν, ὡς συνειθίζεν ὁ Κυβερνήτης, εἰς τὴν γαλλικὴν, μεταφρασθεῖσαι δὲ ὑπὸ ἄλλου ὑπεγράφησαν ἰδίᾳ χειρὶ τοῦ ὑπαγορευσατος, ὑφ' οὗ προσετέθη καὶ τὸ ὄλοσ πρὸ θυμοσ' ὁ δὲ Α. Λουριώτης πρὸς δὲν ἐπέμψθησαν, ἦτο μέλος τῆς εἰς Λορδίνον σταλείσης ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν νοσηροεστέρων καὶ δραστηριωτέρων, διὸ καὶ ἀπέλανε τῆς ἐνστάσεως καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν τότε ἐσχῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος, οἷον τοῦ Μαυρομιχάλη, τοῦ Κουρτουριώτη, τοῦ Μαυροκορδάτου, τοῦ Ζαῖμη καὶ ἄλλων.

Κύριε.

Δὲν ἀπεκρίθην εἰς τὴν ἐπιστολὴν τὴν ὁποῖαν ἐλάβετε τὴν καλοκάγαθίαν νὰ με γράψετε ἐκ Παρισίων κατὰ τὴν ἕλιπν τοῦ Φε-

βρουαρίου μηνός, διότι Σεῖς μὲν δὲν τὸ ἐνεκρίνατε, ἐγὼ δὲ δὲν εἶχον νὰ κοινοποιήσω ἀξίον τι τῆς προδοχῆς Σας ἢ τῶν συνουποιῶν Σας.

Κατὰ τὸ παρὸν ὁμῶς δὲν ἀγνοεῖτε, στοχάζομαι, ὅτι οἱ Γενευαῖοι ἐσύστησαν συνεισφορὰν τινα ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅτι τὸ θεάρεστον τοῦτο ἔργον εὐδοκίμει. Οἱ προεδρεύοντες ἀξιοσεβάστοι ἄνδρες, ζητοῦντες ἤδη κατὰ τῖνα τρόπον ἐδύναντο νὰ μεταχειρισθῶσι ταχέως, καὶ ἐπωφελῶς τὴν συναθροισθεῖσαν ποσότητα διευθύνθησαν, μεταξύ τῶν ἄλλων, καὶ πρὸς ἐμὲ. Ὄθεν διὰ νὰ εὐχαριστήσω ἐπαξίως τὴν τοιαύτην των πρὸς ἐμὲ καλοκάγαθον ἐμπιστοσύνην, ἐστοχάσθην νὰ τὴν κοινοποιήσω πρὸς ὑμᾶς, Κύριε, οἵτινες γνωρίζετε τὴν ἄμεσον κατάστασιν τῶν πραγμάτων, τὸν ἐπαπειλοῦντα τὴν Ἑλλάδα κίνδυνον, τὰς πολυειδεῖς τῆς ἀνάγκης καὶ τὴν φροντίδα, δι' ἧς σπεύδει ἡ Προσωρινὴ Διοίκησις νὰ θεραπεύσῃ τὰς κοινὰς χρεῖας τοῦ ἔθνους.

Μόνον λοιπὸν Σεῖς, Κύριε, δύνασθε ν' ἀποκριθῆτε κατὰ τὴν ἀξίειναιον ἐπιθυμίαν τοῦ εἰς Γενεὴν συστηθέντος Κομιτάτου, μετὰ τοῦ ὁποῖου, ἂν ἐγκρίνητε, ἀρχίσατε ἀμέσως ἀλληλογραφίαν, διευθυνόμενοι πρὸς τὸν Πρόεδρον Κύριον Favre Bertrand.

Γνωρίζοντες ἤδη τὰ εὐγενῆ τοῦ Κομιτάτου τούτου φρονήματα, εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλετε σπεύσει νὰ εὐχαριστήσητε τὴν φιλόανθρωπον ἐλευθεριότητα τῶν ἀξιοσεβάστων ἀνδρῶν, βεβαιοῦντες ἐν ταυτῷ, ὅτι εἰσθε ἑτοιμοὶ ν' ἀναδεχθῆτε, μετὰ προθυμίας, πᾶν ὅ,τι ἠθελεν ἐγκριθῆ εὐλογον πρὸς ἐκλογὴν τοῦ τρόπου τῆς βοηθείας, τὴν ὁποῖαν ἡ ἐλευθεριότης τῶν Γενευαίων σκοπεύει νὰ πέμψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Εἶμαι πληροφορημένος ὅτι τὸ κίνημα, τὸ ὁποῖον Σας προβάλλω, θέλει λάβει εὐνοϊκὴν ὑποδοχὴν παρὰ τοῦ ἐδῶ Κομιτάτου. Ἦ δὲ

ἐκ τούτου ὠφέλεια προσθέτει εἰς τὴν φιλογενεϊάν Σας νέον βαθμὸν εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους τῆς Διοικήσεως καὶ τοῦ Ἔθνους, τὸ ὁποῖον Σᾶς ἐνεπιστεύθη τὰς πολυτιμοτέρας του ὑποθέσεις.

Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ ὠφελούμενος μετὰ χαρᾶς ἀπὸ τὴν παροῦσαν περίστασιν, δὲν λείπω νὰ Σᾶς φανερώσω τὰς εἰλικρινεῖς εὐχὰς, τὰς ὁποίας καθεκᾶτιν διευθύνω πρὸς τὸν Ἰψιστον, διὰ νὰ ῥίψη βλέμμα εὐνοίας ἐπὶ τῆς πασχούσης πατρίδος· νὰ εὐλογῆσῃ τὰ εὐγενῆ τέκνα τῆς, τὰ ὁποῖα ἡ Εὐρώπη χαιρετᾷ ἤδη διὰ τοῦ ἐνδόξου ὀνόματος τῶν γενναίων καὶ νὰ φωτίσῃ τοὺς διοικοῦντας, τῶν ὁποίων αἱ φρόνιμοι συμβουλαὶ πρέπει ν' ἀσφαλίσωσι διὰ παντὸς τὴν μέλλουσαν τύχην τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν ἡ ἄπειρος τοῦ Θεοῦ σοφία προητοίμασεν εἰς τὰ ἀχνῆ τῆς θεῖα βουλήματα.

Ἐν τοσούτῳ δέχθητε, Κύριε, καὶ διὰ μέσου Σας, ἃς δεχθῶσιν οἱ λοιποὶ συνυπουργοὶ Σας, τὴν ἐντελεστάτην ὑπόληψιν, δι' ἧς εἰμί.

Ὅλος πρόθυμος

I. A. K. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Γενεύη, τῆ 5]17 Ὀκτωβρίου 1822.

ΠΡΟΣΘ. Σᾶς περικλείω ἐν Σημείωμα, τὸ ὁποῖον με διέβητε ταύτην τὴν στιγμὴν ἐν ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ ἐδῶ Κομιτάτου, ὁ Κύριος, λέγω, Dumont. Παρακαλῶ νὰ τὸ ἀναγνώσητε καὶ ν' ἀποκριθῆτε γλλιστὶ ὅ,τι καὶ ὅπως ἠθέλετε ἐγκρίνει περὶ τῶν προβαλλομένων.

K. E. I.

Κύριε.

Ἐκτελέσθη ἡ γνώμη τὴν ὁποίαν διελάμβανεν ἡ ἐπιστολή Σας πρὸς τὰ ἀξιοσέβαστα ὑποκείμενα τὰ προεδρεύοντα τὸ Κομιτάτον τῆς Γενεύης, ὡς πληροφορεῖσθε καὶ ἀπὸ τὴν ἐσῶθεν περικλειομένην γραφὴν. Μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας θέλει ἐκτελεσθῆ παρὰ

τῶν ἰδίων πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ συντρέξῃ εἰς τὴν εὐτυχῆ ἔκβασιν τοῦ ἱερωτάτου ἀγῶνος τῆς Ἑλλάδος. Ὁφελούμενος ὁμως ἀπὸ τὴν παροῦσαν περίστασιν δὲν δύναμαι νὰ Σᾶς ἀποσιωπήσω τὴν προθυμίαν, τὴν ὁποῖαν ἔλαβε δαίμων τις κακοποιὸς, διὰ νὰ σβέσῃ τὴν συμπάθειαν τοῦ κοινοῦ τῆς Εὐρώπης, τὴν ἀποβλέπουσαν τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν χρεωστοῦνται αἱ τοσοῦτον ἀναγκαῖαι καὶ χρηματικαὶ βοήθειαι. Ἐφημερίδες τινες, ἀλληλογραφία ἀκατάπαυστος μεταξὺ ὑποκειμένων, τὰ ὁποῖα περιττὸν εἶναι νὰ ὀνομάσῃ τις, καὶ βιβλία διάφορα, τὰ ὁποῖα ἴσως ἔχετε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, προσπαθοῦσι νὰ παραστήσωσι τὴν Ἑλλάδα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοὺς Ἕλληνας, ὅχι μόνον ἀναξίους τοῦ νὰ διοικήσωσι τὰ κοινὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ καταγινόμενους μόνον εἰς τὸν σφετερισμὸν τῶν χρηματικῶν μέσων, τὰ ὁποῖα ἡ ἐλευθερίτης τῶν ξένων ἔθνων ἐπρόσφερε διὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς Ἑλλάδος, σφετερισμὸν, λέγω, γινόμενον ἐπὶ ζημίᾳ τῆς πατρίδος. Μετὰ τοιαύτην χαμερπῆ διαβολὴν οἱ συκοφάνται οὗτοι αὐξάνουσιν ἐπὶ πολὺ τὴν ποσότητα ἧτις ἐστάλη ἀπὸ τὰς διαφόρους καταγραφὰς, καὶ ἀπὸ τὰ δύο δάνεια, ἀποδίδοντες ἐνταυτῷ τὰς παρούσας δεινὰς τῆς Ἑλλάδος περιστάσεις, τὴν διχόνοιαν, τὴν ἀναρχίαν, καὶ ὅσα δεινὰ τὴν καταπιέζουσι σήμερον εἰς τὴν χρηματικὴν ἀπληστίαν τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἐκ τούτου συμπεραίνουσιν ὅτι δὲν πρέπει πλέον νὰ κάμῃ τις τὸ παραμικρὸν δι' αὐτοὺς, οὔτε νὰ ἐλπίσῃ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν, εἰμὴ ὑπερφυσικῶς ποῖς, καὶ ὡς ἀπὸ θαύματος.

Οἱ ἀληθεῖς φίλοι τῆς Ἑλλάδος (καὶ τοιοῦτοι εὐρίσκονται κατ' εὐτυχίαν εἰσέτι) χωρὶς νὰ πιστεύσωσι κατὰ πάντα οὔτε τὴν μέλαινα ταύτην διαβολὴν, οὔτε τοὺς λόγους δι' οὓς οἱ κακοποιοὶ προσπαθοῦσι νὰ

τὴν ἀποδείξωσι, λυποῦνται ὁμως καὶ ἐπιθυμοῦσιν ὅπλα ἰκανὰ διὰ νὰ τὴν πολεμήσωσι. Τινὲς ἐξ αὐτῶν μὲ ἔκαμαν τὴν τιμὴν νὰ μὲ ἐρωτήσωσιν, ὑποθέτοντες βέβαια ὅτι ἠδυνάμην νὰ διαλύσω τὰς τοιαύτας ὑποψίας, ἀποκρινόμενος μετὰ τινος βεβαιότητος περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, καὶ μάλιστα περὶ τοῦ τελευταίου δανείου, διὰ τὸ ὁποῖον συνέτρεξαν διὰ ποσοτήτων ὅχι εὐφακαταφρονήτων· καὶ τοῦτο οὐχὶ πρὸς ἴδιον ὄφελος, ἀλλὰ σκοποῦντες γενναίως νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν ὑπόληψιν καὶ πίστιν τῶν Ἑλληνικῶν συμβολαίων (actions). Οἱ προῤῥηθέντες κύριοι εἶχον μάθει μετὰ μεγίστης χαρᾶς, ὅτι μέρος ἐκ τῆς ποσότητος τοῦ δανείου τούτου ἐμελλε νὰ δαπανηθῇ εἰς ἀγορὰν δύο φρεγατῶν, καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν ἀτμοκινήτων πλοίων καλῶς ἐνωπλισμένων· ἀλλ' ἔκτοτε περὶ τούτου δὲν ἀναφέρεται πλέον οὐδεὶς λόγος, ἐν ᾧ μανθάνουσι μετὰ συντετριμμένης καρδίας, ὅτι ἀπὸ τοὺς λιμένας τῆς Ἀφρικῆς ἐξέρχονται φοβεροὶ στόλοι, οἵτινες φθάνουσιν ἀνεμποδίστως μέχρι τῶν κόλπων τῆς δυστυχοῦς Ἑλλάδος.

Συμπεραίνετε ἴσως, Κύριε, τὸν ζῆλον δι' οὗ ἐπροσπάθησα καὶ προσπαθῶ ἔτι νὰ διασκεδάσω τὰ πυκνὰ νέφη τὰ ὁποῖα ἐπισωρεύει ἡ μοχθηρία ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἀγνοῶν ὁ ἴδιος ἐγὼ τὰ ὅσα ἠκολούθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καθὼς καὶ τοὺς θαλασσίους τούτους ἐφοπλισμούς καὶ συσκευασίας, δὲν δύναμαι ν' ἀποκριθῶ εἰς τοὺς ἀληθεῖς φιλέλληνας εἰμὴ ἐξ εἰκασίας, καὶ ἐπιθυμῶν ν' ἀνατρέψω τὰς ἐναντίας ὑπονοίας τὰς ὁποίας συνέλαβον περὶ τῶν Ἑλλήνων. Ὅσον ὁμως πιθανὰ καὶ ἂν ἐφάνησαν κατὰ τὸ φαινόμενον αἱ παρατηρήσεις μου αὐταί, δὲν ἤσαν ἰκαναὶ νὰ τοὺς καταπίσωσιν ὅλως δι' ὅλου· διότι μόνη αἱ ἀναντιρρήτοι τῶν πραγμάτων ἀποδείξεις δύνανται ν' ἀνορθώσωσι

πρὸς τοὺς ξένους τὴν ἐθνικὴν τῆς Ἑλλάδος ὑπόληψιν.

Ἡ φίλη καὶ δυστυχῆς πατρίς εἴτε θριαμβεύσει, ὡς ἐλπίζομεν στηριζόμενοι εἰς τὴν θεῖαν δικαιοσύνην καὶ εὐσπλαχνίαν, εἴτε ὑποχωρήσει ὑπὸ τὸ πλῆθος τῶν συμφορῶν τῆς, χρέος παντὸς Ἑλλήνος εἶναι νὰ τὴν ὑπερασπιθῇ. Ἄν συμβῆ ἡ πρώτη ὑπόθεσις δὲν θέλει ἀναλάβει ἀπὸ τὴν μακρυνὴν τῆς ταύτην καὶ φρικτὴν κρίσιν, εἰμὴ διὰ νέου δανείου εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐλπίσῃ ἐμπνέουσα πίστιν εἰς τοὺς πολυχρημάτους δανειστάς ἀλλογενεῖς. Εἰ δὲ ἀκολουθήσει ἡ δευτέρα (ὅ μὴ γένοιτο, Χριστὲ βασιλεῦ!) πρέπει τάχα νὰ συγχωρήσωμεν εἰς τοὺς ξένους νὰ διακηρύξωσιν ὅτι ἡ μέλλουσα τῆς Ἑλλάδος εὐημερία ἐθυσιάσθη ἀπὸ τὴν ἀρπαγὴν καὶ ἀπὸ τὸν σφετερισμὸν τῶν τέκνων τῆς; ἢ πρέπει τάχα νὰ συναποθάνῃ μετὰ τῆς πολυπαθοῦς πατρίδος ἡ ὑπόληψις, ἡ τιμὴ καὶ τὸ χρεωστοῦμενον εἰς τὰς δυστυχίας τῆς σέβας;

Ολιβεροὶ εἶνε τῶ ὄντιοὶ στοχασμοὶ οὗτοι· ἀλλ' ἂν ἐλπίζοντες εἰς τὴν θεῖαν μακροθυμίαν δὲν τοὺς παραδεχόμεθα ἐξ ὀλοκλήρου, πρέπει τοῦλάχιστον νὰ φροντίσῃ ἕκαστος νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὴν σφαῖραν του (ὅσον μικρὰ καὶ ἂν ὑποτεθῇ) διὰ νὰ φυλάξῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τοὺς γενναίους φίλους αὐτῆς, καὶ νὰ ἐλκύσῃ εἰς τὸ μέρος τῆς καὶ ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἡ κακία ἢ ἡ διαβολὴ ἀπεμάκρυνεν ἀπ' αὐτήν.

Προτείνω εἰς τοῦτο, Κύριε, τὴν ἀσθενῆ μου συνενέργειαν· διὸ παρακαλῶ νὰ μὲ κοινοποιήσητε τὰς ἀναγκαῖας περὶ τούτου γνώσεις διὰ νὰ δυνηθῶ εὐτυχῶς νὰ συμπράξω καὶ νὰ καταπίσω ἐκείνους, οἵτινες διευθύνθησαν πρὸς ἐμὲ. Οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι ἄνδρες Σᾶς ἐβοήθησαν, χωρὶς νὰ τοὺς γνωρίζητε, εἰς τὸ δάνειον τοῦ παρελθόντος χρόνου καὶ ἀκολουθῶς εἰς τὴν συνεισφοράν

τῶν Πηρισιῶν καὶ Γενεύης, καὶ θέλουσι πάλιν σᾶς βοηθήσει εἰς ἀρμολίας περιστάσεις. ἀλλ' ἐπιθυμοῦσι νὰ πληροφορηθῶσιν οὔτοι, ὡς εἶμαι πεπεισμένος ἐγὼ, ὅτι τὰ χρήματα καὶ ἡ τούτων ἐπιβόρεια χρησιμεύουσιν εἰς μόνην τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος.

Τὰς ἰδέας τὰς ὁποίας συμφώνως μετὰ τῶν συνυπουργῶν Σας θέλετε ἐγκρίνει νὰ μὲ δηλοποιήσῃ περὶ τούτου, θέλουσι διατηρηθῆ εἰς τὸν κόλπον ἀπαρτιάστου μυστικότητος, καὶ χωρὶς τὸν παραμικρὸν κίνδυνον. Δὲν ζητεῖται ὕλη δι' ἄρθρα ἐφημερίδων ἢ βιβλιαρίων, ἀλλὰ μέσα διὰ νὰ πληροφορηθῆ τις ἄνδρας ἔχοντας μεγίστην ὑπόληψιν εἰς τὸν κόσμον καὶ ὄντας ἐτόιμους νὰ συντρέξωσι τὸ κατὰ δύναμιν, τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπιθυμῶ νὰ γνωρίσητε εἰς τὸ περιέχον τῆς παρούσης ἐπιστολῆς τὰ ἐκ βάρους ψυχῆς εἰλικρινῆ περὶ τῆς Πατρίδος φρονήματα μου, καὶ ἐκ τούτου νὰ συμπεράνητε τὴν εὐχαρίστησιν τὴν ὁποίαν θέλω δοκιμάσει ὅταν, θείῳ ἐλέει, ἀξιωθῶ ν' ἀκούσω τὴν τελείαν τῆς εὐτυχίαν καὶ ἀποκατάστασιν.

Δέχθητε, καὶ διὰ μέσου Σας ἄς δεχθῶσι, παρακαλῶ, οἱ λοιποὶ συνυπουργοὶ Σας τὴν βεβαίωσιν τῆς ἐντελοῦς ὑπολήψεώς μου μεθ' ἧς εἶμι.

Γενεὴ τῆ 5)17 Δεκεμβρίου 1825.

Ὅλος πρόθυμος.

I. A. K. ΚΑΘΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

ΠΡΟΣΘ. Σὰς πέμπεται ἡ παρούσα διὰ τοῦ κ. Hennoh καὶ συντροφία. Καὶ δι' αὐτοῦ ἀσφαλῶς δύναμαι νὰ λάβω τὴν ἀπόκρισιν, δι' ἧς ἴσως θέλετε μὲ τιμῆσαι.

Ἐμαθον διὰ τῶν τελευταίων ἐπιστολῶν, μνηολογούμενων ἀπο τὴν 9)21 Νοεμβρίου ἀπὸ Κέρκυραν, ὅτι οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι ἐφθασαν σῶι κατὰ δυστυχίαν εἰς τὴν Πελοπόννησον· ὅτι παραπλέει ἐκεῖ καὶ ὁ Ἑλληνικὸς σκοπέυων νὰ προσβάλῃ τὸν ἐχθρὸν

εἰς αὐτοὺς τοὺς λιμένας· ὅτι τέλος πάντων ὁ ἐπικείμενος κίνδυνος ἦνωσε τοὺς Ἑλληνας καὶ ὅτι ἡ προσ. διοίκησις τῆς Ἑλλάδος ἐδιώρησε μισθοὺς δι' ἑξ̄ χιλιάδας Σπαρτιάτας, καὶ 10 χιλ. Πελοποννησίου. Εἴθε νὰ χαροποιηθῶμεν γρήγορα διὰ τινος νέας λαμπρᾶς καὶ εὐτυχοῦς πράξεως!

Κύριε.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ σᾶς ἐξηγήσω τὴν λύπην τὴν ὁποίαν ἠσθάνθην ἀναγινώσκων τὴν ἔκθεσιν, τὴν περιεχομένην εἰς τὰς δύο τελευταίας ἐπιστολάς τῶν 23 καὶ 30 Δεκεμβρίου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους, τὰς ὁποίας ἐλάβετε τὴν καλοσύνην νὰ μὲ γράψητε.

Καὶ τοι μὴ δυνάμενος νὰ κρίνω τὰς διὰ τῶν δανείων πράξεις, βλέπω ὅμως ἐναργῶς καὶ μετὰ ἀθυμίας, ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῆς χρηματικῆς ταύτης ποσότητος κατηναλώθη, ἡ δὲ Ἑλλάς, ἐλπίζουσα ἐξ αὐτῆς βοήθειαν, ἐπεφορτίσθη δι' ἐνὸς ὑπερόγκου χρέους· ἔχει κατὰ τὸ παρὸν κατεπιγούσας ἀνάγκας, καὶ ἐπαπειλεῖται ἐν ταύτῃ νὰ χάσῃ ἐξ ὀλοκλήρου καὶ τὴν χρηματικὴν τῆς ὑπόληψιν.

Ὅσον μᾶλλον παρατηρεῖ τις μετὰ προσοχῆς τὰ δεῖνὰ τεκῆ ἀποτελέσματα, τοσοῦτον πληροφορεῖται ὅτι ἡ Πατρίς Σας θέλει μεγάλως ὑποφέρει, ἂν ἡ διοίκησις τῆς διὰ φρονίμων καὶ ταχυτάτων μέσων δὲν ἐμποδίσῃ τὰ ὀλέθρια ἐπακόλουθα, εἰς τὰ ὁποῖα ἤθελον τὴν κρημνίσῃ ἢ ἀναγκαίᾳ ἀταξία τῶν ἐσωτερικῶν χρηματικῶν τῆς προσόδων, ἢ κατὰστασις τοῦ δευτέρου δανείου, καὶ ἡ ἀδυναμία τοῦ νὰ ὀργανίσῃ τρίτον ἄλλο δάνειον. Πείθομαι μεθ' ὑμῶν, Κύριε, ὅτι δὲν χρειάζεται, εἰμὴ ἐν μιλλιόνιον φράγκων. Ἄλλ' εἰς τίνα νὰ τὸ ζητήσῃ τις; καὶ πῶς νὰ ἐλπίσῃ, ὅτι θέλει εἰσακουσθῆ! Τοιοῦτον εἶναι τὸ πρό-

βλημα τὸ ὁποῖον ἐστοχάσθην νὰ καθυποβάλω εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἐνθάδε ἐνθέρμων φίλων τῆς Ἑλλάδος, ἱκανῶν νὰ διασαφηνίσωσι τὸ πρᾶγμα διὰ φρονίμου σκέψεως καὶ πρακτικῆς συμβουλῆς. Οὔτοι λοιπὸν ἅπαντες, καὶ ἐν μιᾷ φωνῇ μ' ὡμολόγησαν, ὅτι ἤθελε προδόσῃ τις τὴν Ἑλλάδα ἂν ὑπέσχετο εἰς αὐτὴν κατὰ τὸ παρὸν βοήθειαν τρίτου δανείου, ἢ συνδρομὴν διὰ νέων συνεισφορῶν. Ἄγνων ἂν οἱ φιλέλληνες Ἄγγλοι εἰσὶ τῆς αὐτῆς γνώμης. Ἄν πρέπει ὅμως τις νὰ κρίνῃ ἀπὸ τὴν πρόσκλησιν τὴν ὁποίαν διὰ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς ἔκαμε πρὸς τοὺς συμπατριώτας τοῦ ὁπρὸς πάντα κόπον ἀκάματος καὶ πεφωτισμένους ζηλωτῆς κύριος Βλακέρης, στοχάζομαι, λέγω, ὅτι εἶναι ἡ ἰδία· πλὴν ἂν ἡ πρόσκλησις αὕτη, ὡς τὸ ἐλπίζω, βοηθημένη ἀπὸ τὴν ὁμόνοιαν ἧτις φαίνεται, ὅτι ἐπιπολάζει ἤδη μετὰ τῶν Ἑλλήνων· ἔτι δὲ πρὸς τούτοις καὶ ἀπὸ τοὺς εὐτυχεῖς θριάμβους αὐτῶν, τοὺς τε κατὰ θάλασσαν, καὶ ξηρᾶν, ἂν ὅλα ταῦτα λέγω ἤθελον ἐπιφέρει ἀγαθὴν τινα μεταβολὴν τῶν πραγμάτων, ἴσως ἤθελετε δυναθῆ νὰ προβλέψητε μόνον καὶ ἄνευ δυσκολίας τὴν ἀναγκαίαν χρηματικὴν ποσότητα διὰ τὰς δύο φρεγάτας, τὰ ἀτμοκίνητα καὶ τὴν λοιπὴν πολεμικὴν ἀποσκευὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλάς ἔχει βέβαια μεγίστην ἀνάγκην. Ἄλλ' εἶναι ἐξ ἴσου δυνατόν οἱ φιλέλληνες οὔτοι νὰ μείνωσι ψυχροὶ θεαταὶ τῶν Ἑλληνικῶν συμβεβηκότων, ἐλπίζοντες, ὅτι αἱ Διοικήσεις θέλουσιν εἰς τὸ ἐξῆς τελειοποιήσῃ ἔργον τοσοῦτον ἐμπρὸς προχωρημένον, καὶ ὅτι ὁ καιρὸς τῆς μεταβολῆς αὐτῆς ἐπλησίασεν ἤδη. Εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν, καὶ εἰς τὴν θέσιν Σας, Κύριε, δὲν ἤθελον ἀναντιρρήτως ἐπαναπαυθῆ ἐπὶ τοιούτων ἡμιπιθανῶν εἰκασίῶν· οὔτε πάλιν ἤθελον ἀπελπισθῆ διὰ τὰς κατὰ τὸ φαινόμε-

νον ἀήττητους δυσκολίας. Διότι οὔτε εἰσὶν ἀήττητοι, οὔτε εἶνε δυνατόν νὰ εὐρεθῶσιν ἐκεῖ, ὅπου ὁ παντοδύναμος δάκτυλος τοῦ θεοῦ φαίνεται ἐναργῶς ὑπερασπιστῆς, καὶ ἐπομένως πᾶς ὁ ἀγὼν θέλει ἐξ ἅπαντος τελειώσῃ, κατὰ τὴν ἀγανῆ του θεῖαν βούλησιν καὶ κατ' εὐχὴν.

Πεπεισμένος εἰς τοῦτο θέλω Σας προτείνει ἰδέαν τινὰ τὴν ὁποίαν, περιπλέον, ἀφίνω ὅλως διόλου εἰς τὴν ἐπίκρισίν Σας καὶ εἰς τὴν τῶν συνυπουργῶν Σας.

Εἰς τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς ὁ λόγος, τοῦ χρηματικοῦ, λέγω, καὶ τῆς ὑπολήψεως, νομίζω πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀδύνατον νὰ κατορθωθῆ παρ' ὑμῶν, Κύριοι, καὶ παρὰ παντὸς ἄλλου Ἑλληνοῦ, εἶναι ἀναμφιβόλως εὐκολώτατον εἰς πολυχρημάτους Εὐρωπαίους· ὡς εἰσὶν οἱ Κύριοι Eynard, Delphort, Ternaux καὶ οἱ λοιποὶ συναδελφοὶ των τραπεζίται, οἱ φιλέλληνες Βρεταννοί. Ἄμα λοιπὸν ὡς πληροφορηθῆτε ὅτι δὲν δύνασθε, κατὰ δυστυχίαν, νὰ ἐξοικονομήσητε τὴν ποσότητα τὴν ὁποίαν χρειάζεσθε, δὲν μένει ἄλλο, νομίζω, παρὰ νὰ προτείνητε εἰς τὴν Διοίκησιν Σας νὰ δυνευθυνθῆ αὕτη ἡ ἰδία πρὸς τὰ δύο Κομητᾶτα τοῦ Λονδίνου καὶ Παρισίων, παρακαλοῦσα καὶ προτείνουσα τὰ ἐξῆς·

1) Νὰ ἐξετάσῃ τὰ προβλεπόμενα δύο Κομητᾶτα τὴν κατάστασιν τοῦ χρηματικοῦ τοῦ δευτέρου δανείου.

2) Ν' ἀποπληρώσῃ καὶ ξεκινήσῃ τὰς φρεγάδας, τὰ ἀτμοκίνητα καὶ τὴν λοιπὴν πολεμικὴν ἀποσκευὴν.

3) Ν' ἀνοίξωσιν, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, καὶ τρίτον δάνειον.

Τὰ γράμματα ταῦτα νὰ ᾧσιν ἐπικυρωμένα διὰ τῆς ἐθνικῆς συγκατανεύσεως, δι' ἧς ἤθελον ἐγγυηθῆ ἡ Ἑλλάς νὰ τιμῆσῃ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ὡς πρὸς τοὺς δανειστάς τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου δανείου,

καὶ κατὰ δεύτερον λόγον νὰ δίδετε πᾶσα πληρεξουσιότης εἰς τὰ δύο ῥηθέντα Κομητάτα, ἢ εἰς τοὺς ἐπιτρόπους των, διὰ νὰ διατάξωσιν ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς Ἑλλάδος, τὸ μέρος τοῦτο τοῦ χρηματικοῦ της συμφέροντος. Ἡ Διοίκησις τότε δύναται νομίζω νὰ ἐλπίσῃ, ὅτι ὁ σκοπὸς της δὲν ἤθελε μεταιωθῆ.

Αὐτοῦ ἴσταμαι, Κύριε, οὔτε κρίνω ἀναγκαῖον νὰ ἐκτείνω τὴν πρότασιν περαιτέρω, καὶ εἰς πᾶσαν αὐτῆς τὴν ἔκτασιν καὶ ἐφαρμογὴν. Τὸ προβαλλόμενον δὲν δύναται μετ' ὠφελείας νὰ ἐκπληρωθῆ, εἰμὴ ὅταν πᾶς ἄλλος τρόπος θεραπείας μείνῃ ἀπρακτος. Ἴσως ὅμως μέχρι τοῦδε εὑρετε τὰ μέσα, ὡς ἔλεγον πρὸ μικροῦ, διὰ νὰ ἐξοικονομήσητε πᾶσαν χρεῖαν· μάλιστα διὰ τῶν τελευταίων χαροποιῶν εἰδήσεων, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ Σᾶς ἦλθον ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, καὶ διὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἤγειρην εἰς τὰς καρδίαις τῶν φιλελλήνων Ἀγγλων ὁ ἀληθὴς φιλέλληνας Κύριος Βλακέρης.

Δέχθητε, Κύριε, μετὰ τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου Σας ἀγῶνος εὐχῶν μου, τὴν βεβαίωσιν τῆς ἐντελοῦς ὑπολήψεως μεθ' ἧς εἰμι

Γενεῦν τῆ 3)15 Φεβρουαρίου 1826.

Ὁλος πρόθυμος.

I. A. K. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ο ΕΝΤΟΜΟΘΗΡΑΣ.

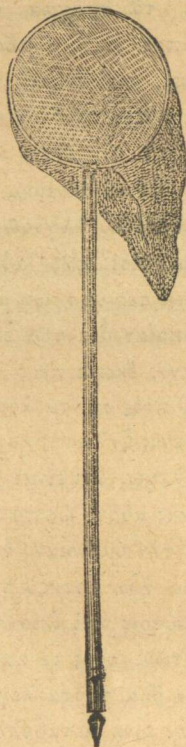
(Συνέχ. ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον).

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΘΗΡΑ ΤΩΝ ΨΥΧΟΕΙΔΩΝ.

Τὰ ἐξῆς εἰδικὰ ἐργαλεῖα εἰσὶ χρήσιμα διὰ τὴν θήραν τῶν ψυχοειδῶν:

1. Σάκκος με λαβὴν σχῆμα 36. Γνωστὸς τοῖς πᾶσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα δίκτυον τῶν ψυχῶν, (κ. ἀπόχη). Μεταχειριζόμεθα ἐπίσης

Σχ. 36.

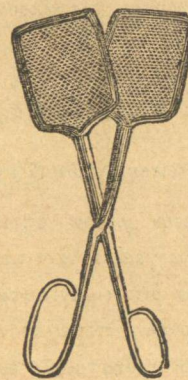
τὸν ἐκ λίνου σάκκον, ὅπως ἐπὶ τῶν χόρτων καὶ τῶν φύλλων συλλέξωμεν κάμπας.

2. Κιβώτιον διὰ τὰς κάμπας. Τοῦτο δύναται νὰ ἔχῃ πλεῖστα χωρίσματα. Τὸ συνηθέστερον εἶναι κατεσκευασμένον ἐκ λευκοσιδήρου, φέρει δὲ ὅπας ὅπως παρέχῃ εἴσοδον εἰς τὸν ἀέρα, μικρὰν δὲ θυρίδα ἐπὶ τοῦ καλύμματος ὅπως εἰσάγωμεν τὰ ἔντομα ἐν ἀσφαλείᾳ. Τὸ κιβώτιον εἶναι στρογγύλον, διηρημένον εἰς τέσσαρα τμήματα, ἡ δὲ μικρὰ θυρὶς στρέφεται κατὰ θέλησιν ἀνωθεν ἐκάστου χωρίσματος.

3. Λαβὴς τῶν ψυχῶν. Ἔχει σχῆμα ψαλίδος (σχ. 37), ἢ: οἱ βραχίονες λήγουσιν εἰς δύο σιδηρὰ τετράγωνα, τῶν ὁποίων τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι ἐμπεπετασμένον εἴτε ἐκ

μεταλλικοῦ πλέγματος, εἴτε ἐκ λεπτοῦ υφάσματος. Τοῦτο μεταχειριζόμεθα ὅπως συλλάβωμεν ἐν ἀναπαύσει, ἐπὶ τῶν φυτῶν, ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ ἀκανθῶν τὰς με μαλακὴν χηλὴν ψυχᾶς, τὰ κολεόπτερα καὶ πρὸ πάντων τὰ με σκληρὰν χηλὴν ὑμενόπτερα. Τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα παρέχουσι μεγίστας ὠφελείας εἰς τὰς ἐπὶ κλάδων καὶ ἀκανθῶν ἀναζητήσεις, ἐνθα διὰ τοῦ σάκκου δὲν δύναμεθα νὰ συλλάβωμεν αὐτά.

4. Κόπαρος. Ἐργαλεῖον εἰδικὸν τῆς θήρας τῶν ψυχῶν, ἐν τῶν δυσμετακομιστοτέρων καὶ ὑπερ εὐκολώτατα δύναται νὰ ἀντικατασταθῆ δι' ἐνὸς λίθου. Σύγκειται δὲ ἐκ λαβῆς ξυλίνης, περὶ τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας ἐλίσσεται χιλιόγραμμον μολύβδου, κεκαλυμμένον διὰ στρώματος ἐκ φελού, περιτετυ-

Σχ. 37.

λιγμένου διὰ στερεοῦ δέρματος καλῶς τεταμένου. Τοῦτο μεταχειριζόμεθα ὅπως κτυπῶμεν τὸ στέλεχος τῶν δένδρων ἵνα καταπίπτωσιν αἱ κάμπαι καὶ αἱ νυκτόβιοι ψυχαί, τὰς ὁποίας ἄλλως οὐδέποτε θέλωμεν ἀποκτήσει, καθότι μένουσιν ἐκεῖ ἀκίνητοι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας.

5. Σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ἐσωτερικὰ ὡς καὶ τὰ ἐξωτερικὰ τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει ὑποδειχθέντα, χρῆσιμεύουσιν ἐπίσης διὰ τὴν θήραν τῶν ψυχῶν. Ὅθεν οὐδὲν περὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν λέγομεν, παραπέμ-

πομεν δὲ τὸν ἀναγνώστην εἰς ὅ,τι ἤδη εἵπομεν.

6. Θήρα διὰ φανοῦ. Συλλαμβάνομεν πολλὰ νυκτόβια, κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον, ἐκτείνοντες ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐν καιρῷ νυκτὸς ὀθόνην εἰς ἀδενδρὸν τι μέρος ἐν μέσῳ ἐρρικῶν. Εἰς τὸ κέντρον καὶ εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας θέτομεν φανούς ἀνημένους· πολλαὶ ψυχαὶ παρασυρόμεναι ὑπὸ τῶν φῶτων περιπίπτανται καὶ συλλαμβάνονται εἴτε ἐπὶ τῆς ὀθόνης διὰ τῆς λαβίδος, εἴτε περὶ τῶν φανῶν διὰ τοῦ δικτύου.

7. Μελίτωμα. Δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν τὰ νυκτόβια εἶδη ἐπαλείφοντες τοὺς κορμούς τῶν δένδρων, τῶν κειμένων εἰς τὴν ἄκραν τῶν δασῶν, διὰ μέλιτος ἢ πάσης ἄλλης σακχαρώδους οὐσίας. Αἱ ψυχαὶ παρασυρόμεναι ὑπὸ τοῦ δελιάσματος, συνιθροίζονται ἐν πλήθει, ὑπολείπεται δὲ νὰ ἔλθωμεν με φῶς ὅπως τὰς συλλάβωμεν. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ δένδρου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τίθεται τὸ δελιάσμα δὲν εἶναι ἀδιάφορος, ἡ πείρα δὲ μόνη δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τοῦτο. Νυκτόβια τινὰ εἰσὶν ἀγριώτατα καὶ ἀφίπτανται ὡς ἴδωσι τὸ φῶς, ἕτερα καταπίπτουσιν εἰς τὴν γῆν, ἕτερα δὲ θαρραλεώτερα δὲν ταράσσονται, ἄλλα μένουσιν ἐπὶ τοῦ δένδρου. Συλλαμβάνομεν δὲ τὰς ἐπὶ τοῦ μελιτωθέντος δένδρου ψυχᾶς, ἐκτείνοντες ὑπ' αὐτὸ ἀλεξίβροχον ἢ τὴν ὀθόνην καὶ κρύπτοντες τὸν φανὸν μέχρις ὅτου φθάσωμεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ δένδρου, ἡμιφωτίζοντες τὸ πρῶτον. Τοῦ κοινοῦ δικτύου λῖαν ἀκαταλλήλου ὄντος εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις μεταχειριζόμεθα μικρὸν τι δίκτυον τετράγωνον, ὃ τινος αἱ δύο ἀπέναντι πλευραὶ εἰσὶν ὀλίγον κοίλαι, ὅπως ἐφαρμύζεται καλῶς ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τοῦ δένδρου. Ἡ λαβὴς τοῦ δικτύου τούτου εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ κρατῆται στερεῶς διὰ τῆς χειρός. Ἡ διὰ τοῦ μέλιτος θήρα ἐπιτυχᾶναι κατὰ τὸ φθινόπωρον, ὅτε πάντα τὰ μέλι περιέχοντα ἄνθη ἀποξηραίνονται.

Λεπιδόπτερα ἢ ψυχαι.

Ὁ μόνος τρόπος τῆς συλλήψεως τῶν ἡμεροβίων ψυχῶν συνίσταται εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἐκ γάζης· σάκκου· ὁ ἔντομοθῆρας πρέπει νὰ φροντίζη ὅπως κρύπτη τὴν σκιάν τοῦ σάκκου ἀπὸ τὸ ἔντομον.

Ὅταν τὸ ζῶον συλληφθῆ ἔγκαταλείπομεν αὐτὸ εἰς τινὰ γωνίαν τοῦ σάκκου, ἔπειτα πιέζομεν ἐλαφρῶς τὰ μέρη τοῦ στήθους διὰ τοῦ ἀντιχειρὸς καὶ τοῦ λιχανοῦ. Μετὰ τοῦτο τὸ καρφόνουμεν εἰς τὸ μέσον τοῦ θώρακος, εἰς τρόπον ὅστε ἡ αἰγμὴ τῆς καρφίδος νὰ διέλθῃ καὶ μείνῃ μετὰξὺ τοῦ δευτέρου ζεύγους τῶν ποδῶν.

Πολλὰ ἡμεροβία διερχονται τὴν νύκτα ἐπὶ ἀνθέων καὶ φυτῶν· τὰ τοιαῦτα ἀρκεῖ νὰ τὰ ζητήσῃ τις διακροῦντος τοῦ σκότους, ὅποτε ἀφίνονται νὰ συλληφθῶσι διὰ τῆς χειρὸς ἐπὶ τῶν εὐνοουμένων αὐτοῖς φυτῶν· αἱ ἀργυρίδες καὶ τινὰ ἐσπέρια φυτῶσιν εἰς τὰς χαμαιπιτύας, τὰ ἡδύσαρκα, τὰς μηδικὰς πόας, τὰ ψώρια, τὰ πεντάνευρα, τὰς λυχνίδας, τὰς λινοκαλαμιδὰς κτλ., οἱ σάπυροι καὶ αἱ περρίδες ἀγαπῶσι τὰ γυμνὰ καὶ βραχῶδη μέρη.

Αἱ νυκτόβια ψυχαι εἰσὶν αἱ περισσότεραι, αἱ μεγαλείτεραι καθὼς καὶ αἱ μικρότεραι τῆς ἡμετέρας χώρας. Αἱ σῆτες (σκῶροι), παραδόξου, μορφῆς, ἀναζητοῦσι τὰ μέρη ἐνθα εὐρίσκονται σεσηπῶτα δένδρα, ὅπερ δὲν τὰς ἐμποδίζει νὰ ἔρχονται καὶ ἐπὶ τινῶν ἀνθέων. Τὰ σφιγγοειδῆ καὶ ἐν γένει τὰ νύκτια κοιμῶνται τὴν ἡμέραν, τὴν δὲ ἐσπέραν τρέφονται ἐκ τῶν γερανίων, ἐλελιφάσκων, ναρδῶν, αἰγοκλήματων, κτλ. Αἱ ζύγαιναι ἀγαπῶσι τὰ ψώρια, τὰ τριφύλλια, καὶ αἱ φιλοδεῖλαι κάθονται ἐπὶ τῶν ἐφορβίων, τῶν καμάρων καὶ τῶν ἀκανθῶν.

Μετὰξὺ τῶν βομβυκοειδῶν τινὰ, πρὸ πάντων τὰ ἄρρενα, ἵπτανται ἐν πλήρει ἡλίῳ εἶτε πρὸ μεσημβρίας εἶτε μετὰ. Τὰ θήλεα

τοῦναντίον συνήθως κρύπτονται εἰς τοὺς κορμούς τῶν δένδρων ἢ ὑπὸ τὰ ξηρὰ φύλλα. Ἐὰν συλλάβωμεν κανὲν ἐξ αὐτῶν τὸ θέτωμεν ἐντὸς κυπέλλου, ἐν τῷ μέσῳ πυκνῶν δένδρων καὶ οὕτω συλλαμβάνομεν τὰ ἄρρενα ἅτινα θὰ ἔλθωσι πέριξ. Καλὸν εἶναι ἡ θήρα αὕτη νὰ γίνεται λίαν πρῶτ', ὅτε αἱ πτέρυγες τῶν βομβυκοειδῶν εἰσὶν εἰσέτι βεβαρυμέναι ἐκ τῆς δρόσου τῆς νυκτός, νὰ ἐξακολουθῆ δὲ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐὰν ὁ καιρὸς ᾖ ναινεφελώδης ἢ ψυχρός.

Τὰ πλεῖστα τῶν φαλαινοειδῶν, ὧν τὸ σῶμα ἐν γένει εἶναι μικρὸν ἢ μέτριον, οὐδόλως ἵπτανται τὴν νύκτα. Ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἡμέραν πρὸ πάντων τὰ ἄρρενα πορεύονται εἰς ἀναζήτησιν τῶν θηλέων των, ὁδηγούμενα οὐχὶ διὰ τῆς ὄρασεως ἀλλὰ ἐκ τῆς ὀσμῆς, ἣν ἔχουσι εἰς ἄκρον εὐαίσθητον. Ἀναζητοῦμεν δὲ τότε ἐπὶ τῶν δασῶν, πρὸ πάντων εἰς μέρη ὑγρὰ ἐνθα γίνονται βορὰ τῶν βιβλίσκων καὶ ἄλλων σαρκοβόρων ἐντόμων.

Παρασκευὴ τῶν Ψυχῶν.

Τὸ καλλίτερον μέσον ὅπως φονεύσωμεν τὰ νύκτια, τοὺς γεωμέτρας, τὰ βομβυκοειδῆ κ.τ.λ. εἶναι νὰ ρίπτωμεν αὐτὰ κατὰ τὴν θήραν ἐντὸς φιάλης περιεχομένης βάμβυκα ἢ ταινίας χάρτου διαθηστικοῦ, ἐμβεβαπτισμένους ἐντὸς κόνεως κυανίουχοῦ καλίου (δηλητηρίου ἰσχυροτάτου). Πληροφορούμεθα δὲ περὶ τοῦ θανάτου των καθ' ὅσον τὰ σώματά των σκληρύνονται. Ἐπίσης φονεύονται τὰ λεπιδόπτερα διὰ τῶν ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει ὑποδειχθέντων μέσων φυλ. 20 σ. 175 σχ. 31, ἢ ἐμπήγοντες εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν καρφίδα, ἐμβεβαπτισμένην ἐντὸς ἀρσενικοῦχοῦ σάπωνος ἢ ἐντὸς νικοτίνης. Ἡ τελευταία αὕτη οὐσία δύναται νὰ ἀντικατασταθῆ ὑπὸ διαλύσεως καπνοῦ ἐντὸς οἰνοπνεύματος.

Ἡ χρῆσις τοῦ πρὸς μαλάκυνσιν κώδωνος, δέον νὰ προηγῆται πάσης ἄλλης φροντίδος

ἀφορώσης ψυχὴν τινὰ, ὅπως ἤμεθα βέβαιοι ὅτι δὲν θὰ βλαφθῆ. Οὐδὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν εἰς ὅσα περὶ τούτου ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει εἶπομεν.

Ὅπως δὲ παραστήσωμεν τὰς ψυχὰς πτώσας, ἐξαπλοῦμεν αὐτὰς ἐπὶ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἀναγκαίου ἐργαλείου (ἴδ. σχ. 34 σ. 535 τοῦ 21 φυλ.) ἐμπήγωμεν τὴν διαπερῶσαν τὸν θώρακα αὐτῆς καρφίδα εἰς τὸ μέσον τῆς ἐντομῆς τοῦ ἐργαλείου ἔπειτα προσκολῶμεν ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄκρου διὰ καρφίδος ταινίαν ἰσχυροῦ καὶ λείου χάρτου εἰς τρόπον ὅστε νὰ μὴν ἐμποδίζῃ τὴν ἀνωτέρω πτέρυγα νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ἀναγκαῖον ὕψος. Κινούμεν τὴν πτέρυγα λαμβάνοντες αὐτὴν ἐλαφρῶς κάτωθεν διὰ τῆς αἰγμῆς βελόνης τινός· ἔχουσης μικρὰν ξυλινὴν λαβὴν, καὶ ὅπως ἡ πτέρυξ αὕτη μὴ ταράσσεται, στηρίζομεν τὴν ταινίαν ἀνωθεν διὰ τοῦ δείκτου τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς· θέτομεν μετὰ ταῦτα τὴν κάτω πτέρυγα καὶ τὴν κρατοῦμεν εἰς τὴν θέσιν ταύτην στηρίζοντες αὐτὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς ταινίας, ἣν προσκολλῶμεν διὰ δευτέρας καρφίδος. Τὸ αὐτὸ πράττομεν καὶ διὰ τὰς ἄλλας δύο πτέρυγας τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς.

Ἄπαιτοῦνται τρεῖς περίπου ἑβδομάδες πρὸς ἐντελῆ ἀποξήρανσιν τῶν σφιγγοειδῶν, τῶν χονδρῶν βομβύκων κτλ. δεκαπέντε δὲ ἡμέραι διὰ τὰ λοιπὰ λεπιδόπτερα, μία δὲ ἑβδομάς δι' ὅσα ἐμαλακύνθησαν πρὶν ἢ καρφοθῶσιν.

Προκειμένου νὰ παρασκευάσωμεν ψυχὰς, τῶν ὁποίων ἡ κοιλία εἶναι βαρεῖα, ὡς τὰ σφιγγοειδῆ, τὰ βομβυκοειδῆ, τὰ χελωνοειδῆ κτλ. καλὸν εἶναι πρὶν ἢ τὰ ἀποξηράνωμεν, ἐνῶ εἰσέτι εἶναι νωπὰ νὰ στερεώσωμεν τὴν κοιλίαν ὡς καὶ τὴν κεφαλὴν μετὰ τοῦ θώρακός των διὰ τριχῶς ἵππου, ἢ ἀκανθοβελώνης, ἢ νήματος, λεπτοτάτου μετάλλου, ἐπι-

λειμμένου διὰ νικοτίνης ἢ ἀρσενικοῦχοῦ σάπωνος.

Σύγκειται δὲ ὁ ἀρσενικοῦχος σάπων, ὃν συνιστῶμεν ὡς τὸν μᾶλλον δεδοκιμασμένον ἐκ τῆς πείρας, ἐκ τῶν ἐξῆς :

Ἐκ τρυγικοῦ καλίου . . .	375 γραμμ.
» ἀρσενικοῦ ὀξέος . . .	4000 »
» καφουράς	153 »
» λευκοῦ σάπωνος . . .	4000 »
» ἀσβέστου	250 »

Πρὸς παρασκευὴν δὲ τούτου θερμαίνομεν ἐντὸς πηλίνου ἀγγείου ἐπὶ ἡπίου πυρός τὸν λευκὸν σάπωνα εἰς τεμάχια μετὰ ὀλίγου ὕδατος, ἀναταράσσοντες διὰ τεμαχίου ξύλου, ἀφοῦ τακῆ καὶ ἀποψυχθῆ, ρίπτομεν τὸ τρυγικὸν κάλι ἐν καταστάσει κόνεως, ἔπειτα τὴν κόνιν τῆς ἀσβέστου καὶ κατόπιν τὸ ἀρσενικὸν ὄξυ κονιοποιημένον, ἀναθερμαίνομεν καὶ ἀναταράσσομεν ἕως ὅτου γίνῃ μίγμα ὁμοειδές, ἀφίνομεν νὰ ψυχθῆ καὶ μετὰ τὴν ἐντελῆ αὐτοῦ ἀπόψυξιν προσθέτομεν τὴν καφουράν μειγμένην μετὰ μικρᾶς ποσότητος οἰνοπνεύματος.

Κάμπαι.

Ἡ κατοικία τῶν καμπῶν εἶναι ἐπίσης ποικίλη ὅσον καὶ ἡ τῶν ψυχῶν ἐξ ὧν αὐταὶ προέρχονται. Πολλὰ εἶδη ζῶσιν ἐντὸς φυτῶν τινῶν, ἀλλὰ ἐντὸς λειχήνων, μυκήτων, καρπῶν, κ.τ.λ. Πολλὰ ἔχουσι τὴν ιδιότητα νὰ νήθωσι νῆμα τι, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶμενα κατέρχονται εἰς τὸ ἔδαφος.

Αἱ κάμπαι τῶν φαλαινίων καλοῦνται χωρομέτραι ἢ γεωμέτραι ἕνεκα τῆς ἰδιαζούσης πορείας των. Ἐχουσι δέκα πόδας ὧν οἱ ἐξ λεπιδώδεις, ὑψοῦσαι τὸ μέσον τοῦ σώματος· ἔπειτα στηρίζουσι τοὺς ὀπισθίους, φέρουσι τὴν κεφαλὴν ἔμπροσθεν, στηρίζουσι δὲ καὶ τοὺς ἔμπροσθεν ὅπως πλησιάσωσιν εἰς αὐτοὺς τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ σώματος καὶ τοιοῦτοτρόπως προχωροῦσιν ἐν ἔτι βῆμα. Ὅταν

δὲν τρώγουσιν αἱ κάμπαι αὐταὶ κρατοῦνται συνήθως ὄρθαι ἐπὶ τοῦ κλάδου ὅστις τὰς φέρει. Ἀκαταπαύστως νήθουσιν ἐν εἶδος νήματοι, ὅπερ ταῖς χρησιμεύει ἵνα καταβῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ ὅπως ἀφεθῶσιν ἀπωρημένα εἰς τὸ διάστημα, ὅταν τι τὰς ἐκφοβίση. Δύνανται ἐπίσης νὰ ἀνέλθωσιν ἐλίσσουσαι τὸ νῆμα καὶ συλλέγουσαι αὐτὸ περίξ τοῦ σώματος τῶν διὰ τῶν μέσων ποδῶν.

Πολλὰ χρυσαλλίδες εὐρίσκονται εἰς τὰς βάσεις τῶν δένδρων, ἰδιαίτερος δὲ τῶν μεμωμένων καὶ ἐν γένει πανταχοῦ ὅπου ἡ γῆ εἶναι εὐάροτρος καὶ εὐθριπτος, σκληρότατον ἔδαφος δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὰς κάμπας νὰ εἰσδύσωσιν.

Εἰς τὴν θήραν τῶν καμπῶν μεταχειρίζομεθα τὴν θόνην καὶ τὴν λίσγον, πολλάκις δὲ μίαν ἐλαφρὰν ἀξίνην, σκάπτομεν πλησίον τοῦ δένδρου, σκαλίζομεν τὴν γλῶν, τὰ βρύα κτλ. Ἐπειτα διασκορπίζομεν τὴν γῆν ὑπὸ τὸ δίκτυον, καὶ τὰ συλλαμβάνομεν χωρὶς νὰ τὰ θίξωμεν, διὰ τινος δεδιπλωμένου χάρτου, ὃν θέτομεν εἰς κιβώτιον πλήρες βρύων ἢ βάμβακος.

Καλὸν εἶναι ν' ἀκολουθῆ τις τοὺς γεωπόνους ἢ τοὺς ὑλοτόμους ὅταν ἀποσπῶσι τὰς ἐρείκας ἢ τοὺς σπάρτους, εἰς τὰς ρίζας τούτων εὐρίσκει τις πλείστας ὄσας.

Μεταμόρφωσις τῶν καμπῶν καὶ χρυσαλλίδων.

Ἐκλέγομεν δωμάτιον ἥσυχον, μεμονωμένον, μακρὰν παντὸς ἀρωματικῶν προϊόντων κείμενον, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ θερμοκρασία νὰ ᾔηται ὅσον τὸ δυνατὸν ἀμετάβλητος. Εἰς τὸ δωμάτιον τοῦτο ἐτοιμάζομεν κιβώτια πλήρη χρώματος, ἐπὶ τῶν ὁποίων θέτομεν κλίνην ἐκ ξηρῶν φύλλων.

Καλύπτομεν τὰ ἔντομα διὰ κωδῶνων ὑαλίνων, ἢ ἐκ γάζης (οἷτινες εἰσὶ καὶ οἱ καλλιτέροι), ἐκ μεταλλικοῦ πλέγματος ἢ ἐκ λίθου. Αἱ κάμπαι καὶ κομιζόμεναι ἔχουσι ἀνάγ-

κην πρὸ παντὸς ἀέρος καὶ πολλοῦ φωτός.

Διὰ τὰς νηματοποιούς κάμπας κάμνομεν τοὺς κώδωνας ὑψηλοτέρους, καὶ ταῖς δίδομεν σάρωθρα, ἐρείκας ἢ κλαδίσκους δένδρων.

Ὅσακις συλλάβωμεν κάμπην τινὰ ἐπὶ τινος φυτοῦ, πρέπει νὰ προμηθευθῶμεν ἐκ τοῦ φυτοῦ τούτου διὰ νὰ τὴν τρέφωμεν μέχρις ὅτου μεταμορφωθῆ εἰς χρυσαλλίδα. Τὰ φυτὰ ταῦτα πρέπει νὰ δίδωνται πράσινα, νεπὰ, διατηροῦμεν δὲ ταῦτα ἐν καλῇ καταστάσει ἐμβαπτίζοντες τὰς ρίζας τῶν ἐντὸς ὕδατος.

Αἱ κάμπαι τῶν νυκτίων ἀγαπῶσι σχεδὸν ἅπασαι τὴν θρύδακα. Δι' ἄλλα εἶδη ἡ τροφή αὐτῆ εἶναι λίαν ὑδαρῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ πολλὰ μεταξὺ αὐτῶν τρώγουσι πέντε ἢ ἕξ φύλλα, ἀναγνωρίζομεν πάραυτα ποῖα προτιμῶσι.

Παρασκευὴ τῶν καμπῶν.

Τὸ ἀπλούστερον μέσον συνίσταται εἰς τὸ νὰ βυθίσωμεν τὰς κάμπας ἐντὸς οἰνοπνεύματος κεκραμένου δι' ὕδατος, ἔνθα ἐγκαταλείπουσι τὰς χρωματιστικὰς οὐσίας, τὰς ὁποίας σχεδὸν πάντοτε ἐν τῷ σώματι τῶν περιέχουσιν' ἔπειτα τὰς μεταφέρομεν εἰς σωλήνας πλήρεις οἰνοπνεύματος καὶ ὅπερ ὅμως εἶναι πυκνότερον τοῦ πρώτου καὶ τὰς κλείομεν ἐρμητικῶς. Ὅσον ὀλιγώτερον οἰνόπνευμα ὑπάρχει, τόσον ὀλιγώτερον ἀλλοιοῦνται τὰ χρώματα, φθάνει τὸ ζῶον νὰ διατηρηθῆται. Δυστυχῶς πάντοτε συμβαίνει ἀλλοίωσις.

Δυνατὸν νὰ ἀντικατασταθῆ τὸ οἰνόπνευμα καὶ ὑπὸ ἄλλων βευστῶν.

Ἐκχυσις.—Ἀφοῦ κενώσωμεν τὰς κάμπας ἐγγέρομεν ἐντὸς τοῦ σώματος αὐτῶν, διὰ μιᾶς σύριγγος μίγμα κεχρωματισμένου κηροῦ τετηγμένου καὶ τερεβινθελαίου.

Πλήρωσις.—Δυνάμεθα νὰ ἀντικαταστήσωμεν τὴν προηγουμένην ἐργασίαν πληροῦντες αὐτὰ διὰ λεπτοτάτου βάμβακος ἐπηλειομένου δι' ἀρσενικοῦχου σάπωνος.

Κένωσις.—Ὅπως κενώσωμεν τὰς κάμπας πιέζομεν αὐτὰς μεταξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ δείκτου, ὅπως ἐξαγάγωμεν ὅλα τὰ ἐντόσθια. Περαιθεῖσθαι τῆς ἐργασίας ταύτης εἰσάγομεν ἐκ τῶν ὀπισθεν ἄχυρον μεγέθους ἀναλόγου τῆς κάμπης, συγκρατοῦμεν δὲ αὐτὸ διὰ τινος νήματος ἢ διὰ τινος καρφίδος λεπτοτάτης, καὶ ἐκτελοῦμεν τὴν ἐμφύσησιν.

Ἐμφύσησις.—Κρατοῦντες τὴν κάμπην ἑκατοστόμετρα τινὰ ἄνωθεν λεπτῆς πλακῆς σιδηρᾶς τεθειμένης ἐπὶ τινος πυραύνου ἀνημμένου, φυσῶμεν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἀχύρου, στρέφοντες αὐτὸ μεταξὺ τῶν δακτύλων. Ἡ ἐκ τοῦ σιδηροῦ ἐλάσματος ἀναδυομένη θερμότης ἀφαιρεῖ ταχέως τὴν ἐν τῷ δέρματι τῆς κάμπης ὑγρασίαν. Ἡ ἐργασία θεωρεῖται τετελεσμένη ἐὰν πιέσαντες ἐλαφρῶς τὴν κάμπην, αἰσθανθῶμεν τὸ δέρμα ἀρκούντως τεταμένον. Τότε ἀποσύρομεν ἢ ἀποκόπομεν τὸ ἄχυρον, τὸ δὲ ἔντομον τὸ διαπερῶμεν κατὰ μέρη διὰ τινος καρφίδος, ἢ κἄλλιον τὸ κολλῶμεν ἐπὶ τεμαχίου φελοῦ ἢ ἐπὶ ἐντεριώνης ἀκταίας.

Κατὰ τὴν ἐργασίαν τῆς ἐμφύσεως, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀναπνεύσωμεν, δεόν νὰ ἀποσύρωμεν τὴν κάμπην ἐκ τοῦ πυρός, ἄλλως τὸ δέρμα τῆς θέλει λάβει κακὴν τινὰ πτυχὴν, ἥτις ἀδύνατον νὰ ἐξαφανισθῆ.

Ἡ ἐμφύσησις ἐπιτυγχάνει μόνον εἰς τὰς φαιὰς κάμπας, τὰς μελανὰς ἢ χροώδεις· τί ποιητέον διὰ τὰς πράσιναις καὶ κιτρίνας τὰς τόσον πολυαριθμούς;

Ὁ κύριος Γούσενς κατῴρθου νὰ τὰς διατηρῆ χρωματίζων διὰ ἐλαιοχρωμάτων (φυλάττων ὅμως μίαν ἀπαρασκευάστον διὰ πρότυπον) καὶ κατόπιν ἐμβαπτίζων αὐτὰς ἐντὸς λουτροῦ ἐκ κηροῦ ἀναμεμιγμένου μετὰ ὀλίγου τερεβινθελαίου· οὕτω περιβεβλημέναι διὰ λεπτοτάτου στρώματος κηροῦ δύνανται νὰ διατηρηθῶσιν ἐντὸς ὑελίνων σωλήνων. Τοιοῦτοτρόπως δυνάμεθα νὰ παρασκευάσω-

μεν συλλογὰς πασῶν τῶν καμπῶν τῶν χωρῶν μας.

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟΝ.

Θήρα τῶν μυιῶν.

Οὐδεμία συλλογὴ ἀπαιτεῖ ὀλιγώτερα εἰδικὰ ἐργαλεῖα, καθότι οὐδὲν τῶν ἐντόμων τῆς τάξεως ταύτης κέκτηται κέντρον ὑπερασπίσεως ἢ διαβρωτικὸν ὑγρὸν. Μεταχειρίζονται λοιπὸν τὸν διὰ τὰς ψυχὰς σάκκον, τὸν ἐκ γάζης ἐν ἀνάγκῃ, τὸν λινοῦν διὰ τὴν σύλληψιν ἐπὶ τῶν γόρτων, ἐν θηρευτικῶν κιβώτιον, καὶ φιάλας ἢ σωλήνας πρὸς ἔνθεσιν τῶν ἐντόμων ἀναισθητοῦντες αὐτὰ, ὡς ἐξηγήσαμεν τοῦτο ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει.

Τὰ δίπτερα ἀπαντῶνται ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ εἰς τὴν χώραν ἡμῶν, τὴν ἡμέραν καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν νύκτα. Τὰ πλείστα ἀναφαίνονται κατὰ τὸν Ἀπρίλιον καὶ Μάιον καὶ ἀπὸ τῆς ὀγδόης πρὸς τὴν ἐνάτην. Ἐν γένει φοβοῦνται τὴν βροχὴν, προτιμῶσι δὲ τὰς θερμὰς καὶ γαληνιαίας ἡμέρας.

Πολυαριθμώτατα εὐρίσκονται εἰς τὰ πλούσια ἀνθέων μέρη εἰς τὰ δάση, κάτωθεν βάλτων, ἔνθα ζῶσιν ὑπὸ διαφόρους καταστάσεις. Εἰς ξηρούς, πετρώδεις καὶ ἀμμώδεις λειμῶνας συχνάζουσι πολλὰ εἶδη.

Πᾶν φυτὸν θαλάσσιον, τὰ ζῶα, τὰ ἄνθη, οἱ μύκητες, τὰ δένδρα, τὰ πτώματα καὶ ἐν γένει πᾶσα ζωικὴ ἢ φυτικὴ οὐσία δύναται νὰ τοῖς χρησιμεύσῃ ὡς τόπος ἐκκολάψεως.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν γνωστῶν εἰδῶν τῶν δίπτερων εἶναι ἄπειρος, ἀνέρχονται δὲ εἰς 4,500 περίπου· ὑπολείπονται ὅμως πολλὰ ὅπως περιγραφῶσιν ἅπαντα τὰ ἐν ταῖς συλλογαῖς εἶδη. Τὰ εἰσὶ μικρότατα, τινὰ δὲ ἔχουσι λεπτότατα ὄργανα.

Παρασκευὴ μυιῶν.

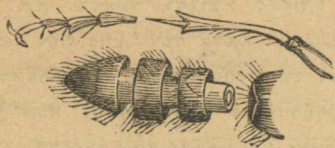
Πάντα τὰ δίπτερα δεόν νὰ καρφώνονται

εὐθὺς μετὰ τὴν σύλληψίν των. Καὶ τὰ μὲν μεγάλα εἶδη δύνανται προηγουμένως νὰ κατασταθῶσιν ἀνάσθητα, τὰ δὲ μικρὰ δύνανται νὰ ἐντεθῶσιν εἰς σωλήνας.

Ἐὰν δὴ πτερόν τι εἶναι διαστάσεων μεγάλων καλὸν εἶναι νὰ περῶμεν κάτωθεν αὐτοῦ, εἰς τὴν αὐτὴν καρφίδα, πέταλον στρογγύλον ἐκ χαρτονίου εἰς τὸ κέντρον τοῦ ὀποίου κολλῶμεν δι' ἀραβικοῦ κόμμεως τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν των. Αἱ μυῖαι τῶν μικρῶν εἰδῶν κολλῶνται ὀλόκληροι ἐπὶ χαρτονίου σχήματος τριγωνικοῦ.

Ὅπως ἀποξηρανθῶσιν ἐντελῶς μακρὰν τοῦ ἡλίου, τὰ μεγάλα ἔντομα ἀπαιτοῦσι τρεῖς ἑβδομάδας, τὰ μέτρια δέκα ἕως δεκαπέντε ἡμέρας ἐν θέρει, τὰ δὲ μικρὰ τέσσαρας ἢ πέντε.

Τέλος φαίνεται ἐκ τοῦ σχήματος 38 τίν,

Σχ. 38.

τρόπῳ δυνάμεθα νὰ ἐπιδιορθώσωμεν τὰ εἰς τμήματα διηρημένα ἔντομα, ἀντικαθιστῶντες τὰ σπλάγχνα διὰ ταινίας χάρτου τετυλιγμένης καὶ τεθειμένης εἰς τὴν κοιλίαν, ἥτις συκρατεῖ τὰ πέριξ αὐτῆς κεκολλημένα τεμάχια. Παρομοίαν ἐργασίαν περιεγράψαμεν ὀμιλοῦντες περὶ τῶν νευροπτέρων.

Διὰ τὴν διατήρησιν τέλους τῶν συλλογῶν τῶν διπτέρων πρέπει νὰ λάβωμεν πάσας τὰς συνήεις προφυλάξεις.

Π. Σ. ΚΟΝΔΥΛΗΣ.

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΒΟΛΗ

ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΕΩΤΕΡΟΝ.

Le peuple moderne le plus corrompu est un peuple de sages auprès des nations payens (Chateaubriand).

«Καὶ ἂν ἠθέλομεν διὰ μιᾶς μετατεθῆ εἰς οἰανδήποτε ἐποχὴν τοῦ παρελθόντος, δὲν διστάζομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι δὲν θὰ ἐδεχόμεθα τὴν ἀλλαγὴν» (Guizot μελέται περὶ τῆς χριστ. θρησκείας).

Ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἐπενήργησεν ἐπὶ τῆς κοινωνίας καθόλου, ὅτι τ' ἀποτελέσματα αὐτοῦ ἐπὶ σύμπαντος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἶνε μεγάλα καὶ ἀνεκτίμητα, ὅτι ἡ διαφορὰ τῶν σημερινῶν λαῶν καὶ πολιτειῶν, εἶνε τοιαύτη ὥστε οὐδὲ σύγκρισιν ἐπιδέχεται, μόνον τυφλὸς δύναται νὰ μὴ βλέπῃ καὶ ὁ ἐβελοκακῶν νὰ μὴ διῶδῃ. Προτιθέμενοι ἐν τῷ παρόντι νὰ πραγματευθῶμεν τὴν ὑπάρχουσαν διαφορὰν τῶν σήμερον πολιτειῶν πρὸς τὰς ἀρχαίας, καὶ νὰ παραστήσωμεν τὰ μεγάλα τοῦ χριστιανισμοῦ ἀποτελέσματα, θέλομεν ἐξετάσῃ πρῶτον αὐτὴν τὴν θρησκείαν τῶν ἐθνικῶν καὶ θέλομεν συγκρίνῃ αὐτὴν πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν, θὰ παραβάλωμεν δῆλον ὅτι τὴν σαρκικὴν καὶ ἐπίγειον θρησκείαν πρὸς τὴν πνευματικὴν καὶ οὐράνιον. Ἄλλὰ πρὶν ἢ χωρήσωμεν εἰς τοῦτο, ἀνάγκη νομίζομεν νὰ προτάξωμεν ὀλίγα περὶ Χριστιανισμοῦ, ὁποῖός τις εἶνε καὶ πῶς πρέπει νὰ ἐκλαμβάνηται.

Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶνε, ὡς τινες ὑπέλαβον, οὔτε αἴρεσις φιλοσοφική, οὔτε εἶδος πολιτεύματος ἀναγράφει ἐν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτοῦ. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶνε σύστημα φιλοσοφικόν, διότι ἀποφεύγει τὰς περὶ κόσμου καὶ ὕλης καὶ τῶν οὐρανίων φαινομένων θεωρίας καὶ οὐδόλως ἐξετάζει τὰς ἐπὶ τοῦ σύμπαντος ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολάς, ἀλλ' ἀπλῶς

διδάσκει ὅτι ὑπεράνω πάντων ὑπάρχει ὄν τι ὑπέρτατον, ὃν δημιουργῆσαν τὸν σύμπαντα κόσμον. Ὁ Χριστὸς κηρύττει ὅτι ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐκ ἔστι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἐφ' ἡρώσε σαφέστατα, ὅτι πρὸς οὐδὲν συντάσσεται πολίτευμα καὶ ἀδιαφορεῖ πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος. Ἀπατῶνται λοιπὸν οἰκτρὰν ἀπάτην οἱ ὑπολαμβάνοντες τὸν Χριστιανισμὸν ὅτι ἐπιδοκιμάζει τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ πολίτευμα καὶ ἀποδέχεται τὴν δημοκρατίαν ἢ τὴν κοινοκτημοσύνην. Ὁ Χριστιανισμὸς, λέγει ὁ Quinet εἶνε σοσιαλισμὸς. Le Christia nisme est socialisme. Ἐὰν ὁ Χριστιανισμὸς ἀποκαλῆ τοὺς πάντας τέκνα τοῦ αὐτοῦ πατρὸς, ἡ ἰσότης αὐτῆ δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν νοητικὴν ἢ τὴν κοινωνικὴν ἢ πολιτικὴν κατάστασιν· ἡ ἰσότης ἀποβλέπει εἰς τὴν αὐτὴν καταγωγὴν καὶ τὴν αὐτὴν ἠθικὴν ἀξίαν, ἣν ἔχομεν οἱ πάντες κοινὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τὸν Χριστιανισμὸν πᾶν πολίτευμα εἶνε καλόν, ὅταν στηρίζηται ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἐπομένως οὔτε πρὸς τὸν Καίσαρα ἀντιτάσσεται οὔτε πρὸς τὴν συνταγματικὴν πολιτείαν οὔτε πρὸς τὴν δημοκρατίαν. Ἄριστα περὶ τοῦ πνεύματος τούτου τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπεφώνησε ὁ πολὺς Γυϊζῶτος· «Ὁ θρησκευτικὸς καὶ ἠθικὸς νόμος, λέγει, εἶνε ὁ μόνος, τὸν ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀποκαλύπτει καὶ δικιδίδει εἰς ὅλον τὸν κόσμον, οὐδεμίᾳ ἄλλῃ σκέψις ἀναμιγνύεται εἰς τὴν διδασκαλίαν του, οὐδεὶς ἄλλος σκοπὸς εἰς τὰς ἐνεργείας του. Ἐν τῇ Κ. Δ. οὔτε ἡ πολιτικὴ οὔτε ἡ ἀνθρωπίνῃ ἐπιστήμῃ λαμβάνουσι ἀπολύτως θέσιν τινά. Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἐννοεῖ οὔτε τὴν κοινωνικὴν φιλοδοξίαν νὰ ικανοποιήσῃ οὔτε τὴν διανοητικὴν περιέργειαν, δὲν θέλει νὰ κἀμῃ οὔτε βασιλεῖς οὔτε διδάκτορας. Ὁ ὅταν βλέπῃ νὰ παρουσιάζωνται αὐτῷ τοιαῦται ἀξιώσεις, τὰς ἀπεκρούει. Ἄπό-

δοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ». (Ματθ. κβ'. 21 Λουκ. κ'. 21). Μόνον περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος ἐν τῇ φυσικῇ του ἀπλότητι, μεριμνᾷ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς· καὶ σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἢ κατὰστασις καὶ ἢ τύχη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, εἶνε ἡ μόνη ἰδέα, τὸ μόνον ἔργον τῆς Κ. Δ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς γνωρίζει ὅτι ἀπαξ ἐκπληρούμενον τὸ ἔργον τοῦτο θ' ἀποφέρῃ εἰς τὸν προορισμὸν καὶ τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὰς σωτηρίους του συνεπειάς. «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. στ'. 33. Γυϊζῶτος μελέται περὶ τῆς χριστ. θρησκείας σ. 95, 96 κατὰ τὴν μετάφρ. Α. Δ. Κυριακοῦ.)

Τὸν χαρακτῆρα τοῦτον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἄριστα ὑπετύπωσε καὶ ἐξωγράφησεν καὶ ὁ διάσημος Γερμανὸς θεολόγος ὁ Λοθάρδος. «Ἡ νέα δὲ αὐτῆ ζωὴ, λέγει, εἶνε ἱκανὴ νὰ λαμβάνῃ ὅλας τὰς μορφὰς τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Καὶ δὴ ἐπειδὴ εἶνε πνευματικῆς φύσεως καὶ δὲν φέρει ὀρισμένην τινὰ ἐξωτερικὴν μορφήν, διὰ τοῦτο δύναται νὰ λαμβάνῃ τὰς πλέον διαφόρους ἐξωτερικὰς μορφὰς, νὰ εἰσδύῃ εἰς τὰς πλέον διαφόρους φυσικὰς τοῦ βίου μορφὰς καὶ ν' ἀποβαίῃ ἢ ψυχὴ αὐτοῦ. Πόσας διαφόρους μορφὰς προσέλαβεν ὁ Χριστιανισμὸς κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τῆς ἐκκλησίας! Κατὰ μὲν τοὺς πρώτους αἰῶνας ἐτέλει τοὺς μὲν θριάμβους αὐτοῦ ἐν τοῖς μαρτυρίοις, τὰ δὲ μυστήρια ἐν ταῖς σκοτεινῶν κατακόμβαις, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοὺς μετὰ τὸν Μ. Κωνσταντῖνον μετέβαλε τὸν σταυρὸν εἰς σημαίαν τῶν στρατῶν, εἰς κόσμημα τῶν διαδημάτων· κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἐκυριάρχει τοῦ κόσμου ἀπὸ τῆς Ῥώμης, ἀνήγειρε

» τὰς ὑπερφάνους μητροπόλεις καὶ προήγαγεν ἐκ τῶν κόλπων αὐτοῦ ὀλόκληρον » ποιητικὸν κόσμον· ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως » διήγειρε διὰ τοῦ αὐστηροῦ λόγου τοῦ εὐαγγε- » γελικοῦ κηρύγματος τὰς συνειδήσεις καὶ » παρεμύθησε καὶ ἐστήριξε τοὺς σπαραχθέν- » τας καὶ καταπιεσθέντας λαοὺς τῆς Γερμα- » νίας διὰ τῶν παραμυθητικῶν αὐτοῦ ἁσμά- » ττων, ἔπειτα δὲ ἀπέλυσε τὸ πνεῦμα εἰς πα- » ρατόλμους φιλοσοφικὰς ἐρεύνας, ἣ κατέθε- » το ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τῶν ταπεινῶν καὶ » ψυχῶν τὸ σπέρμα νέου μέλλοντος· τέλος » κατὰ τὸν ἡμέτερον αἰῶνα, πρῶτον μὲν ὠ- » ρδήγησε τοὺς ἡμετέρους στρατοὺς εἰς τὸν » θρίαμβον τῆς ἐλευθερίας κατὰ τῆς γενικῆς » δεσποτείας, ἔπειτα δὲ διήγειρε τὸ πνεῦμα » τῆς φιλανθρωπίας, τὸ ὁποῖον συναίγει τοὺς » ἀπόρους εἰς τὰ πτωχοκομεία, ἣ περιποιεῖ- » ται τοὺς ἀσθενεῖς ἐν τοῖς νοσοκομείοις.
» Ἄλλ’ ὑφ’ ὅλας ταύτας τὰς μομφὰς διέμει- » νεν ὁ Χριστιανισμὸς ὁ αὐτὸς καὶ ἀμετάβλη- » τος, καὶ ἡ μαρτυρία ὄλων τῶν αἰῶνων ἀν- » τηγεῖ εἰς τὰ ὠτα ἡμῶν τόσον καθαρῶς, » ὅσον καὶ τὸ κήρυγμα τῶν ἡμετέρων ἡμε- » ρῶν». (Λουθάριου λόγοι ἀπολογ. σ. 230).

» Ἄλλ’ ἀφ’ οὗ ὁ Χριστιανισμὸς ἀδιαφορεῖ » πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύ- » ματος, πῶς ἐπιδρᾷ καὶ ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῶν » κοινωνιῶν; Ὁ Χριστιανισμὸς ἦλθε νὰ κα- » ταστήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
» Ἐπενεργεῖ δὲ καὶ ἐπιδρᾷ κυρίως ἐπὶ τῆς » καρδίας. Ὁ Χριστιανισμὸς εἶνε αἴσθημα κα- » ταλαμβάνον καὶ ἀλλοιοῦν ἅπαντα τὸ ἔσω » ἄνθρωπον. Ἐπιδρῶν δὲ καὶ ἐπενεργῶν ἐπὶ » τοῦ ἀνθρώπου ἐπενεργεῖ καὶ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς » οἰκογενείας καὶ διὰ ταύτης ἐπὶ συμπάσης » τῆς κοινωνίας. Διότι ἡ κοινωνία ἐξ οἰκογε- » νειῶν συνίσταται, αἱ δὲ οἰκογένειαι ἐξ ἀν- » θρώπων ἢ προσώπων. Αἱ οἰκογένειαι μορ- » φοῦσι τοὺς πολίτας καὶ οὗτοι σύμπασαν τὴν » πολιτείαν μεταβάλλουσι καὶ ἀλλοιοῦσι. Ἴδού

λοιπὸν πῶς ἐπενεργεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ Χρι- » στιανισμοῦ.
Μετὰ τὰ εἰρηώμενα μεταβαίνομεν εἰς τὴν » παραβολὴν καὶ σύγκρισιν τῆς ἀρχαίας κοι- » νωνίας πρὸς τὴν νεωτέραν, τοῦ ἀρχαίου πρὸς » τὸν νεώτερον πολιτισμόν. Καὶ δὴ ἡ παροῦ- » σα τῶν κοινωνιῶν κατάστασις διαφέρει οὐ- » σιωδῶς τῆς τῶν ἀρχαίων κατὰ τὸ θρησκευμα- » Θρησκευτικῶς δῆλον ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν βελ- » τίους τῶν ἀρχαίων, ὁ δὲ σήμερον πολιτισμὸς » ἢ μικρὰν ἢ οὐδεμίαν δύναται νὰ ἐπιδεχθῇ » σύγκρισιν καὶ παραβολὴν. Καὶ ποῖα τῶ ὄντι » παραβολὴ ἢ τίς σύγκρισις δύναται νὰ ὑπάρ- » ξῃ τοῦ Θεοῦ τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν ἀσέ- » μνων καὶ ἀναιδεστέρα θεῶν τῆς ἀρχαιότη- » τος; Οἱ ἄνθρωποι τότε ὑπέλαβον τὸν οὐρα- » νὸν ἐνδιαίτημα πάσης ῥυπαρότητος καὶ ἀκα- » θαρσίας. « Ὁ ἐθνικὸς ἤξιζε περισσότερον τῶν » θεῶν του, λέγει σοφὸς τις· ἡ γῆ ἤρυσθρία » διὰ τὸν Ὀλυμπον, ἡ ἀρετὴ περιφοβὸς ἔ- » φευγε τὰ θυσιαστήρια ὡς κρημνούς καὶ δὲν » νεῖχε καταφύγιον εἰμὴ τὴν ἀσέβειαν» (Φι- » λосоφ. Μετ. τόμ. 6’, σ. 128). Ὁ ἱστορι- » κὸς ῥωμαῖος Οὐάρρων ἔλεγεν ὅτι ἀποκαλοῦσι » θεοὺς «ἐκεῖνους, οἵτινες ἂν εἶχον ζῶν καὶ » πνοήν, καὶ ἂν τις συνήντα αὐτούς, θὰ ἐξε- » λάμβανε ὡς τέρατα» (παρβλ. θεμέλια ἱστο- » ρίας σ. 191). Οἱ ἀρχαῖοι ἐνεθρόνισαν ἐπὶ » τοῦ οὐρανοῦ τὴν ἔριν, τὴν διχόνοιαν, τὴν » ἀντιζηλίαν, τὸν φθόνον, τὸ μῖσος, τὴν ἐκδί- » κησιν καὶ τὴν ἀσελείαν. Ἐφαντάσθησαν δῆ- » λον ὅτι τοὺς θεοὺς τοιούτους, οἳ ἦσαν οἱ » αἷσχιστα ἐπὶ τῆς γῆς ζῶντες. Ὁ σαρκαστι- » κώτατος Λουκιανὸς περιγράφων τὸν Δία λέ- » γει περὶ αὐτοῦ. «Ἐρωτικὸς δὲ ὢν καὶ εἰς » τὰ Ἀφροδίσια κεχυμένος ῥαδίως ἐνέπλησε » παιδῶν τὸν οὐρανόν. . . ἄρτι μὲν ὁ γεννά- » σθας γιγνώμενος χρυσός, ἄρτι δὲ ταῦρος ἢ » κύκνος ἢ ἀετὸς καὶ ὄλως ποικιλώτερος αὐ- » τοῦ Πρωτέως.» (Λουκ. περὶ θυσιῶν 530).
» Ἄλλὰ μὴ οἱ ἄλλοι θεοὶ ἦσαν καλλίτεροι καὶ

ἠθικώτεροι τοῦ πατρὸς ἀνθρώπων τε θεῶν τε;
» Ἄν δὲ τοιοῦτοι ἦσαν οἱ θεοὶ, ποῖα τις ἡ- » δύνατο νὰ εἶνε ἡ ἠθικὴ τῶν ἀνθρώπων κα- » τάστασις; Ἄλλ’ ἴσως τις ὑπολάβῃ ὅτι οἱ » ἀρχαῖοι ἀκούοντες ἢ ἀναγινώσκοντες τῶν » θεῶν αὐτῶν τοὺς ἔρωτας καὶ στάσεις καὶ » πολέμους καὶ παραχὰς μικρὸν ἢ οὐδόλως ἐ- » βλάπτοντο. Ἄλλ’ ἡμεῖς ἔχομεν ὄλως ἐναν- » τίαν γνώμην καὶ μεθ’ ἡμῶν συμφωνοῦσιν » ἀρχαῖοι τε καὶ νεώτεροι. « Ὅταν ὁ βωμὸς » τῆς θρησκείας, λέγει ὁ ἀοιδὸς Κοραῆς, » δὲν ἐπιστηρίζεται εἰς τὴν ἀλήθειαν, τί πα- » ράδοξον ἂν κλονῆται καμμίαν φορὰν καὶ ἡ » ἀρετὴ τῶν ὄσφι ἐπιστηρίζονται εἰς αὐτήν; » Ἡ Ἐλένη βεβαίως ἦτο ἀσελγεστάτη μοι- » χαλῆς, ἄδικοι ἦσαν οἱ Τρῶες, οἱ ὁποῖοι δὲν » ἤθελον νὰ τὴν ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν ἄνδρα » τῆς ἢ μᾶλλον ἄρπαγες τῶν ἀλλοτρίων, ἐ- » πειδὴ μὲ πρόφασιν ἐκδικήσεως ἔχυσαν τό- » σσον αἷμα εἰς ὀλόκληρον δέκα χρόνων διά- » σπημα, καὶ ὅμως μοιχείαν, ἀδικίαν, αἷμα- » τοχυσίαν καὶ τσοαῦτα πάνδεινα κακὰ τ’ » ἀποδίδει ὄλα ὁ Ὅμηρος εἰς τῶν θεῶν τὴν » βουλήσιν. . . Ὅταν ὁ Ἀγαμέμνων ἤρπασε » τὴν Βρυσσηίδα ἀπὸ τῆς χειρὸς τοῦ Ἀχιλ- » λέως, ἔπραξεν ἀναμφιβόλως πρᾶξιν ἀσελ- » γεστάτου τυράννου, καὶ μὸλον τοῦτο ἄ- » νκουε πῶς ἀπολογεῖται (Ἰλ. Τ. 86):
. . . . . Ἐγὼ δ’ οὐκ αἰτιὸς εἰμι
ἀλλὰ Ζεὺς καὶ μοῖρα καὶ ἡεροφαίτης Ἑρινός.
» Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ μητροκτόνος Ὁρέστης, » μὴ πῶς ἀπολογεῖται εὐσεβέστερον, ὅταν » ἠλέγη, ὅτι ὁ Ἀπόλλων τὸν ἐκίνησεν εἰς τὸ » νὰ σφάζῃ τὴν μητέρα του καὶ ὅτι ἐκεῖνος » ἔπρεπε νὰ κολασθῇ ἀντ’ αὐτοῦ.
» Τοῦτ’ πεθόμενος τὴν τεκοῦσαν ἔκτανον, » ἐκεῖνον ἠγάσθη ἀνάσιον καὶ κτείναντα· » ἐκεῖνος ἤμαρτ’ οὐκ ἐγὼ. Ἴτ’ χρῆν με δ’ ἄν;»
(Ἑρ. Ὁρέστ. 391. Κοραῆς ἐν Προλ. σελ 28).
» Ἄν οἱ θεοὶ ἦσαν ὡς περιγράφονται, εἶνε » δυνατόν νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι τὰ ἦθη τοῦ

λαοῦ θὰ ἦσαν ἀγνώτερα καὶ χρηστότερα;
» Τοιοῦτος ὁ βίος τῶν θεῶν, λέγει ὁ Λουκιαν- » νός. Τοιγαροῦν καὶ οἱ ἄνθρωποι συνφθὰ » τούτοις καὶ ἀκόλουθα περὶ τῆς θρησκείας » ἐπιτηθεύουσι» (περὶ δευσιδαιμ.). Ἄλλαχού » δὲ λέγει: «Ἐμοὶ γοῦν πολλὰκις αἰδεῖσθαι » ὑπὲρ αὐτῶν ἔπεισιν, δπόταν οὐρανοῦ το- » μὴν καὶ Προμηθέως δεσμὰ διηγοῦνται καὶ » Γίγάντων ἐπανάστασιν καὶ τὴν ἐν ἄδου » πᾶσαν τραγωδίαν, καὶ ὡς δι’ ἔρωτα ὁ » Ζεὺς ταῦρος ἢ κύκνος ἐγένετο καὶ ὡς ἐκ » γυναικὸς τις ἐς ὄρνειον ἢ ἐς ἄρκτον μετέπε- » σεν· ἔτι δὲ πηγᾶσους καὶ χυμαίρας καὶ » Ποργόνας καὶ Κύκλωπας καὶ ὅσα τοιαῦτα » πάνυ ἀλλόκοτα καὶ τεράστια καὶ μυθῖδια » παιδῶν ψυχὰς κηλεῖν δυνάμενα ἔτι τὴν » Μορμῶ καὶ Λάμιαν δεδιότων» (Λουκιαν. Φιλοψευδ. §. 2).
Εἰ ὁ Ζεὺς μετεμορφοῦτο εἰς κύκνον καὶ » δάμαλιν, εἰς βροχὴν καὶ εἰς ἄλλα πρὸς ἐπι- » τυχίαν τῶν ἀσελγειῶν αὐτοῦ, ὁ ἄνθρωπος » ἔπρεπε νὰ φρονῇ πνευματικώτερα καὶ ἀνώ- » τερα; Ἐἰ ὁ Ζεὺς, λέγει ὁ Τερέντιος, τοιαῦ- » τα καὶ τσοαῦτα διεπραξάτο, ἐγὼ τὸ ἀν- » θρωπάριον νὰ μὴ πράξω;
ego homunculus non faxim?
» Ὁ βουκολικὸς ποιητὴς Θεόκριτος δικαιο- » λογῶν τοὺς ἑαυτοῦ ἔρωτας προεθάλετο τὸν » Δία.
. . . . . Ὡ πάτερ, ὦ Ζεῦ,
οὐ μόνος ἤράσθην· καὶ τὸ γυναικοφίλας.
(Εἰσλ. ἡ, 59).
Χαιρέας ὁ Ταραντίνος ἀσχυμονῶν καὶ ἀ- » σελγαίνων ἐκαυχᾶτο, ὅτι μιμεῖται τοὺς » θεοὺς.
Deos se imitari iactabat
» Ἄν ἡ περὶ τῶν θεῶν διήγησις οὐδαμῶς » ἐπέδρα ἐπὶ τῶν θνητῶν, τίνος ἕνεκα ὁ Πλά- » των ἐξώριζεν ἀπὸ τῆς πολιτείας αὐτοῦ » τοὺς ποιητὰς καὶ μάλιστα τὸν Ὅμηρον; » Εἶνε πολὺ πιθανὸν, λέγει ὁ Raoul-Rochet-

»τε, ὅτι σκηναὶ δόλου ἢ βίας ἢ ἀρπαγῆς ἢ μεταμορφώσεως, ἀποδίδονται τῷ Διὶ οὐδὲν ἄλλο εἶχον ἀποτέλεσμα ἢ νὰ δώσωσι κκυρός καὶ μάλιστα νὰ ἐξευγενίσωσι διὰ πτώτων παραδειγμάτων τοῦ ἀρχόντος τῶν θεῶν τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας καὶ ἀϊσχρότητας». Ὁ Βίκτωρ Κουζίνος λέγει, ὅτι ἡ ἐθνικὴ θρησκεία προσέβαλε τὴν ἠθικὴν (πρβλ. Alfred Maury, τόμ. γ', σελ. 24). Διὰ πολλῶν ἐδυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ δεῖξωμεν τὴν κακὴν ἐπιρροήν, ἣν εἶχεν ἐπὶ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων ἡ διεφθαρμένη τῶν ἐθνικῶν θρησκεία. Ἐπειδὴ ὅμως ταῦτα διὰ πολλῶν ἀλλαγῶν ἀνεπτύξαμεν καὶ θὰ δημοσιεύσωμεν, σὺν Θεῷ, ἄλλοτε, ἀρκούμεθα εἰς τ' ἀνωτέρω καὶ πεποιθήμεν, ὅτι οὐδεὶς ὁ ἀμφιβάλλων καὶ φρονῶν τὰ ἐναντία (α).

(α) Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενοι ἀναγκαζόμεθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἄλλοτε ὁ κ. Δαμαλάς ἐπικρίνων τὸ πόνημά ἡμῶν τὸ ἀποσταλὲν εἰς τὸν θεολογικὸν τῶν ἀδελφῶν Νεγρεπόντη διαγωνισμὸν ἔγραψε τὰ ἐξῆς: «Ἐν σελ. 254, λέγει ὁ κ. Δαμαλάς, ἐπικρίνων τὸ ἔργον ἡμῶν, ὁμιλῶν» (ὁ συγγραφεὺς) περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς θρησκείας ἐπὶ τῶν ἠθῶν ὡφέλιον ἀκριβῶς νὰ καταδείξῃ τὴν «σχέσιν ἀμφοτέρων ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν. Οὔτε δὲ «θεῖρονσιν ἢ θηρησταὶ ὁμιλίαι κακαὶ, οὔτε τὸ παράδειγμα, ὃ φέροι ἀρκούσι νὰ παραστήσωσι τὸν ἐσωτερικὸν καὶ στενὸν τῆς θρησκείας» πρὸς τὰ ἦθη σύνδεσμον, ἀλλ' ὁ θεὸς νόμος καὶ ἡ θεία χάρις» ὁμιλῶν δὲ περὶ τῶν ἐθνικῶν ἀρχεται οὐχ ἤττον, ἀναφέρων τὸ Κοράνιον καὶ τὴν διήγησιν τοῦ Κοραῆ περὶ τῆς ἀπαγωγῆς «τῆς Ἑλένης». Καὶ ταῦτα μὲν ὁ κ. Δαμαλάς οἱ ἀναγνώσται ὅμως κρινέτωσαν ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ἅπερ εἶνε πολλοσθηκόριον ἀπόσπασμα τοῦ εἰς διαγωνισμὸν ἀποσταλέντος ἡμῶν ἔργου, καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων, ἂν ὁ κ. Δαμαλάς εἶγε δίκαιον καὶ ἂν τὸ ζήτημα, ὅπερ ἐνταῦθα πραγματεύομεθα, ὅτι δῆλον ὅτι ἡ τῶν ἐθνικῶν θρησκεία ἔσχεν ἐπιβλαστὴν ἐπιρροήν, δὲν ἀποδεικνύεται, τὸ ἐφ' ἡμῖν, καὶ δὲν ὑποστηρίζεται δι' ἀποδείξεων ἀκαταμάχητων καὶ διὰ μαρτυριῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων.

Τοιούτους ἔχοντες θεοὺς δὲν ἐδύναντο ὀλίγον κατ' ὀλίγον οὐ μόνον νὰ μὴ σέσωται αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ νὰ καταγελῶσι καὶ κωμωδῶσιν αὐτοὺς. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡλαττοῦτο ἡ πρὸς αὐτοὺς πίστις, τοσοῦτον καὶ ἀσεβέστεροι οἱ ἀνθρώποι ἐγίνοντο καὶ ἐν τοῖς θεάτροις αὐτῶν δὲν ἐφοβοῦντο νὰ διασύρωσιν.

Ἐν τῷ Ἄριστοφάνει ἐν Βατραχίοις (295—305) παρίστησι τὸν Διόνυσον δευλότερον τοῦ δούλου Ξανθίου. Ὁ Διόνυσος ἰδὼν τὴν Ἐμ-
πουσάν ἀνακράζει:

Ὀἶμοι τάλας, ὡς ὠχρίασ' αὐτὴν ἰδὼν.
Ὀἶμοι, πόθεν τὰ κακὰ ταῦτα προσέπετον ;
Τίν' αἰτιάσωμαι θεῶν μ' ἀπολλύναι ;
(Βατραχ. 307 καὶ ἐξ.).

Ἀκούσας τὰς ἀπειλάς τοῦ Αἰακοῦ τρομάζει· ὁ δὲ Ξανθίας ἐρωτῶν αὐτὸν λέγει :
Οὕτο; τί δέβρακας ;

Διόνυσος :
Ἐγκέλοα. (Αὐτόθι 489).
Ἐντεῦθεν ὀργώμενος ὁ Ξανθίας ἀποκαλεῖ αὐτὸν δευλότατον θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων (αὐτόθι 486).
Ἐν τῷ Αἰακῶ ἀγνοῶν πότερός ἐστιν ὁ θεὸς καὶ πότερος ὁ δούλος τιμωρεῖ καὶ βασιανίζει ἀμφοτέρους.
Οὐ τοι μὲ τὴν Δήμητραν δύναμαι πω μαθεῖν ὁπότερος ὑμῶν ἐστὶ θεός . . . (Βατρ 667).
Ἐν τῷ Πλούτῳ ὁ Ζεὺς παρίσταται φθονῶν τοὺς θνητοὺς, διότι ἀντὶ νὰ πέμπῃ τὸν πλοῦτον εἰς τοὺς ἀγαθοὺς καὶ δικαίους ἀποστέλλει αὐτὸν εἰς τοὺς πονηροὺς.
Ἐν τῷ Ζεῦ με ταῦτ' ἔδρασεν ἀνθρώποις φ' ὠνῶν.
Ἐγὼ γὰρ μεϊράκιον ἠπειλήσ' ἔτι ὡς τοὺς δικαίους καὶ σοφοὺς καὶ κοσμίους μόνους βαδιοίμην ὁ δὲ μ' ἐποίησε τυφλόν,
ἵνα μὴ διαγιγνώσκωμι τούτων μῆδέν.
Οὕτως ἐκεῖνος τοῖσι χρηστοῖσι φθονεῖ !
(Πλοῦτ. 87 καὶ ἐξῆς).
Οἱ τοῦ Διὸς κεραυνοὶ οὐδὲ τριωδόλου ἀξιοὶ θεωροῦνται·
Οἴει γὰρ εἶναι τὴν Διὸς τυραννίδα καὶ τοὺς κεραυνοὺς ἀξίους τριδόλου, ἔαν ἀναβλήψης οὐ καὶ μικρὸν χρόνον ;

Πλοῦτος.
Ἄ μὴ λέγ', ὦ πονηρὲ, ταῦτ'. Χρημύλος Ἐγὼ γὰρ ἀποδείξω σε τοῦ Διὸς πολὺ μείζον δύναμεινον . . .
(αὐτόθι, 121—126).

Οὔτε ὁ χρόνος οὔτε ἡ αἰδώς ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ παραθέσωμεν πολλὰ ἄλλα ἐκ τοῦ Ἀριστοφάνους, ἐξ ὧν καταφαινεται ἡ ἐσχάτη πρὸς τοὺς θεοὺς ἀσεβεία καὶ ἡ μέχρις ἀηδίας βωμολογία πρὸς αὐτοὺς.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαινεται, ὅτι οἱ θεοὶ τῶν ἀρχαίων δὲν ἠδύναντο οὐ μόνον νὰ ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς ἀναπλάσεως τῶν κοινω-
νιῶν, ἀλλὰ τούναντίον καὶ παράδειγμα ἀκολασίας ἐγίνοντο. Ἄλλ' ὁποῖα διαφορὰ τῶν θεῶν τῶν ἀρχαίων καὶ τοῦ Θεοῦ τῶν Χριστιανῶν ; Ὁ μὲν ἐθνικὸς ἐξηθρόπισε τὸ θεῖον, ὁ δὲ Χριστιανισμὸς ἀνεβίβασε τὸν ἀνθρώπινον εἰς τὸν οὐρανόν, ἐθεοποίησε καὶ θεοποιεῖ αὐτόν. Ἡ μὲν θρησκεία τῶν ἐθνικῶν μὴ δυναμένη νὰ ἐγγῆ ἠθικὴν τινὰ ἰσχὺν ἐπὶ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἀφῆκε πολλὰς τὰ πάθη νὰ διαστρέψωσι καὶ σκοτίσωσι τὸν νοῦν· ὁ δὲ Χριστιανισμὸς διδάσκων τὴν ἀγάπην περιστέλλει τὰ πάθη καὶ ἀναπτύσσει τὸν νοῦν. Ναι, προσέτατε πολλὰκις ὁ Πύθιος πᾶσι τοῖς Ἑλλησι «Πολέμον καὶ κελῶν μεθεμέρους Μούσαις ὀμιλεῖν καὶ διὰ λόγων καὶ μαθημάτων τὰ πάθη καταπραῖνοντας ἀβλαβῶς καὶ ὠφελίμως συμψέροσθαι», ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἤριζον καὶ διέστησαν καὶ πολέμους καὶ μάχας καὶ σφαγὰς ἐποίουν εἰς τὰς πόλεις καὶ αἶμα δμόφυλον καὶ δμόθησκον ἐπλημμύρει τὰς πόλεις. Ἐκῆρυττεν ὁ Σωκράτης, λέγει ὁ Ξενοφῶν, ὅτι «Πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἔκειτο ἡ νόμος τοὺς πολίτας ὀμνύσαι ὁμοοεῖν» καὶ πανταχοῦ ὄμνησαν. Ἄλλ' ἐδύναντο νὰ τηρῶσι τὸν ὅρκον ἐπὶ θεῶν συρομένων καὶ διασυρομένων ἐν τοῖς θεάτροις ; Ἐδιδάσκων οἱ φιλόσοφοι τὴν ἠθικὴν, ἀλλ' ἡ ἠθικὴ αὐτῶν

ἦτο ἀνθρωπίνη, ἡ δὲ τοῦ Εὐαγγελίου εἶνε θεία. Ἡ θρησκεία τῶν ἀρχαίων τοῦτο μόνον ἴσως εἶχε τὸ πλεονέκτημα, ὅτι παρεῖχε τροφήν εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὴν ποίησιν, ἀλλ' ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ταύτας ἀναπτύσσει καὶ τὸν νοῦν ἰδίᾳ ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἔργων τοῦ δημιουργοῦ. Ἡ ἐθνικὴ θρησκεία διήγειρε μᾶλλον ἴσως καὶ ὑπεξέκαιε τὸ αἴσθημα, ἀλλ' ὁ Χριστιανισμὸς παροξύνει καὶ ὑπεκκαίει τὴν λογικὴν δύναμιν.

Πόσῳ χειρὸν θὰ ἦτο ἡ ἀνθρωπότης τὸ πάλαι, εἰ ἐπετάττετο αὐτῇ ν' ἀγαπᾶ καὶ μιμῆται τὸν Δία, τὸν Μολόχ, τὸν Ὀδίνον ; Ἄλλ' ὁ Χριστιανισμὸς ἐπιτάττων καὶ ἐπιβιβάζων τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἐπιτάττει καὶ ἐπιβάλλει συγχρόνως τὴν βελτίωσιν, τὴν ἀνύψωσιν καὶ τὴν πρὸς τὸ θεῖον ἐξομοίωσιν. «Ἐσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστι (Ματ. ε', 40). Ἡ τελειότης αὕτη ἐπιτυγχάνεται διὰ τοῦ ἀγιασμοῦ, τ. ἔ. διὰ τῆς ἀπὸ τῆς ἀνομίας καὶ ἁμαρτίας ἀποχῆς. Ὁ ἀγιασμὸς εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς ἡ τοῦ ἀγιασμοῦ γνῶσις, τὸ ἰδανικὸν τῆς ἀρετῆς, οὔτε ὑπῆρχεν οὔτε ἐδύνατο νὰ ὑπάρχῃ. Περί ἀρετῆς τόσα ὑπῆρχον συστήματα, ὅσοι καὶ φιλόσοφοι. Πῶς λοιπὸν ἦτο δυνατόν νὰ συλλάβωσι τὴν ἀρετὴν καὶ ν' ἀσκήσωσιν αὐτήν; Κατὰ τὸν Χριστιανισμὸν ἡ ἀρετὴ περιλαμβάνεται ἐν τῷ Θεῷ· ὁ τῷ Θεῷ ἐξομοιῶν ἑαυτὸν γίγνεται χρηστὸς καὶ ἀγαθός. Πρότυπον δὲ ἀρετῆς ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ κατ' αὐτὸν βαδιζῶν καὶ πορευόμενος δύναται κατ' ὀλίγον νὰ φθάσῃ ὅπου δεῖ. Καὶ ἐν τῇ ἐθνικῇ ἀρχαιότητι ὑπῆρχαν χρηστοὶ καὶ ἐνάρετοι, καὶ παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς ἀνεδείχθησαν ἐξοχα πνεύματα ἀρετῆς καὶ χρηστότητος πλήρη, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ αὐτῶν δὲν ἦτο ἐντελής καὶ ἀμικτος ἐγωῖσμοῦ, δὲν ἦτο καθαρὰ, ἠτο ἀνθρωπίνη.

Ὅτι δὲ τ' ἀνωτέρω εἰρημένα δὲν εἶνε ὑπερβολή, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἀλήθεια, παράγομεν εἰς μαρτυρίαν αὐτὸν τὸν Βολταίρον, ὅστις, ὡς γνωστὸν, δεινότητος πολέμιος τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπῆρξε. « Πᾶσαι, λέγει, αἱ ἀνθρώπιναι ἀρεταὶ ὑπῆρχον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἀλλ' αἱ θείαι παρὰ μόνους τοῖς Χριστιανοῖς ὑπάρχουσι ». « Toutes les vertus humaines etaient chez les anciens, je l'avoue. Les vertus divines ne sont que chez les Chrétiens » (παρ' Ἀυγούστῳ Νικολάου, τόμ. 4, σελ. 431 τῶν φιλοσοφικῶν μελετῶν τοῦ γαλλικοῦ κειμένου). Περιγράφων ὁ Βολταίρος, λέγει ὁ Αὔγουστος Νικολάου, τὸν βίον Λουδοβίκου τοῦ ἀγίου τοσοῦτον ὑπὸ θαυμασμοῦ ἀρηρέπαγη, ὥστε ἡ γραφὴ αὐτοῦ ἀπώλεσε τὴν μανίαν καὶ κατέστη χριστιανική.

« Δὲν ἀνοῦμαι, λέγει ὁ εὐσεβὴς τῶν φιλοσοφικῶν μελετῶν συγγραφεὺς, δὲν ἀνοῦμαι, ὅτι οἱ ἔθνη ἐλάβον ἀνδρας ἐναρέτους, σοφοὺς, οὐδέποτε ὁμοῦ τὸν παρ' ἡμῖν καλούμενον ἄγιον... Ἐξήσκησαν μὲν τὰς ἀρετάς, ὅσαι φύσει ἦσαν ἐφικταὶ εἰς αὐτούς, ἀρετὰς ἀνθρωπίνας, σχετικὰς, ἰδιοτελεῖς, δὲν ἐδειξαν δὲ τὴν ἀρετὴν δι' αὐτὴν τὴν ἀρετὴν, ἀπλῆν, ἀληθῆ, ἀπόλυτον, παντὸς ἀνθρωπίνου σκοποῦ κεχωρισμένην καὶ εἰς πᾶσαν θυσίαν ἐτοιμὴν. Ἐνδρίσκομεν ἠθικὰς καὶ τερατώδεις ἀσχημονύνας ἐν τῷ βίῳ τῶν σοφῶν ἐκείνων ἀναπληρῶντων τὰς πρὸς τὸ καθῆκον μικρὰς αὐτῶν προσπαθείας δι' ἐπονειδίστων ἀδυναμιῶν πρὸς τι ἕτερον. Πολλάκις δὲ δαπανῶσι θαυμαστὴν ἐνέργειαν εἰς ἔργον, ὅπερ κατα' ἀρχὰς νομιζόμεν ἐνάρετον, ἀλλ' ὅπερ ἐγγύθεν ὁράμενον δὲν εἶνε εἰμὴ ἀληθῆς κακία, περὶ οὗ ἀπατῶμεθα, καθ' ὅσον εἶνε πρὸς ἀντίθετον ἄλλης κακίας, ἥτις ἐν ἄλλῃ περιπτώσει φαίνεται καὶ αὐτὴ ἀρετὴ διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου. Τὸ ἠθικὸν αἶσθημα εἶνε

» λαν περιορισμένον παρ' αὐτοῖς καὶ ἀνὴν ὑπερπηθῆσαι τὸ ἄριον τοῦτο, μεταπίπτουσι εἰς τὸ ψεῦδος· μεγάλοι συζητῆται ἀρετῆς ἀπαυδῶσι λαλοῦντες περὶ αὐτῆς, καὶ οὐδὲν πλέον ἀπομένει αὐτοῖς, ἵνα τὴν ἐξασκήσωσιν· ἔχουσι μὲν τὸν τύπον αὐτῆς, ἀλλ' οὐχὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτῆς, καὶ οὐδέποτε αἱ πράξεις ἐπονται εἰς τὰ συγγράμματα αὐτῶν. Μὴ ἠξέυροντες νὰ στηρίζωνται ἐπὶ μόνων τῶν πτερυγῶν τοῦ καθῆκοντος καὶ τῆς θυσίας, ἀναγκάζονται πάντοτε νὰ λαμβάνωσιν ὡς ὑποστήριγμα ἀνθρώπινόν τι συμφέρον, καὶ ἐκ τούτων τὸ ἀκατηλότερον εἶναι ἡ αὐτολατρεία. Οὐδέποτε ἐγνώρισαν τὴν ἀπάρνησιν ἀπάντων καὶ ἑαυτῶν μετὰ πάντα, διότι ἡ ἀρετὴ αὕτη δὲν εἶναι ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου, ὡς δὲν εἶναι, τὸ ἐπαναλαμβάνω, νὰ ἵσταται μετέωρος, χωρὶς νὰ ἐγγίξη τὴν γῆν. » Ἄδύνατον, λέγει καὶ ὁ Μονταίνης, νὰ ποιῆσῃ τις τὴν πυγμὴν μείζονα τῆς χειρὸς, τὸν πῆχυν μείζονα τοῦ βραχίονος, καὶ νὰ διασκελίσῃ ὑπὲρ τὴν διάστασιν τῶν ποδῶν, καὶ πολλῶ μάλλον ἀδύνατον νὰ ὑψωθῇ ὁ ἀνθρωπος ὑπεράνω ἑαυτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, διότι δὲν δύναται νὰ ἴδῃ εἰμὴ διὰ τῶν ὀμμάτων, οὔτε νὰ συλλάβῃ εἰμὴ διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ· καὶ θέλει μὲν ὑψωθῆ, ἐγκαταλείπων καὶ παραιτῶν τὰ ἴδια μέσα, καὶ παραδίδων ἑαυτὸν εἰς τὰ ἀπλῶς οὐράνια. Τῆς δὲ θείας καὶ θαυμαστῆς ταύτης μεταμορφώσεως μόνη ἡ χριστιανικὴ πίστις δύναται ν' ἀντιποιηθῇ οὐχὶ ἡ στωικὴ ἀρετὴ. » Ὁ ὀρθὸς λόγος δὲν ἠδύνατο κάλλιον νὰ λαλήσῃ » (Μελ. Φιλισ. τόμ. 3, σελ. 382, ἐκδ. δευτέρα).

Ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἐγέννησε, παρήγαγε καὶ παράγει πλῆθος ἀγίων, περὶ τούτου δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσωμεν. Ὁ Χριστιανισμὸς παρήγαγε καὶ παράγει κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν, ἡλικίαν καὶ τάξιν, πανταχοῦ

καὶ πάντοτε ἀναρίθμητον πλῆθος ἀγίων. Ἐὰν ἡ ἐθνικὴ θρησκεία ἐγέννησεν ἕνα Ἐπικτήτων, ὁ Χριστιανισμὸς παρήγαγε πλῆθος Ἐπικτήτων.

« Ἡ Στωικὴ φιλοσοφία, λέγει ὁ Βολταίρος, παρήγαγεν ἕνα Ἐπικτήτων, ἀλλ' ἡ χριστιανικὴ φιλοσοφία γεννᾷ ἀναρίθμους Ἐπικτήτους, ἀγνοοῦντες, ὅτι εἶναι τοιοῦτοι καὶ ὧν ἡ ἀρετὴ φθάνει μέχρι τοσοῦτου, ὥστε ν' ἀγνοῶσι καὶ αὐτὴν τὴν ἀρετὴν αὐτῶν » (παρὰ Chautaubriand *Genie du Christianisme*, τόμ. 3, σελ. 181).

« Ἐπεθύμου, λέγει ὁ αὐτὸς, ἵνα πρὸς ἠδονὴν καὶ διδασκαλίαν ἡμῶν, ἐπανήρχοντο σήμερον εἰς τὴν γῆν πάντες οἱ μεγάλοι φιλόσοφοι τῆς ἀρχαιότητος, οἱ Ζωροάστριδες, οἱ Ἑρμεῖς, οἱ Τρισμέγιστοι, αὐτοὶ οἱ Νουμάδες, καὶ συνδιέλεγοντο μετὰ τοῦ Πασχάλη, τί λέγω; μὲ τοὺς ἤττον νουνεχεῖς· αἰτῶ συγγνώμην τῇ ἀρχαιότητι· ἀλλὰ νομίζω, ὅτι ἤθελον κάκει κακὴν ἐπιδειξίν· οἱ ἄθλιοι ἀγύρται δὲν ἤθελον πωλήσει τὰ ἀρώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς νέας Γεφύρας » (Φιλισ. Μελ., τόμ. 3, σελ. 419, ἐκδ. 6').

Ἐὰν ἡ ἀρχαιότης περιώριζε τὴν ἀρετὴν εἰς τοὺς πλουσίους, τοὺς εὐγενεῖς καὶ σοφοὺς, ὁ Χριστιανισμὸς γεννᾷ ταύτην καὶ εἰς τὰ ἐξασθενήματα τοῦ κόσμου, εἰς τοὺς δούλους, τὰς γυναῖκας, εἰς τὰς τρυφερὰς παρθένας, καὶ εἰς τὰ μωρὰ νήπια. « Δὲν μοι ἐπιτρέπεται ὁ χρόνος, λέγει ὁ σοφὸς συγγραφεὺς τῶν φιλοσοφικῶν μελετῶν, νὰ διαγράψω, οὔτε κἀν νὰ ἀριθμῶσω τοὺς ζῶντας τούτους μάρτυρας τῆς θεότητος τῆς ἀγίας ἡμῶν θρησκείας, δὲν μοι τὸ ἐπιτρέπεται ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, καὶ ἡ ὑπεροχὴ αὐτῶν μὲ ἀπαλλάττει· μὴ δυνάμενος νὰ ἐκλέξω μεταξὺ τοσοῦτων ἡρώων, προτιμῶ ν' ἀφήσω αὐτοὺς νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὴν μνήμην καὶ τὸν θαυμασμόν τοῦ ἀναγνώστου, διότι δὲν ἔχουσι ἀνάγκην συστάσεως » (Μελ. Φιλισ.

τόμ. 3, σελ. 386). Ἀλλὰ δὲν πρέπει βεβαίως νὰ περιορίσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀγίων εἰς μόνους τοὺς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀνεγνωρισμένους. Πόσοι ἄλλοι εἶνε ἀφανεῖς; Πόσοι ἄλλοι ἀπειθήσουσιν ἐν ἀγιότητι, ὅς ὁ κόσμος δὲν βλέπει; Διότι τοῦ Χριστιανισμοῦ ἴδιον εἶνε καὶ ἡ ταπεινότης; καὶ ἡ ἀποφυγὴ τοῦ δημοσιεύειν τὴν ἀρετὴν. « Μὴ γνῶτω ἡ ἀριστερὰ σου, τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου. Ὅταν προσεύχη οὐκ ἔσῃ ὡς περ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχασθαι, ὅπως ἀν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις » (Ματθ. 6', 4, 5). Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Χριστιανισμὸς τοιαύτην ἀπαιτεῖ τελειότητα, πῶς εἶνε δυνατόν νὰ γνωρίζονται πάντες οἱ ἐν τῷ κρυπτῷ ἄγιοι; Καὶ κατὰ τούτο διαφέρει ὁ Χριστιανισμὸς τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐθεωρεῖτο ἀρετὴ ἡ ὑπερηφάνεια, ἡ ὑψηλοφροσύνη, τὸ ὑπὲρ πάντων ὁ Χριστιανισμὸς ταύτας μὲν καταδικάζει, ὑψίστην δὲ ἀρετὴν θεωρεῖ τὴν ταπεινότητα. Ἐκ μὲν τῆς ὑψηλοφροσύνης καὶ ὑπερηφανείας γεννᾶται ἡ τῶν ὁμοίων περιφρόνησις, ἡ σκληρότης καὶ ἡ ἀπανθρωπία, ἐκ δὲ τῆς ταπεινώσεως ἡ ἀγάπη καὶ ἡ συμπάθεια.

Ἄλλ' ὑπάρχουσι ἄρα γὰρ τὴν σήμερον ἄγιοι; Ἡ κοινωνία ἡμῶν δὲν εἶνε εἰς ἄκρον διεφθαρμένη; Ναί, καὶ τὴν σήμερον αἱ κοινωνίαι πλήθουσι κακῶν καὶ μοχθηρίας, ἀλλὰ στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ δὲν ἐκλείπουσιν καὶ αἱ σήμερον κοινωνίαι εἶνε πονηραὶ καὶ μοχθηραὶ, ἀλλ' ἄπειροι ζῶσιν ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς, ἀπειρον εἶνε τὸ παράδειγμα τῆς ἀγιότητος καὶ ἀρετῆς. Τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶνε ζῶν, πῶς εἶνε δυνατόν νὰ μὴ ἐπιανεργῇ ἐπὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ; Καὶ τὴν σήμερον αἱ κοινωνίαι κακῶς καὶ φαύλως ἔχουσι, ἀλλὰ τὸ ζωτικὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ στοιχεῖον συνέχει καὶ συγκερα-

σπάνια και μικρόσωμοι. Αίγας εύρισκεις πανταχοῦ. Ὁ πρὸς ἀροτρίασιν βούβαλος, εἶναι επίσης μικρόσωμος και χρώματος ἀργιλώδους· φέρει δὲ λεπτότατον τρίχωμα. Αἱδρομάδες κάμηλοι εἶναι ἐν χρήσει ὡς φορητὰ ζῶα. Ἐκ τῶν τροπικῶν ζώων, ὁ κοινός μὲς λαμβάνει ἀπίστευτον ἀνάπτυξιν και τρώγεται ὑπὸ τῶν κατοικῶν τῆς κατωτέρας τάξεως· λαγωὶ ἕως και κόνικλοι εἶναι σπάνιοι. Ἡ ὀρνιθολογία τῆς Κίνας διαπρέπει εἰς ποικιλίας ἀλεκτορεῖων τινῶν πτηνῶν, ὡς τῶν χρυσῶν και ἀργυρῶν φασιανῶν· αἱ πέρδικες ὁμῶς φαίνεται ὅτι δὲν ἀφθονοῦσιν. Οἰκιακῶν δὲ πτηνῶν ὡς στρουθῶν, κορυδαλῶν, χελιδόνων κτλ. ὑπάρχει μεγάλη διαίλησις. Πτηνὰ ἄγρια παντός εἶδους ὑπάρχουσι ἐν πλημμονῇ· ἄγρια χῆνες, νῆσαι κτλ. περιίπτανται ἀενάως κατὰ μεγάλας συνοδίας. Ὀρτυγες, ἀναριθμηταί, φάσσαι δὲ πάχκοινοι. Ἔτι δὲ καὶ ἰδίῳ τῷ εἶδος κοράκων ὑπάρχει, λευκὰ στίγματα περὶ τὸν τράχηλον φερόντων. Μεγάλα δὲ και μικρὰ σαρκοδόρα πτηνὰ φαίνονται πανταχοῦ. Ἐνεκα δὲ τοῦ μεγάλου πληθυσμοῦ και τῶν πρὸς συγκοινωνίαν μέσων, δυσκόλως ἀπαντῶνται ὄφεις δηλητηριώδεις. Αἱ σαῦραι και οἱ σκορπιοὶ πλεονάζουσι, επίσης τὰ μυριάποδα και τεράστιαι ἀράχλαι, αἵτινες λέγουσι, ὅτι φονεύουσι μικρὰ πτηνὰ. Αἱ κοιναὶ μυῖαι εἶναι ἀφόρητος μάστιξ· ἀδύνατον δὲ νὰ τὰς περιγράψῃ τις. Διὰ τῆς πληθύσεως αὐτῶν σκοτίζουσι δωμάτια και σκηνάς· ἀντιποιοῦμεναι δὲ τὸν ζωμὸν τοῦ τρώγοντος, εἰσδύουσι πολλάκις μέχρις αὐτοῦ τοῦ λάρυγγος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τὰ ὄψα και ἡ ρίς, ἀδιαλείπτως ἐνοχλοῦνται ὑπ' αὐτῶν. Ὡς πρὸς τοὺς κώνοπασι δὲ τοῦ Χόγγ-Κόγγ δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι ἐὰν συνεμάχουν μετὰ τῶν μυῶν ἡδύνατο νὰ ἐξημώσωσι τὴν χώραν. Αἱ χρυσάλιδες εἶναι γιγαντώδεις και ποικίλωνται διὰ λαμπρῶν χρωμάτων. Ὅλα δὲ σχεδόν

τὰ εἶδη τῶν ἰχθύων τοῦ πρὸς τὴν Εὐρώπην Ἀτλαντικοῦ δύναται τις ἐκεῖ νὰ εὔρη. Ὁ χρυσοῦς μάλιστα κυπρίνος και ἡ μύραινα εἶναι ἐκ τῶν σημαντικωτέρων εἰδῶν. Ἐκ δὲ τῶν ἐδωδιῶν ἰχθύων ὁ ἀνταχαιοὺς και οἱ βούγλωσσοι εἶναι ὡραίοι και ἀφθονώτατοι. Ἐν δὲ τῇ Σινικῇ βοτανολογίᾳ τὴν πρώτην θέσιν κατέχει τὸ τέϊον, ὅπερ καλλιεργεῖται μετ' ἐπιμελείας μίλια τινὰ πρὸς δυσμὰς τοῦ Πεκίνου· αἱ μεγάλαί τεραὶ ὁμῶς φυτεῖται τούτου ἐκτείνονται πορρωτέρω πρὸς μεσημβρίαν τῆς Σινικῆς μητροπόλεως.

Ἡ ΦΑΙΑ ἌΡΚΤΟΣ ΤΗΣ ἈΜΕΡΙΚΗΣ.

Τὸ σημαντικώτερον και τρομερώτερον τῶν ἀγρίων ζώων, τῶν δικαιομένων εἰς τοὺς μεγάλους λευκῶνας τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν, μετὰ τὸν βούβαλον, εἶναι ἡ φαία ἄρκτος. Θηρεύουσι δὲ ταύτας δι' ἰχνηλασίας οἱ Ἰνδοὶ, οἵτινες φημίζονται ὡς ἐμπειρότατοι ἰχνηλάται εἰς τὴν κυνηγεσίαν ὡς και εἰς τοὺς πολέμους.

Ὁ στρατηγὸς Μάρου λέγει περὶ αὐτῶν: α' Ἐν τινὶ ποτε κατὰ τοὺς λευκῶνας ἐκδρομῆ μου, καθ' ἣν συνοδεύομην ὑπὸ τινος Ἰνδοῦ, διεσταυρώσαμεν τὰ ἰχνη μεγάλης τινὸς συνοδίας Ἰνδιῶν, ὄδοιπορούντων μετὰ τῶν σκηνομάτων αὐτῶν. Καὶ ἐπειδὴ τὰ ἰχνη μοὶ ἐφάνησαν ἀρτίτυπα, ἔκαμα τὴν παρατήρησιν πρὸς τὸν συνοδοιπόρον μου Ἰνδόν, ὅτι ἡ συνοδία βεβαίως δὲν ἦτο πολὺ μακρὰν ἀφ' ἡμῶν. Λαυθάνεσθε, μοὶ ἀπεκρίθη· τὰ ἰχνη ταῦτα ἐνεγράχθησαν προχθὲς τὸ πρωῖ, δεικνύων διὰ τοῦ δακτύλου του τὴν θέσιν, εἰς ἣν ὁ ἥλιος ἦθελεν εἶσθαι τὴν ὀγδὸν πρωῖν ὡραν. Ἐπειδὴ δὲ ἐβλεπεν, ὅτι ἤμην περιέργως νὰ μάθω πότεν ἐσυμπέραινε τὸ τοιοῦτον, μοὶ ὑπενθύμισεν, ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας μὲν δύο νύκτας ὄρος δὲν ἔπαιε, κατὰ τὴν προχθῆσιν ὁμῶς πρωῖν, ὅτι εἶ-

χε καταπέσει πολλὴ τοιαύτη. Ἀκολούθως μοὶ ἔδειξε κεκλιμένας πρὸς τὴν γῆν ὑπὸ τῶν ὀπλῶν τῶν ἵππων κορυφὰς τινὰς τοῦ χόρτου, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐφαίνετο ξηρὰ ἢ προσκεκολλημένη ἄμμος, τεκμήριον σαφές, ὅτι ὁ χόρτος ἦν ὑγρός, ὅταν ἐπατήθη ὑπὸ τῶν ζώων. Ἄλλοτε δὲ πάλιν νομίσας, ὅτι ἀνεκάλυφα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἰχνη ἄρκτου, διακεκριμένως φέροντα τὰς πτέρνας και τοὺς ὀνυχας τοῦ ζώου, ἐπέστησα τὴν προσοχὴν τοῦ Ἰνδοῦ εἰς αὐτὰ, σεμνυνόμενος μάλιστα, ὅτι εἶχον κάμει οὐσιώδη ἀνακάλυψιν διαφυγοῦσαν τὴν προσοχὴν ἐκείνου, ἀλλ' ὁ Ἰνδὸς μοὶ ἀπήντησε μετὰ μειδιάματος εἰπόν, ἄρκτου ἰχνη δὲν εἶναι ταῦτα, δείξας μοὶ διὰ τοῦ πυροβόλου του κορυφὰς τινὰς χόρτου παρὰ τὸν τύπον. Ἄλλ' ἐγὼ δὲ ἐνόησα τὸ μυστήριον ποιῖν ἢ ἀφιππέυσας ἐκεῖνος μοὶ ἐξήγησεν, ὅτι, ὅταν ὁ ἀνεμος πνέῃ, αἱ κορυφαὶ τοῦ χόρτου, κλίνουσαι πρὸς τὸ ἐδάφος και διὰ τῆς κλονιστικῆς κινήσεως αὐτῶν ἀποσαρόνουσαι τὴν ξηρὰν ἄμμον σχηματίζουσι τὸ σχῆμα, ὅπερ περιέγραψα. Ἡ ἀλήθεια τῆς ἐξηγήσεως ταύτης ἦτο ἐναργής, και τοιαύτην ἐξήγησιν, εἶπον κατ' ἐμαυτὸν, πολλοὶ τῶν ἀγγιχουστῶν λευκῶν δὲν ἠθελον δυνήθῃ νὰ δώσωσιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου μετὰ τοσαύτης ἐτοιμότητος».

Παρεκτός τῆς μελανῆς ἄρκτου τῆς κοινῆς εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας τῆς Ἀμερικῆς, ὑπάρχουσι και ἄλλων χρωμάτων τοιαῦται εἰς τὰ ὄρη τῆς Καλλιφορνίας, τῆς Ὀρεγόνας και τοῦ νέου Μεξικῶ, ἧτοι φαία και κιναιμωμόχροαι, τὰς αὐτὰς ἔχουσαι εἴξαι και διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου θηρεύονται. Ἡ φαία ἄρκτος, ὡς λέγουσι οἱ ἐγχώριοι, εἶναι τὸ τρομερώτερον και ἀγριώτερον θηρίον τῆς φύσεως και ὅτι ὁ Ἰνδὸς ὁ τομῶν νὰ ἀντικρούσῃ και νὰ φονεύσῃ μίαν ἐξ αὐτῶν κατορθώνει ἀνδραγάθημα, δι' ὃ ἀποκτᾷ μεγάλην ὑπόληψιν παρὰ τοῖς ὁμοφύλοις αὐτοῦ.

Ἡ φαία ἄρκτος εἶναι ὁμολογουμένως ὁ μονάρχης τῶν δασῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν δὲ αὐτῆς ἰσχὺν εἶναι ἀπαράμιλλος ἴσως πρὸς πᾶν ἄλλο τοῦ Κόσμου θηρίον. Τοιαύτη τοῦλάχιστον εἶναι ἡ περὶ αὐτῆς γενικὴ ἰδέα τῶν ἐγχωρίων.

Ἡ φαία ἄρκτος, διακριμένη ὡς ἡ μελαινα εἰς σπήλαια, ἐμφανίζεται μόνον κατὰ τὸ ἔαρ, ἔχουσα τοὺς ὀνυχας μακροῦς μὲν, ἀλλ' ἀπαλοῦς και τὸ σῶμα ἰσχνόν. Κυνηγούμενη καταφεύγει ἐνίοτε εἰς ἄντρα, και τότε οἱ κυνηγοὶ ἀνάπτουσι πῦρ ἐπὶ τοῦ στομίου τοῦ ἀντροῦ, ὅπως τὴν βιάσῃσι διὰ τοῦ καπνοῦ νὰ ἐξέλθῃ· ἐκεῖνη ὁμῶς προχωροῦσα πρὸς τὸ στόμιον σβύνει διὰ τῶν ποδῶν τῆς τὸ πῦρ και πάλιν ἐπιστρέφει εἰς τὸ ἀντρον. Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ ἄρκτος κέκτηται ὑπὲρ τὸ ἐνστικτὸν τῶν ἄλλων ζώων ἄκτινὰ τινὰ λογικοῦ, δι' οὗ διακρίνει τὴν συνάψειαν τῆς αἰτίας και τοῦ αἰτιατοῦ. Ἀλλὰ καίτοι ἐμφανίοντος τοῦ ζώου τούτου ἐνίοτε παράδοξόν τινα νόησιν, εἰς ἄλλας περιστάσεις, καταδεικνύεται ὡς τὸ μωρότερον κτήν· καθότι λέγουσι, ὅτι, ὅταν ἡ ἄρκτος καταφύγῃ εἰς σπήλαιον και ὁ γενναῖος κυνηγὸς εἰσέρχεται ἐν αὐτῷ μετὰ δαδὸς και πυροβόλου, ἀντὶ νὰ ἀπωθήσῃ διὰ τῆς βίας τὸν εἰσερχόμενον ἐγείρεται ἐπὶ τῶν ἰσχύων και καλύπτει τοὺς ὀφθαλμούς διὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν πρὸς ἀποφυγὴν τῆς λάμψεως τοῦ φωτός, νομίζουσα, ὡς φαίνεται, ὅτι εἰς τοιαύτην θέσιν δὲν εἶναι ὄρατὴ, και τότε ὁ κυνηγὸς πλησιάζων αὐτὴν ὅσον θέλει τὴν φονεύει εύκόλως.

ΠΕΡΙ ΣΜΥΡΙΑΟΣ.

Ἡ Σμύρις, ἧτις εἶναι χρώματος ἐρυθροφαιοῦ και σχήματος ἀμόρφου, εἶναι παραλλαγή τῶν ἀργυλλιοῦχων πολυτίμων λίθων, οἷον τοῦ Κορουνδίου, Ρουμπινίου, Τοπαζίου και τῶν

τοιούτων. Υπεριέχει δὲ 86 τοῖς 0/0 ἀργύλλου, ὀξυπρίτιον καὶ ὀξειδίον σιδήρου καὶ ἀπαντᾷται μετὰζὺ πετρωμάτων γρανίτου ἢ μετὰζὺ βασιλικῶν πετρῶν καὶ μετὰζὺ προσχώσεων καὶ ἄμμων, οἵτινες εἶναι τριμμάτα πυριγενῶν πετρωμάτων.

Εἶναι σῶμα σκληρότατον ἀπαντῶμενον κατὰ μεγάλας μάζας ἐντὸς τῶν ἀρχαίων στρωμάτων, ἕνεκα δὲ τῆς σκληρότητος αὐτοῦ ταύτης ἔχει μεγάλην καὶ ἐξαιρετικὴν ἐφαρμογὴν εἰς τὴν βιομηχανίαν, χρησιμεῖον πρὸς λίανσιν τῶν κρυστάλλων, τῶν μαρμάρων καὶ τῶν μετάλλων, ἀφοῦ παρασκευασθῆ τριβόμενος πρὸς τοῦτο διὰ χαλυβδίνου κυλίνδρου εἰς λεπτοτάτην κόβην (Ναζιάν κόβην ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένην) ἐξ ἧς κατασκευάζονται διάφορα ἐργαλεῖα. Ἐκ τῆς οὕτω τετριμμένης σμίριδος κατασκευάζονται ἐπίσης καὶ τὰ ἐσμιριδωμένα καλούμενα πόματα, ἅτινα καθίστανται τοιαῦτα περιστροφόμενα ἐντὸς τοῦ λαιμοῦ τῆς φιάλης καὶ προστριβόμενα ἐπὶ παρεντεθειμένης κόβης μετὰζὺ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς φιάλης καὶ τοῦ πώματος.

Ἐν Ἑλλάδι ἡ νῆσος Νάξος ἔχει μόνη μέχρι τῆς σήμερον τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς ἐξαγωγῆς σμίριδος, καθόσον εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος τοῦ κράτους ἀνεκαλύθη εἰσέτι σμιριδοῦχος τις ἔκτασις, ἐκτὸς τῆς εὐρισκομένης ἐν τῷ μετὰζὺ Νάξου καὶ Ἴου νησιδρίῳ, καὶ ἐν Πάρῳ, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ ἐξόρυξις ὑπὸ ἰδιωτῶν εἶναι ἀσύφορος ἕνεκα τοῦ μεγάλου φόρου δι' οὗ αὕτη ἐπιδαρύνεται.

Σημειώτεον ὅτι ἡ Ναξιακὴ σμίρις εἶναι ποιότητος ἀρίστης καὶ προτιμᾷται τῆς σμίριδος ἥτις ἐξορύσσεται ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ καὶ ἀλλάξῃ. Ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ πρὸ πάντων ὅπου εἰσάγεται τὸ πλείστον μέρος τῆς ἡμετέρας σμίριδος ἢ προτίμησις αὐτῆς εἶναι καταφανὴς ἐκ τῆς ὑψωμένης τιμῆς εἰς ἣν ἀγοράζεται.

Ἡ πρὸς τρίψιν τῆς ὀρυκτικῆς σμίριδος ἀπαιτούμενη ἐργασία εἶναι δυσκολωτάτη, γίνονται δὲ μόνον ἐν Εὐρώπῃ.

Τὸ δημόσιον ὅπερ ἐνεργεῖ ἀποκλειστικῶς καὶ δι' ἴδιον λογαριασμὸν τὴν ἐξόρυξιν τῆς Ναξιακῆς σμίριδος, ἐκμισθόνον τὴν ἐξόρυξιν αὐτῆς ἀπολαμβάνει πρόσοδον καθαρὰν κατ' ἔτος ἀνωτέραν τῶν 500 χιλιάδων δραχμῶν. Ἡ πρόσοδος δὲ αὕτη δύναται ν' αὐξήσῃ, ἐάν ποτε ἡ ἐκμισθωσις τοῦ ἐτησίου προϊόντος τῶν σμιριδοῦχων ἐκτάσεων γίνῃ ὑπὸ ὄρους συμφοροτέρους ὑποχρεοῦντας τοὺς ἐκμισθωτὰς εἰς παραλαβὴν μείζονος ποσότητος ὀρυκτοῦ ἐτησίως.

Κ.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ ΠΕΡΙ ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΙΔΣ

(σταθμικῷ βαρίδιῳ),

ἐκ τοῦ μετρολογικοῦ εἶδους, τοῦ χρησίμου
εἰς τὰς πόλεις Συρίας καὶ
Προπορτίδος (1).

ὑπὸ Μ. ΑΛΒΕΡΤΟΥ DUMONT,

Διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς.

(Μετ' ἄρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ἐλευθέρα ὑπὸ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΠΕΤΡΙΔΟΥ,

Ἐκ Δοβριανῆς τῆς Ἡπείρου, Σχολάρχου δὲ Θουρίας.

Τὸ μνημεῖον ὅπερ ἔθηκεν ἡμᾶς νᾶ συν-

(1) Αὕτη ἡ πραγματεία, ἀναγνωσθεῖσα ἐπὶ συνελεύσεως τοῦ περὶ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων Συλλόγου τῶν Παρισίων εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς παρασκευῆς, 4 Ἰουλίου 1869, ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Ἀρχαιολογικὴν Ἐπιθεώρησιν» τοῦ 1869. Ἡ ἐπετηρὶς δὲ τοῦ Συλλόγου τοῦτου δίδωσιν ἐνταῦθα μίαν νέαν ἐκδόσιν, ἐπιτεθεωρημένην, διωρθωμένην καὶ ἐπηυξημένην ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως.

τάζωμεν τὴν παρούσαν πραγματείαν, ἀνέκει εἰς τὸν κ. Péretié, παρ' ὃ εἶδμεν καὶ ἀντεγράψαμεν αὐτὸ κατὰ τὸ 1868 εἰς Βρυτοῦν, εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀρχαιολόγου τούτου. Εἶναι δὲ σταθμικὸν τι βαρίδιον ὀρειχάλκινον (de bronze), παρέχον λεπτομερείας τῆ ἐπιστήμῃ ἐξαιρετικῆς, ὡς παριστῶν, κατὰ γε τὴν ἐμὴν γνώμην, ἐν ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ εἶδους τούτου τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων, ἐξ ὧων ἀνεκαλύφθησαν μέχρι τοῦδε (1). Παρατηροῦμεν δὲ τὰ ἐξῆς :

1. Ἔστιν Ἑλληνικόν, ἀλλὰ προέρχεται ἐκ Βαβυλώνος.

2. Ἀναγινώσκωμεν παρ' αὐτῷ μίαν ἐπιγραφὴν, ἧς παράδειγμα μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν δὲν ἀπαντᾷ εἰς τὰ γνωστὰ ἀρχαία σταθμῶν βαρίδια. ἔστι δ' ἡ ἐξῆς : «ΔΥΟ ΧΡΥΣΟΙ» (δύο χρυσοὶ).

3. Φέρει τὸν τύπον «ἀγορανομῶντος».

Τοῦτο τὸ βαρίδιον ἔχει σχῆμα τετραπλεύρου ὀρθογώνιου καὶ διατηρεῖται εἰς ἐντελῆ κατάστασιν· ἰδοῦ δὲ καὶ ἡ περιγραφή αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν δύο ἀρχικῶν ὕψων ἔχει οὕτως :

1η ὕψις

ΘΕΟΔΟ
ΣΙΟΥΤΟΥ
ΑΝΔΡΟ
ΜΑΧΟΥ

Θεοδοσίου
τοῦ Ἀνδρομάχου.

(1) Ὑπεθυμιζῶ δύο πρωτίστας (ἐργασίας) πραγματείας, ἀφορώσας τὰ ἑλληνικὰ σταθμῶν βαρίδια. Α') Τὸ ὑπόμνημα, ἐν ᾧ ὁ M de Longprier ἐξήτασε τῆ 1847 (Χρονικ. Ἀκαδημ. καὶ Ἀρχαιολ. Ἀνατοκρ. τ. XIX.) μετὰ μεγάλης ἐμβριθείας σταθμοβαρίδια ἐκλελεγμένα μετ' ἐπιμελείας καὶ πάσης προθυμίας. Β') Τὴν ἐπιστημονικὴν πραγματείαν τοῦ κ. Schilbach, δεδημοσιευμένην ἐν τῇ αὐτῇ Συλλογῇ, τῆ 1865, ἐν ᾗ εὐρίσκεται ὁ πληρέστερος κατάλογος τῶν ἑλληνικῶν βαριδίων.

2η

ΑΓΟΡΑ
ΝΟΜΟΥΝ
ΤΟΣ

Ἀγορανομῶντος.

ὑποκάτω δὲ τῆς λέξεως «Ἀγορανομῶντος» κλάδος φοίνικος. Εἰς ἐκάστην δὲ τῶν τεσσάρων κοχλῶν

1. ΧΡΥΣΟΙ

χρυσοὶ.

2. ΔΥΟ

δύο.

3. ΕΤΟΥΣ

ἔτους.

4. ΖΗΣ

ζησ.

Τὸ βαρίδιον 17 gram. et 0,002 ἑλκεῖ.

I.

Τοῦτο τὸ βαρίδιον, οὗτινος ἡ καταγωγή εἶναι γνωστὴ, εὐρήθη εἰς «Χιλλάχ» (Hillah) (1), ὅπερ νομίζει τις, ὅτι ἀπέχει ἀπειρον διάστημα ἀπὸ τὰ εἰρεπία τῆς Βαβυλώνος, ἀλλὰ πράγματι ἀπέχει 12 χιλιόμετρα ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Βαβέλ (τοῦ καθ' Ἑλληνικὰς ἀρχαίου ἱεροῦ τοῦ Βήλου), καὶ φαίνεται, ὅτι εἶναι ἐπὶ τῶν οἰκηπέδων αὐτῆς ταύτης τῆς πόλεως, τῆς Βαβυλώνος, ἐκτισμένον, ἀντικρὺς τῆς Ἀκροπόλεως εἰς τὰ παλάτια καὶ τοὺς περιφρήμους αὐτῆς κρεμαστοὺς κήπους.

Ὁ κ. Opperte ἀνεγνώρισεν εἰς τὸ ἐν γρήσει νῦν ὄνομα καὶ τὸ παρὰ τοῖς παλαιοῖς (hillah, τὰς συνοικίας τῆς πόλεως, ὡσανεὶ ὑπεδεικνύετο ὑπὸ τῆς λέξεως ταύτης μέρος πολυάνθρωπον καὶ ἐμπορικὸν, τὸ ὑπὸ τῶν Τούρκων καλούμενον «παζάρι» τῆς πόλεως, ἐν ᾧ ἐφιλάσσαντο ἄλλαι ἐπωνυμίαι διὰ

(1) Hillach, hellath-et-féiha, ὄνόματα Ἀραβικὰ, συγγενῆ τοῖς Χαλδαίκοις.

τάλλα μεγαλοπρεπή μέρη τῆς πρωτευούσης ταύτης (1).

Le corpus inscriptionum graecarum ουδέν τοιοῦτον γραπτὸν μνημεῖον παριστά προερχόμενον ἐκ Βαβυλῶνος. Τοῦτο δ' ἐστάθη ἡ πρώτη ἀφορμή, ὅπως διατελέσω προσεκτικὸς εἰς τὸ γραπτὸν μνημεῖον, ὑπερπεριήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ κ. Péretié. Διότι δὲν ἐγνώριζον μέχρι τοῦδε εἰμὴ ἐν μόνον μνημεῖον, εὗρεθὲν εἰς τὴν πόλιν ταύτην καὶ παριστῶν μίαν Ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν ἔστι δὲ τοῦτο μάρμαρόν τι ἐπιτάφιον, ἀνακαλυφθὲν εἰς τὴν Βαβέλ ὑπὸ τοῦ κ. Oppert. Ἀναγινώσκεται δ' ἐν αὐτῷ μία ἐπιτάφιος εἰς δίστιχον, ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν λέξεων «μηῆμα τόδε», καὶ ἔχον χρονολογίαν τοῦ ἔτους 70 ἢ 90 τῶν Σελευκιδῶν (2).

Ἡ Νομισματικὴ μαρτυρεῖ δι' ἐνὸς γενικοῦ τρόπου τὴν ἐπιρροήν, ἣν ἐξήσκησεν ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐπὶ τῶν λαῶν, τῶν ἐνοικούντων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν λεκανοπέδιον τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου. Ἀλλὰ δὲν ἔχομεν ἀκόμη εἰμὴ ὀλίγας πληροφορίας περὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν ἐν Βαβυλῶνι στερωθέντων ἀπὸ τῆς Μακεδονικῆς ἐποχῆς. Πρόσφατοι δὲ πολλὰ ἀνακαλύψεις ἀποδεικνύουσι τὴν σπουδαιότητα τῶν ἀποικίων, αἵτινες ἐθεμελιώθησαν εἰς τὴν πόλιν ταύτην.

Ὁ κ. Fresnel (3) ἔχει σημειώσει εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἕνα γνωστὸν ἀριθμὸν τύμβων, οἷτινες ἀποδίδονται μέρος μὲν εἰς τὴν Μακε-

δονικὴν ἐποχὴν, καὶ μέρος εἰς τοὺς χρόνους τῶν Πάρθων βασιλέων, τῶν Ἀρσακιδῶν. Οἱ πρῶτοι εὗρισκονται εἰς τὴν πεδιάδα τὴν καλουμένην: «Tell aram-ivn-Alli», ὅπου ἄλλοτε ἀνηγέθησαν οἱ περιφημοὶ κρεμαστοὶ κῆποι. Ὁ κ. Oppert, ὅστις περιγράφει ταῦτα τὰ λείψανα εἰς ἕνα τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων παραγράφων τῆς εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ἐκδρομῆς αὐτοῦ (1), ὑποδεικνύει καὶ ἄλλα παρόμοια. Δύναται δὲ τις ἰὰ ἴδη εἰς τὸ Λοῦδρον καὶ εἰς τὸ Μουσεῖον British πολυἀριθμὰ ἀγαλμάτια ἐξ ὀπτῆς γῆς, ὕφους ἑλληνικοῦ, ἀναγόμενα δὲ εἰς τὸ Hillah (2).

Ἀλλὰ τὰ σφηνοειδῆ μνημεῖα προμηθεύουσι ἡμῖν τὰς μᾶλλον ἀποδεικτικὰς πληροφορίας περὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν ἑλληνικῶν ἀποικίων, αἵτινες ἀποκατεστάθησαν εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς κοιλάδος τοῦ Εὐφράτου. Ὁ κ. Oppert πολὺ ἐπεθύμει νὰ μοι κοινοποιήσῃ καὶ ἐξηγήτῃ πολλὰς πινακίδας εἰσέτι ἀνεκδότους, εὗρεθείσας δ' οὐχί εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἀλλὰ πολὺ μεσημβρινώτερον, εἰς τὴν ὑπὸ πλημμυρῶν πολλὰς καλυπτομένην Χαλδαίαν, εἰς Warkah. Αἱ πινακίδες αὗται συνεχιζοῦσι τοὺς καταλόγους τῶν μὲ σφηνοειδῆ γράμματα γεγραμμένων ἑλληνικῶν ὀνομάτων, ἅπερ συχνάκις ἐναλλάσσονται μὲ τὰ Ἀσσυριακὰ ὀνόματα, καὶ οὕτως

(1) Ouvrage cité κλπ. οἱ ἰδιοῦτικοὶ τύμβοι εὗρισκονται εἰς μέρος, καλούμενον El-homera.

(2) Τὰ περιεργότερα τῶν ἀγαλμάτων τούτων παριστῶσι θεὰς ἡμιπλαγιασμένας. Ὁ κ. Péretié κέκτηται πολλὰ φυλακτὰ (amulette), μὲ ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν, εὗρεθέντα εἰς Μεσοποταμίαν. Ἐδημοσίευσέ δ' ἐν τοιούτων, ὅπερ φέρει τύπον πολὺ γνωστὸν «λέγουσιν ἃ θέλουσιν κλ.» dans le Bulletin de l'École d'Athènes, t. 1, p. 30. Προέρχεται δ' ἐκ Σελευκείας τῆς ἐπὶ τῷ Τίγρητι. Αἱ γραφαὶ ἀποδείξεις τοῦ ἐίδους τούτου δὲν εἶναι σπάνια εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Hillah, ἑλληνικὴ ἐπιγραφὴ ἐνὸς στρατηγῶ τῆς Σουτιανῆς (Loftus, travels in Chaldea etc. p. 403).

ἡμεῖς βεβαιούμεθα περὶ τούτου ὑφ' ἐνὸς παραδείγματος ἄξιοπαρατηρήτου, καθόσον φαίνεται ἐκ τούτου, ὅτι πολλάκις συγχωνεύονται ἀλλήλοις καὶ τὰ δύο ἐθνολογικὰ εἶδη τῶν ὀνομάτων τούτων εὐθὺς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Σελευκιδῶν.

Ἄλλαι δὲ πινακίδες τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ τῆς αὐτῆς καταγωγῆς εἶναι καθιερωμέναι διὰ τοὺς λογαριασμούς τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους, παρ' αἷς βλέπομεν, ὅτι ὑπῆρχον ἐν χοίσει οἱ Ἑλληνικοὶ τῆς καταμετρήσεως τρόποι, οἵτινες ἔχουσι τὸ κλασσικὸν αὐτῶν ὄνομα ἐν αὐταῖς μὲ μόνην τὴν διαφοράν, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι γεγραμμένον γράμμασι σφηνοειδέσι.

Αὗται αἱ πινακίδες ὡσαύτως εἰσὶν ἀνεκδοτοί, τοῦλάχιστον τὸ πλεῖστον αὐτῶν μέρος. Ἄλλ' ὁ Fr. Lénormand κατέστησεν ἐξ αὐτῶν γνωστὰ ἀποσπάσματα ἕνα ἐν τῷ προσφάτῳ αὐτοῦ ὑπομνήματι, ὅπερ ἐνώπιον τῆς Ἀκαδημίας «τῶν καλῶν γραμμάτων» ἀνέγνω, προκαλῶν τὴν προσοχὴν αὐτῆς «ἐπὶ ἐνὸς Χαλδαϊκοῦ μαθηματικοῦ μνημείου». (1) Δανεῖζομαι δ' ἐνταῦθα ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ Πραγματείαν τὸ ἐπόμενον χωρίον, ὅπερ παρέχει ἡμῖν πολλὰ διδόμενα σπουδαῖα, ὅπως σχολιάσωμεν δεόντως τὸ ἡμέτερον σταθμοβαρίδιον (poids).

«Ὅταν μετὰ τὴν κατὰκτησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου τὰ Ἑλληνικὰ νομίσματα τῶν Σελευκιδῶν, οἵτινες ἐγένοντο κύριοι τοῦ τόπου, ὡς γνωστὸν, ἐκυκλοφόρουν ἐν μεγάλῃ ἀφθονίᾳ καὶ περιήλθον εἰς γενικὴν χρῆσιν, οἱ Βαβυλώνιοι, οἵτινες μετεχειρίζοντο ἀκόμη τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν σφηνοειδὲς τῆς γραφῆς σύστημα, παρεδέχθησαν αὐτὰ ταῦτα

(1) Δοκίμιον περὶ τίνος μνημείου μαθηματικοῦ Χαλδαϊκοῦ καὶ συνάμα περὶ συστήματος βαρίδιων σταθμικῶν καὶ τρόπων λογιστικῶν τῶν Βαβυλωνίων ὑπὸ F. Lénormand, Paris, 1868 Revue Numismatid. 1868, p. 420 et suiv.

πρὸς Ἑλληνικὰ ὀνόματα, ὅπως παριστάνουσιν αὐτὰ. Τούτου ἕνεκα εὗρισκει τις εἰς πολλὰ μέρη τὴν λέξιν «στατήρ», ἣν δύναται ἐντελῶς νὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς τὰς περιέργους πινακίδας, τὰς ἀνακαλυφθείσας εἰς Warkah, ὑπὸ τοῦ λόρδου Loftus, καὶ ἥτις ὑποδεικνύει τὰς ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Σελευκιδῶν γινομένης ἐπὶ τῶν σταθμῶν πράξεις.

»Εἰς μίαν, ἣτις χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ βασιλέως Σελεύκου τοῦ Φιλοπάτορος (127 πῆως 139 τῆς ἐποχῆς τῶν Σελευκιδῶν) ἀναγινώσκει τις τάδε: «ἀ) Χαλδαῖστί. Irin mana hamirti . . . Kas'pa is'tatir-anu (1) »sa Siluku. β') Γαλλιστί. Une mine cinq drachmes d'argent en statères de Seleucus. γ') Ἑλληνιστί. Μία μνᾶ πέντε δραχμῶν ἀργύρου εἰς στατήρας τοῦ Σελεύκου».

Ἐπὶ μιᾶς ἄλλης, χρονολογουμένης ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς (139—149) τάδε:

Α'. Χαλδαῖστί. Sanii mana Kas'pa is-ta-tirii sa Antiuiku'su.

Β'. Γαλλιστί. Deux mines d'argent en statères d'Antiochus.

(1) Σημειωτέον ἐνταῦθα τὸ ὄνομα is-ta-tir καὶ κατωτέρω τὸ Di-mi-tri. Ἡ εἰς σφηνοειδέες χαρακτῆρας μετάφρασις τούτων παριστᾷ, ὅτι εἰμὴ φαίνεσθαι statir καὶ οὐχί statère, Δημήτριος καὶ οὐ Δεμήτριος. Οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, παρ' οἷς τὸ ὄνομα Δημήτριος ἐστὶ κοινώτατον, λέγουσι: «Δημήτρι», καὶ προφέρουσι τὴν λέξιν ταύτην, ὡς περ οἱ πρόγονοι αὐτῶν ἐν Μεσοποταμίᾳ ἐπὶ Σελευκιδῶν. Ἰδὲ καὶ Ἐπετηρίδα τοῦ 1869, παρ' ἣ τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Eichthal «περὶ τῆς ἐθνικῆς προφορᾶς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῆς εἰς τὴν κλασσικὴν διδασκαλίαν».

ΣΗΜ. μεταφραστοῦ Α. Πετρίδου. Πιστικωτέραν ἀπόδειξιν τῆς ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Σελευκιδῶν ἐθνικῆς ἡμῶν προφορᾶς δὲν δύναται τις νὰ ἀπαντήσῃ, καὶ ὅμως οἱ σοφοὶ τῶν Εὐρωπαίων ἐμμένουσι ἐτι εἰς τὴν προφορὰν τοῦ Ἐράσμου! Ἰσχυρογενωσύνῃ ἀτοπος!!

Γ'. Ἑλληνιστί. Δύο μναί ἀργύρου εἰς στατήρας Ἀντιόχου.

Καὶ ἐπὶ μιᾷ τρίτης, τέλος πάντων, χρονολογούμενης ἀπὸ τοῦ βασιλέως Δημητρίου τοῦ Νικάτορος (164—188).

Α'. Irin manz Kas'pa Kalu is'-tatir-ranu sa Dimitris'u (1).

Β'. Une mine d'argent fin en statères de Démétrius.

Γ'. Μία μνα ἀργύρου καθαροῦ εἰς στατήρας τοῦ Δημητρίου.

Ἐν τούτοις ἡ λέξις μνα καὶ ἡ λέξις στατήρ ἦσαν εἰς καθημερινὴν χρῆσιν κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Σελευκιδῶν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, ἕνα αἰῶνα περίπου πρὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν κατεσκευάσθη τὸ ἡμέτερον σταθμοβαρίδιον. Ἡμεῖς λοιπὸν δὲν ἔχομέν τινα δυσκολίαν νὰ ἐννοήσωμεν ἐκ τούτου, ὅτι δύναται τις σήμερον νὰ εὑρῆ εἰς Βαβυλῶνα ἐν σταθμοβαρίδιον, φέρον ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν, καὶ ὅτι οὐδεμία ἀνάγκη παρίσταται νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι τοῦτο τὸ μνημεῖον εἶναι ἀφειμένον εἰς ταύτην τὴν πόλιν ὑπὸ τινος ἐμποροῦ, ὅστις, κατὰ χρῆσιν τόσον συγχῆν εἰς τὴν Ἀνατολήν καὶ εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἀκόμη, περιεφέρετο ἀπὸ τόπου εἰς τόπον φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὰ ἔθνη τῆς λογιστικῆς μέσα, ἥτοι τὰ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ εἰς χρῆσιν διατελοῦντα.

Τοῦτο τὸ σταθμοβαρίδιον κατεσκευάσθη εἰς Βαβυλῶνα ὑπὸ τῆς ἐπιβληθείσης Ἀυθεντείας πρὸς χρῆσιν τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ. Ἡμεῖς δὲ παραδεχόμεθα εὐθὺς ἀπὸ τούτου, ὅτι ὀφείλει ἕκαστος νὰ εὐρίσκη καὶ ἄλλας ἀποδείξεις μετὰ τὴν ἔρευναν ταύτην.

Ἡ χρονολογία σεσημειωμένη εἰς μίαν τῶν κοχῶν ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Σελευκιδῶν. Τὸ δὲ ἔτος 257 τῆς ἐποχῆς ταύ-

της ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ 55 ἔτος πρὸ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς.

Ὁ τύπος τῶν γραμμάτων εἰς τὴν χρονολογίαν ταύτην παραιρηεῖται, διότι τὰ ὀμικρόν καὶ τὰ σίγμα εἶναι τετραγωνικά. Ἄλλ' ἡ Νομισματικὴ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου παριστά, ὅτι τὰ τοῦ τύπου τούτου γράμματα ἀνεκαλύφθησαν πολὺ ἐνωρὶς ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῶν κοπέντων εἰς τὰ Ἑλληνικὰ βασιλεία τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ἀσίας. Οὕτω σπανιζοῦνται τὰ τετραγωνικὰ σίγμα ἐπὶ τῶν τετραδράχμων τοῦ βασιλέως Καρνασίου, τοῦ ὁποῦ το ὄνομα, τὴν ἱστορίαν, καὶ χρονολογίαν ἀνεῦρεν ἐνταυτῇ ὁ κ. Longpèrier ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΜΝΑΣΚΙΡΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΑΝΖΑΙΖΗΣ.

ἐπὶ ἐνὸς τετραδράχμου τοῦ Μουσείου British. Ὁ πρίγκηψ οὗτος ἀπέθανε πρὸς τὸ 237 ἔτος τῆς ἐποχῆς τῶν Σελευκιδῶν. Ἄλλ' αὕτη ἡ χρονολογία προσεγγίζει ἡμᾶς πολὺ εἰς τὴν ἐποχὴν, εἰς ἣν ὀφείλομεν νὰ ἀναγάγωμεν τὸ ἡμέτερον σταθμοβαρίδιον. (1).

Τὰ νομίσματα τοῦ Καρνασίου ἔχουσι ἐνδιαφέρον ἰδιαιτέρον, διότι δὲν εἰξεύρομεν μετὰ βεβαιότητος ποῦ ὁ πρίγκηψ οὗτος ἐβασίλευσε, καὶ διότι ἐπὶ τῶν τετραδράχμων αὐτοῦ ὁ κ. Longpèrier παρετήρησεν ἐν μονόγραμμα, ὃπερ φαίνεται εἰς αὐτὸν, ὅτι παριστά τὸ ὄνομα τῆς Βαβυλώνας (2). Ἐν τούτοις παρατηρεῖ τις, ὅτι ἐπὶ τῶν περίξ τῶν νομισμάτων οὐσῶν ἐπιγραφῶν, περὶ ὧν ἡμῶν ὁ λόγος, τὸ μικρὸν δὲν εἶναι οὔτε στρογγύλων, οὔτε τετραγωνικῶν, ἀλλ' ὡσεὶ δὲς, καὶ ὁ τοιοῦτος τύπος μεσολαβῶν ἄγει ἡμᾶς εἰς ἐκεῖνον, ὅστις χρόνους τινὰς ἀργά-

(1) Ὑπόμνημα περὶ χρονολογίας καὶ εἰκονογραφίας τῶν Πάρθων βασιλέων, τῶν Ἀρσακιδῶν (Paris, Didot, 1853, p. 31 ὑπὸ Longpèrier).

(2) Ouvrag. cit. p. 37. περὶ πολλῶν νομισμάτων τοῦ Καρνασίου, ἐχόντων σύμβολον τὸν μανδραγόραν, φυτὸν ἐγγύριον τῆς Βαβυλώνας.

τερα εἶχε γίνεῖ παραδεκτὸς παρὰ τῇ νομισματικῇ τῶν Πάρθων Ἀρσακιδῶν.

Ὁρόδης ὁ Α'. ὅστις κατέκτησε τὴν Μεσοποταμίαν κατὰ τὸ 259 ἔτος τῶν Σελευκιδῶν, μετὰ τὸν ἐξαφανισμὸν τοῦ Κράσσου, διέταξε νὰ κόψωσι τετραδράχμα μετὰ τετραγωνικὰ ὀμικρόν. Πολλὰ δὲ τῶν νομισμάτων αὐτοῦ παρεμφαίνουσι τὴν ἐπιγραφὴν τὴν δὲ «ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΡΣΑΚΩ» «ΕΥΕΡΓΕΤΩ ΔΙΚΑΙΩ ΕΠΙΦΑΝΩΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΣ». Αὕτη αὕτη ἡ ἐπιγραφὴ εὑρίσκεται ἐπὶ τῶν τετραδράχμων τῶν υἱῶν αὐτοῦ, Φραάτου τοῦ Δ'. καὶ Τιριδάτου Β', ὧν παριστῶσι τινὰ τὰς χρονολογίας ΘΟΣ ΠΣ. (1). Ἄλλὰ δυστυχῶς τὰ τοῦ Ὁρόδου τοῦ Α'. δὲν ἔχουσι χρονολογίαν. Longper. oavrag. cit. p. 54 κ.τ.λ.

Τέλος πάντων ἀνοφελὲς δὲν εἶναι νὰ σημειώσωμεν, ὅτι τὸ τετραγωνικὸν ὀμικρόν ἀπαντᾶται ἀπὸ τὸν τρίτον αἰῶνα, πρὸ τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς, εἰς ἀθηναϊκὴν ἐπιγραφὴν, ἐπὶ μνημείων ἐχόντων χρονολογίαν. Οὕτως ἀπαντᾶται ἐπὶ ἐφηβικῆς στήλης τῆς Ἀρχοντείας τοῦ Νικίου. Τοῦτο δὲ τὸ μνημεῖον, ὡς ἀπέδειξεν ὁ κ. Dittemberger ἀνάγεται εἰς τὸ γ'. ἔτος τῆς 124 Ὀλυμπιάδος, (282) (2) καὶ παραδέχομαι μὲν, δι' ἐν ἡ δύο ἔτη σχεδὸν, τὰ συμπεράσματα τοῦ πολυμαθοῦς τούτου, ἀλλὰ, ἐὰν ἤθελε τις νὰ θέσῃ εἰς ἀμφιβολίαν ταῦτα, τότε ἔπρεπεν ὀλιγώτερον νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι τὸ μάρμαρον τοῦτο εἶναι

(1) Λογοδοσία καὶ ἀπονομὴ τῶν βραβείων εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἐκπαιδευτηρίου ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Παπαδοπούλου. Λόγος τοῦ κ. Εὐστρατιάδου, εἰς 4ον, Ἀθῆναι, 1857. Ἐπιγραφαὶ ἀνέκδοτοι. Ἀθῆναι, 1854. Φιλολογία τ. XII. p. 735. Meier. Comment. Epigraphic. 1. p. 23, 26, 29 et Ἐρακλῶν Ἑλληνικαὶ Ἀρχαὶότητες, ἀριθ. 442, 993, Πιττάκη Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς, ἀριθ. 2456, 2485, 2678 κ.π.

(2) Attise. Archont. Zirrisc. ets. 122 und 130. Hermes, 1867, d. 285.

προγενέστερον τῆς 163ης Ὀλυμπιάδος. ἐν αὐτῇ τῇ χρονολογίᾳ ἔχομεν μέγαν ἀριθμὸν ψηφισμάτων ἐφηβικῶν, ὧν ἡ σύνταξις οὐδέλλως ἀνακαλεῖ παρ' ἡμῖν ταύτην τὴν στήλην τοῦ Νικίου. Ἡ δευτέρα περίοδος τῆς ἱστορίας τοῦ Συλλόγου εἶναι ἤδη ἡρημισμένη· ἡ δὲ στήλη τοῦ Νικίου, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀμφιβολίας, ἀνήκει εἰς τὴν πρώτην περίοδον (1).

Αἱ ἐπὶ κεράμων ἐπιγραφαὶ αἱ ἐκ Κνίδου προερχόμεναι παρέχουσι ἡμῖν πλεῖστα ὅσα παραδείγματα τετραγωνικοῦ ὀμικροῦ. Δὲν ἠδυνήθη δὲ μέχρι τοῦδε νὰ κατατάξω κατὰ τὴν χρονολογίαν αὐτῶν τὰ ἐπόνυμα, ὧν ὡς σφραγίδες παριστῶσι ταύτην τὴν λεπτομέρειαν, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον μετὰξὺ αὐτῶν, ὡς θέλω παραστήσειν εἰς εἰδικὸν ὑπόμνημα, ἀνήκουσι τὸ πολὺ εἰς τὸν δεύτερον αἰῶνα πρὸ τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς. Ἀρκεῖ νὰ παραθέσω ἐνταῦθα τὸ ἐπόμενον παράδειγμα, εἰσέτι ἀνέκδοτον ΕΠΗΕ.....

ΑΙΤΣΑΓΑΘΙΝΩ
ΥΚΝΙΔΙΩΝ (2).

ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὸν πρῶτον στίχον ἐξηλειμμένων γραμμάτων εἶναι ἀμφίβολος· εἰς δὲ τὸν δεύτερον τὸ ὄνομα ΑΓΑΘΙΝΩΝ ἀναγινώσκειται χωρὶς δυσκολίας· τὰ δὲ τέσσαρα γράμματα, ἅπερ προηγούνται τῆς λέξεως ταύτης, ἀποτελοῦσι μέρος προτέρου τινος ὀνόματος σήμερον ἐξηλειμμένου. Τὸ Ρ εἶν' ἐστραμμένον πρὸς ἀριστερὰν, τὸ δὲ Ξ πρὸς δεξιὰν. Ταῦτα τὰ εἶδη τὰ ἀκανόνιστα εἶναι συχὰ εἰς τὰ μνημεῖα τοῦ εἶδους τού-

(1) Οὕτως ἀναφέρεται εἰς τὸ Β'. βιβλίον τῆς ἱστορίας μου «Περὶ Ἑσθίων». Εἰσαγωγή. Τμήμ. I, στήλ. 1 καὶ 14, στήλ. V—IX. Γνωστὸν ἐστίν, ὅτι πολλὰ ἐπόνυμα παριστῶσι τὸ ὄνομα τοῦ Νικίου. Ὁ δὲ Νικίας, περὶ οὗ ἡμῖν ὁ λόγος ἐνταῦθα, ὑπῆρξεν ὁ διάδοχος τοῦ Μενεκλέους. El Neubauer. Commentat. Epigr. p. 162. Meier. Comment. Epigraphic. p. 58.

(2) Αὕτη ἡ σφραγὶς ἀνήκει εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας Ἀθηνῶν.

του, και φέρουσιν ἐκλεκτοὺς τρόπους διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν μητρῶν. Γνωστὸν δ' εἶναι ὅτι ἀνευρίσκει τις εἰς τὰς ἐπὶ τῶν κεράμων ἀποτυπώσεις ὅλας τὰς ἡμετέρας ἐλλείψεις, τῶν τοιούτων ἀποτυπώσεων ὅτι ἀναγκαῖον ἐστὶ νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα εἰς τὸ εἰδικὸν τοῦτο ζήτημα, τὸ ὁποῖον νῦν ἐπασχολεῖ ἡμᾶς, εἶναι ὅτι τὸ τετραγωνικὸν ὀμικρὸν ἔχει σχέσιν μὲ τὸ Π εἰς παραστάδας ἀνίσους, μὲ τὸ Ξ τῆς καλῆς ἐποχῆς, καὶ ὅτι τὸ γενικὸν σύστημα τοῦ σφραγίζειν ἢ ἀποτυπώνειν, ὡσπερ ὁ τύπος τῆς λαβῆς, δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἀποδώσωμεν τὸ λείψανον τοῦτο εἰς τοὺς Ἀυτοκρατορικοὺς χρόνους.

Τὸ στάθμοβαρίδιον ὅπερ νῦν δημοσιεύομεν, ἄγει ἡμᾶς νὰ γνωρίσωμεν ἓνα Βαβυλωνίων Ἀγορανόμον, Θεοδόσιον, υἱὸν Ἀνδρομάχου, ἀμάρζοντα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀρακιδῶν. Καὶ τοῦτο ἐκεῖ δὲν εἶναι μόνον μία ἀρχαιολογικὴ περιέργεια, ἀλλ' ἡ ἀγορανομία ἦν μία τῶν θεμελιωδῶν δημοτικῶν ἀρχῶν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις ἢ δ' ἐν Βαβυλωνίᾳ παρουσία αὐτῆς ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ εὕρισκῃ τις εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἂν μὴ τὸ ὄλον τῶν Ἑλληνικῶν Ἀρχῶν, τοὐλάχιστον τὰς πρωτίστας μεταξὺ αὐτῶν, καὶ οὕτω τοῦτο μόνον τὸ θέμα τῆς ὀμιλίας παρακινεῖ ἡμᾶς νὰ διορθώμεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κυρόρατου, κατὰ τὸ μέσον τοῦ πρώτου αἰῶνος πρὸ τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς, ὅλου τοῦ ὄργανισμοῦ Διοικητικοῦ, συγκεκροτημένου καθ' ὁμοίωσιν τοῦ τῶν Δημοκρατικῶν τῆς κυρίως Ἑλλάδος.

Λεπτομέρειαί τινες ἅς ἐχρηγήσαν ἡμῖν οἱ Ἱστορικοὶ περὶ τῆς εἰς Μεσοποταμίαν ἀναπτύξεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ συμπέρασμα τι ἐπιστημονικόν, ὅπερ ἐπιτρέπει ἢ σπουδῆ τῶν νομισμάτων τὸ ἔργον, ὅπερ τὸ μνημεῖον τοῦ κ. Pérethé ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ βεβαιώσωμεν: ταῦτα πάντα ἀποτελεῖσιν νέον τι εἶδος ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, κινῶν τόσο

μαλλον τὸ ἐνδιαφέρον, ὅσον εἶναι πολυτιμώτερον. (1).

(*Ἐπεταὶ συνέχεια τοῦ Β'. μέρους).

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.

(Κείμενον τῶν παραδόσεων)

Θ. ΦΛΟΓΑΙΤΟΥ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (*).

§. 1. Ἔννοια τῶν ὄρων Σύστημα καὶ Πολίτευμα.

Πανταχοῦ τανῦν βλέπομεν τὸν ἄνθρωπον ζῶντα ἐν κοινωνίᾳ, συμβιοῦντα δηλαδὴ μετὰ

(1) Ἦ ἐν Βαβυλωνίᾳ Ἑλληνικὴ ἀποικία δύναται σήμερον νὰ ἀποτελέσῃ τὸ ἀντικείμενον ἐπιστημονικῆς μονογραφίας, πολὺ τὸ διάφορον ἐχούσης. Αἱ ὀπτὰ γὰρ, τὰ ἀρχαῖα νομίσματα, καὶ ἄλλα μνημεῖα τοῦ ἀρχαίου κόσμου, παρέχουσι ἡμῖν εὐρὴ ἀντικείμενον σπουδῆς. Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ὑπενθυμίσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι παρομοία τις ἐργασία ἤθελε παρέξει μεγάλας ἐλπίδας περὶ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Βαβυλωνίων». Προσπαθήσωμεν λοιπὸν, ἐὰν ἦναι δυνατόν, νὰ συμπεριλάβωμεν αὐτοὺς εἰς μίαν κοινὴν σχολήν, καὶ διὰ τοῦ τοιούτου μέτρου ἴσως δυναθῶμεν νὰ διαφωτίσωμεν τὴν Ἱστορίαν διὰ τῆς ἐκθέσεως αὐτῶν, καὶ τῶν φιλοσόφων καὶ θεολόγων τῆς Σημιτικῆς καταγωγῆς, τῶν συμπατριωτῶν αὐτῶν καὶ συγχρόνων. Σπουδαῖον ὡσαύτως ἦθελεν εἶναι νὰ σπουδάσωμεν τὴν ἀλληλουχίαν τῶν μυθολογικῶν παραδόσεων τῶν Ἑλλήνων ἐν Μεσοποταμίᾳ σχετικῶς πρὸς τὰς ἐν Ἑλλάδι, ἀπὸ τοὺς πρώτους λεξικογράφους καὶ τοῦ ποιήματος τοῦ Ἀριστοφάνους (τοῦ σωζομένου τεμαχίου), τοῦ ἐπιγραφομένου «οἱ Βαβυλωνιοὶ», μέχρι τέλους τοῦ βασιλείου τῶν Ῥωμαίων.

(*) Κατ' αἴτησιν πολλῶν ἐκ τῶν ἀκροατῶν τῶν παραδόσεων τοῦ κ. Θ. Φλογαίτου συγκατατέθη οὗτος νὰ δημοσιεύσῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ τοῦ «Βύρωνος» μέρη τινὰ τοῦ κειμένου τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ παραδόσεων αὐτοῦ, ἐπιφυλαττόμενος ἀκολούθως νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν δη-

τῶν ὁμοίων αὐτῷ ἢ δὲ ἱστορίᾳ διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι οὕτως ὁ ἄνθρωπος ἔζη ἐκπαλαί, ἀπ' ἧς τοὐλάχιστον κατέστη ἀντικείμενον ἱστορικῆς ἐξετάσεως. Καὶ οἱ μὲν φιλόσοφοι τοῦ ΙΖ'. καὶ ΙΗ'. αἰῶνος ἐδογματίσαν, ὅτι ἡ τοιαύτη ἐν κοινωνίᾳ διαβίωσις τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ παρέκκλισιν καὶ παρεκτροπὴν ἀπὸ τῆς φυσικῆς τοῦ ἀνθρώπου καταστάσεως, τυγχάνουσα προῖον αὐθαιρέτου μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων συμβάσεως, ἄτε τοῦ ἀνθρώπου προορισθέντος ὑπὸ τῆς φύσεως εἰς ζωὴν ἀκαιομένην καὶ μονήρη. Ἀλλ' ἡ δοξασία αὕτη ἀνετράπη διὰ τῆς φιλοσοφίας τοῦ ΙΘ'. αἰῶνος. Καὶ ἐν πρώτοις διατί ἡ φύσις, ἐνῶ ἐθωράκισε τὰ ἄγρια θηρία δι' ὀνύχων σπαρκατικῶν καὶ δι' ὀδόντων διαπεραστικωτάτων, ἐνῶ περιέβαλε τὰ πτηνὰ διὰ πετρῶν, συντελούντων εἰς τὴν ἐξασφάλισιν αὐτῶν ἀπὸ πολλῶν κινδύνων διὰ τῆς ταχείας αὐτῶν πτήσεως, ἐνῶ ἐχρηγήσεν εἰς τὰ ἕρπετὰ ἰσοδύλους ὀδόντας, μόνον τὸν ἄνθρωπον παρέστησεν ὅπως σχεδὸν ἀοπλον εἰς τὴν πρὸς τὰ ζῶα πάλιν, καίπερ ἐκτεθειμένον εἰς πλείονας ἴσως καὶ μείζονας κινδύνους παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα; Δὲν μαρτυρεῖ τοῦτο τρανῶς, ὅτι ἡ φύσις ἐθίκεν, οὕτως εἶπεῖν, τὸν ἄνθρωπον ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν ὁμοίων αὐτῷ, ὧν, ζώντων ἐν κοινωνίᾳ, ἡ δύναμις εἶναι ἀνωτέρα πάσης παντὸς θηρίου δυνάμεως, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀποτελούντων κοινωνίαν τινὰ καὶ διὰ τὸ εὐφυῆ καὶ πολυμήχανον τοῦ ἀνθρώπου, ἐνεστάλαξε δὲ πρὸς τοῦτο εἰς αὐτὸν τὸ πρὸς τὴν κοινωνίαν δρῆμφουτον; πλὴν τούτου ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀναμ-

μοσιότητα οὐλόκληρον τὴν πραγματείαν αὐτοῦ. Ἀρχίμεθα ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Εἰσαγωγῆς.

Κρίνομεν δὲ σκόπιμον νὰ προσθέσωμεν, ὅτι οὐδένα συγγραφέα ἠκολούθησεν ὁ κ. Θ. Φλογαίτης εἰς τὴν κατάρτισιν τοῦ κειμένου τῶν Πανεπιστημιακῶν αὐτοῦ παραδόσεων, δούς εἰς αὐτὸ ὅπως πρωτότυπον διαβόρῳμισιν.

φιλοπότητος κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ λοιπὰ ζῶα ὃν δεκτικὸν ἀναπτύξεως καὶ προόδου, ἀλλ' ὅμως παρετηρήθη, ὅτι μακρὰν τῆς θεάς καὶ τῆς συναναστροφῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀνατραφεῖς, μικρὸν τι διαφέρει τῶν κτηνῶν. Πρὸς τί λοιπὸν ἀπενεμήθη αὐτῷ ἡ δύναμις τοῦ ἀναπτύσσεται καὶ προουδεύειν, ἐὰν δὲν ἐπλάσθη, ὅπως συγκοινωνῇ; Τέλος διατί ἡ φύσις ἐπροίικισε τὸν ἄνθρωπον δι' ἐνάρθρου φωνῆς, εἰμὴ διότι προώρισεν αὐτὸν, ὅπως συζῆ μετ' ἄλλων ἀνθρώπων καὶ ἀνταλλάσσει πρὸς αὐτοὺς τὰς ἰδέας καὶ κρίσεις αὐτοῦ, ἐπικαλεῖται ἐν ἀνάγκῃ τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, καὶ μεταδίθη εἰς τοὺς ἄλλους τὰς διὰ τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς πείρας κτηθείσας ὑπ' αὐτοῦ γνώσεις; Τὸ ἐφ' ἡμῖν πειθόμεθα ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων, ὅτι ἡ κοινωνία εἶναι ἡ φυσικὴ τοῦ ἀνθρώπου κατάσταση, ἢτοι ὁ ὅρος δι' ὃν ἐγεννήθη καὶ ὀφείλει νὰ ζῆ, ὅτι δηλαδὴ ἡ διάνοια, ἡ κατασκευὴ, ὁ ὄργανισμὸς αὐτοῦ σύμπας ἐπιβάλλουσι αὐτῷ τὴν κοινωνίαν ὡς νόμον τῆς ὑπάρξεώς του.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἢτοι ἂν ἡ ἐν κοινωνίᾳ διαβίωσις τοῦ ἀνθρώπου ἦναι τῷ ὄντι παρέκκλισις ἀπὸ τῆς κεχαραγμένης ὑπὸ τῆς φύσεως τροχιάς, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν φιλοσόφων τῶν προλαβουσῶν ἐκατονταετηρίδων, ἀναμφήριστον εἶναι, ὅτι ἡ κοινωνικὴ κατάσταση εἶναι πολὺ ἀνωτέρα, εὐγενεστερὰ καὶ εὐδαιμονεστερὰ τῆς κτηνώδους καταστάσεως τοῦ μεμονωμένου ἀνθρώπου. Ὑπὸ τὴν κοινωνικὴν κατάσταση ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ μεταχειρίζεται πολὺ ἀνετώτερον καὶ ἀσφαλέστερον τὰ δι' ὧν ἐπροίικισεν αὐτὸν ἡ φύσις ἀγαθὰ, ἢτοι τὴν ὑπαρξίν, τὴν ἐνεργητικότητα καὶ τὴν διάνοιαν, δύναται φέρ' εἶπεῖν νὰ καλλιεργῇ ἐν ἀνέσει καὶ ἀσφαλείᾳ τὴν γῆν καὶ νὰ δρέπῃ ἀφόβως τοὺς καρποὺς τῶν πόνων αὐτοῦ, νὰ τελειοποιῇ τὰ φυσικὰ προϊόντα,

νά προφυλάσσεται ἀπὸ τῶν ἐπιθέσεων τῶν λοιπῶν ζώων, νά προάγῃ ἐν γένει τὰ μέσα τῆς ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως. Διὰ τοῦτο ἀπὸ πολλῶν χιλιετηρίδων, ἀφ' ἧς τοῦλάχιστον εἶναι γνωστὴ ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ ἀνθρώπος παρίσταται ἀείποτε ζῶν ἐν κοινωνίᾳ. Βεβαίως αἱ πρῶται κοινωνίαι δὲν εἶχον τὴν μορφήν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σήμερον κοινωνιῶν. Αἱ πρῶται κοινωνίαι ἀπετελέσθησαν φυσικῶς ἐκ μιᾶς ἐκάστη οἰκογενείας ἢ τοῦ συναγελασμοῦ ἀριθμοῦ τινος οἰκογενειῶν χωρὶς στενοῦ τινος δεσμοῦ καὶ χωρὶς κανόνων καὶ νόμων· ἀλλὰ βαθμηδὸν ὁ πληθυσμὸς ἠϋξήσῃ, τούτου δ' ἕνεκα αἱ σχέσεις ἐπολλαπλασιάσθησαν, καὶ νέαι ἀνάγκαι παρήχθησαν, ἡ δὲ πείρα ἀπέδειξε κατὰ μικρὸν τὴν ἀνάγκην τῆς ρυθμίσεως τῶν ἀναφυσικῶν σχέσεων διὰ κανόνων καὶ νόμων καὶ ἰδίως πολιτεύματος. Κοινωνία τις τότε διατηρεῖται μονίμως, τότε τοῦλάχιστον ἀπολαύουσι πάντα τῆς κοινωνίας τὰ μέλη τῶν ἀγαθῶν τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως, ὁσάκις πρῶτον μὲν πάντα τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν κοινωνίαν μέλη, περιοριζόμενα εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀπόλαυσιν τῶν φυσικῶν ἀγαθῶν καὶ τὴν ἀνενόχλητον ἀσκήσιν τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων, δὲν ἐπιχειροῦσι προσβολὴν εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν καὶ εὐημερίαν τῶν ἄλλων τῆς κοινωνίας μελῶν, δευτερον δὲ ἡ κοινωνία μένει ἀνενόχλητος ἀπὸ τῶν ἐπιθέσεων καὶ τῶν προσβολῶν ἄλλων κοινωνιῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ὀρέξεις ἀκατέργαστοι, ἕξεις διεστραμμένοι, πνεῦμα πλεονεκτικὸν καὶ κατακτητικαὶ ἰδέαι ὠθοῦσι πολλὰ τῆς κοινωνίας μέλη ἢ ἄλλας ἐν συνόλῳ κοινωνίας νά ἐξέλθωσι τῆς ἰδίας ἐνεργητικῆς τῶν σφαιρας, ὅπως εἰσβάλωσι κατὰ τῆς σφαιρας ἄλλου μέλους τῆς κοινωνίας ἢ ἄλλης ἐν συνόλῳ κοινωνίας καὶ προσβάλωσιν οὕτω τὴν εὐημερίαν καὶ τὰ δικαιώματα

αὐτῶν. Ὅθεν εἶναι προφανές, ὅτι κοινωνία δὲν δύναται νά ὑπάρξῃ, νά ᾔῃαι τοῦλάχιστον εὐτυχῆς, εἰ μὴ διὰ τῆς ἀδιακόπου αὐτῆς φροντίδος περὶ διατηρήσεως τῆς κοινωνικῆς τάξεως, ἢτοι περὶ ἐξασφαλίσεως τῆς σωτηρίας αὐτῆς ἀπὸ τε τῶν ἄλλων κοινωνιῶν καὶ ἀπὸ τῶν μελῶν αὐτῆς ταύτης τῆς κοινωνίας.

Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν δύναται νά ἀπασχολῆται ἀδιακόπως ἡ κοινωνία ὁλόκληρος εἰς τὴν περὶ διατηρήσεως ἐκυτῆς μέριμναν, ἀπορροφῶσαν πᾶσαν ἄλλην ἐργασίαν, ἀναγκαῖον ἀπολύτως ὑπάρχει νά ἀνατεθῇ ἡ φροντίς αὕτη εἰς μέλη τινὰ τῆς κοινωνίας, εἰς ἃ ἐπιβάλλει αὕτη τὴν ὑποχρέωσιν καὶ συνάμα πληρεξουσιοδοτεῖ διὰ τοῦ δικαιώματος, ἢτοι χορηγεῖ τὴν ἐξουσίαν, νά ἀντιπροσωπεύωσιν αὐτὴν κατὰ τοῦτο, νά φροντίζωσι δηλαδὴ περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς κοινωνικῆς τάξεως, προστατεύοντες πάντα τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν κοινωνίαν ἄτομα, (δηλονότι πάντα τὰ ἀγαθὰ, ἅτινα ἕκαστον τῶν ἀτόμων τούτων κέκτηται ἐκ τῆς δημιουργίας). Ἐπειδὴ δὲ προσέτι ἡ φροντίς αὕτη, περιοσπῶσα τοὺς εἰς οὖς ἀνετέθη ἀπὸ τῆς βιοποριστικῆς ἐργασίας αὐτῶν, στερεῖ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, ἐκτὸς δὲ τούτου πρὸς ἐπιτυχῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνατιθεμένων αὐτοῖς καθηκόντων ἔχουσιν ἀνάγκην σκευῶν τινῶν, ἐργαλείων, ὄπλων, κτιρίων κτλ., ἡ κοινωνία καταβάλλει ποσοστὸν τι τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς, ἢτοι τοῦ προϊόντος τῶν κόπων ἕκαστου τῆς κοινωνίας μέλους, ἐξαρκούν εἰς τὴν διατροφήν τῶν ἀντιπροσώπων τούτων καὶ τὴν ἕκαστοτε προμήθειαν τῶν ἀναγκαίων σκευῶν, ἐργαλείων, ὄπλων κτλ. Ἐντεῦθεν ἡ κυβέρνησις. Ὅθεν κυβέρνησις (κατὰ τὴν ἐκτεταμένιν σημασίαν τῆς λέξεως) εἶναι τὸ σύνολον τῶν διαφόρων τῆς κοινωνίας μελῶν, εἰς ἃ αὕτη ἀνέθηκε τὴν φροντίδα περὶ διατηρήσεως τῆς κοινωνικῆς

τάξεως κατ' ἀντιπροσωπείαν ἑαυτῆς. Εἶναι ἀληθές, ὅτι κατὰ προλαβούσας ἐποχὰς ἐκἄθισαν πολλοὶ αὐθαιρέτως ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῶν κοινωνιῶν καὶ αὐτογνωμόνως ἀνέλαβον τὴν κυβέρνησιν αὐτῶν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀνατρέπει τὸν ὄρισμόν, ὃν ἐδώκαμεν εἰς τὴν κυβέρνησιν, διότι καὶ αὕτη ἡ αὐτογνωμὸν κυβέρνησις διατηρεῖται διὰ τῆς ἀνοχῆς, ἢτοι τῆς ὑποτιθεμένης σιωπηρᾶς θελήσεως τοῦ ἀπαρτίζοντος κοινωνίαν τινὰ λαοῦ, δικαιουμένου ἄλλως καὶ δυναμένου νά ἀντικαταστήσῃ αὐτήν.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ κυβέρνησις ἀπορρέει ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τῆς κοινωνίας, ἐπειδὴ προσέτι εἴτε διὰ τὴν ἀνικανότητα αὐτῆς, εἴτε ἄλλως διὰ τὸν θάνατον τῶν ἀπαρτίζόντων αὐτὴν μελῶν, δέον νά ἀντικαθίσταται ἢ νά συμπληροῦται· ἐπειδὴ πρὸς ἰκανοποίησιν τῶν βιοτικῶν ἀναγκῶν τῶν συγκροτούντων αὐτὴν φυσικῶν προσώπων καὶ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν κυβερνητικῶν αὐτῆς ἔργων, ἢτοι πρὸς διατήρησιν τῆς κοινωνικῆς τάξεως ἔχει ἀνάγκην τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ περὶ οὗ ὠμιλήσαμεν ποσοστοῦ, ὅπερ ἕκαστον τῆς κοινωνίας μέλος ὀφείλει νά καταβάλλῃ, ἢτοι τῶν φόρων, ὑπάρχει ἀπαραίτητος χρεία τρόπου τινὸς ἐνεργείας, συστήματός τινος κυβερνήσεως, καθ' ὃ ἐκλέγεται, ἀντικαθίσταται, συμπληροῦται ἡ κυβέρνησις, καὶ καθ' ὃ ὀρίζεται τὸ καταβλητέον ὑπ' ἕκαστου τῶν τῆς κοινωνίας μελῶν ποσοστὸν τοῦτο. Τὸ σύστημα τοῦτο, ὑποδειχθὲν ἢ ἀνεχθὲν ὑπὸ τῆς κοινωνίας ἀποτελεῖ τὸ λεγόμενον Πολιτεῦμα· ὃ δὲ ἐγγράφος χάρτης, ἐν ᾧ περιλαμβάνεται τὸ πολιτεῦμα τοῦτο, (ἂν ὑπάρχῃ τοιοῦτος), ὀνομάζεται *Σύνταγμα* ἢ *Συνταγματικὸς Χάρτης*. Αἱ ἀρχέγονοι κοινωνίαι ἐστεροῦντο βεβαίως γραπτοῦ Συνταγματικοῦ Χάρτου, ἀλλ' οὐδεμία ἐστερεῖτο, οὔτε ἐδύνατο νά στερεῖται Πολιτεύματος. Βεβαίως τὰ πολιτεύματα ἦσαν ἄγραφα κατ' ἀρχὰς

διὰ τὴν ἔλλειψιν γραφῆς, ἄτακτα καὶ ἀκανόνιστα, ἔλλιπῆ καὶ ἀτελῆ διὰ τὴν ἔλλειψιν πείρας καὶ ἀναπτύξεως, καὶ ἐν ταῖς πλείσταις μετέωρα, καθὼ ἐξαρτώμενα ἀπὸ τῆς εὐμεταβόλου θελήσεως αὐθαιρέτων καὶ ἀμαθῶν κυβερνήσεων, ἀλλ' οὐχ ἥττον ἦσαν πολιτεύματα.

§. 2. Εἶδη πολιτευμάτων.

Τὰ πολιτεύματα ἦσαν, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸν μεσαῖον αἰῶνα ἰδίως, τοσαῦτα, ὅσοι καὶ οἱ λαοὶ, δηλονότι ἕκαστος λαὸς εἶχε καὶ διάφορον ἐν πολλοῖς πολιτεῦμα, ἀνάλογον πρὸς τὰς ἐθνολογικὰς, γεωγραφικὰς καὶ ἱστορικὰς περιστάσεις καὶ περιπετείας αὐτοῦ, πρὸς τὴν πείραν, τὰς γνώσεις καὶ τὸν πολιτισμὸν αὐτοῦ, πρὸς τὸν φυσικὸν τέλος αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ τὴν ἐμφυτον νοημοσύνην. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν πολιτευμάτων ἀνήκει ἡ λεπτομερὴς καὶ συγκριτικὴ ἔρευνα τῶν διαφόρων πολιτευμάτων τῶν λαῶν. Οὐχ ἥττον, ἐμβλέποντες εἰς τὴν ριζικωτέραν καὶ χαρακτηριστικωτέραν αὐτῶν διαφορὰν, δυνάμεθα νά ὑπαγάγωμεν πάντα τὰ πολιτεύματα εἰς δύο γενικωτάτας τάξεις τὴν τῶν *Μοναρχικῶν* καὶ τὴν τῶν *Πολιταρχικῶν* πολιτευμάτων. Καὶ *μοναρχικὰ* μὲν πολιτεύματα εἶναι τὰ πολιτεύματα, καθ' ἃ εἰς ἐνὸς καὶ μόνου ἄρχοντος, (λεγόμενου διὰ τοῦτο *μονάρχου*), τὰς χεῖρας συγκεντροῦται ἅπασα ἡ ἐξουσία, ἡ ἀπαιτουμένη διὰ τὴν φροντίδα περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς κοινωνικῆς τάξεως καὶ τὰ παρομαρτοῦντα αὐτῇ, ἢτοι τὸ φορολογεῖν, τὸ δικάζειν κτλ., εἴτε ἀπ' εὐθείας, εἴτε καὶ δι' ἄλλων προσώπων, ὑπ' αὐτοῦ διοριζομένων καὶ ἐμπνεομένων *πολιταρχικὰ* δὲ τὰ πολιτεύματα, καθ' ἃ κατὰ τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν τρόπον ἀνατίθεται ἐκ διαλειμμάτων εἰς πολλὰ καὶ διάφορα πρόσωπα ἢ πρὸς διατήρησιν τῆς κοινωνικῆς τάξεως ἀναγκαιούσα ἐξου-

σία, κατανεμομένη. Καί μετὰ τῶν πρώτων δὲ, ἤτοι μετὰ τῶν μοναρχικῶν πολιτευμάτων, καί μετὰ τῶν δευτέρων, ἤτοι τῶν πολυαρχικῶν, δύναται νὰ συνυπάρξῃ προνομιοῦχος ἀριστοκρατία, ἤτοι τάξις εὐγενῶν, διαδοχικὴ ἢ μὴ, ἀπολαμβανόντων προνόμια· ἀλλὰ τότε περιορίζεται μὲν ἐν τοῖς μοναρχικοῖς ἢ δυνάμεις τοῦ μονάρχου, οὐχὶ πρὸς ὠφέλειαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς πολιτείας, τὰ δὲ πολυαρχικὰ γίνονται μᾶλλον ὀλιγαρχικὰ, περιεχομένης τῆς ἀνωτέρας καὶ σπουδαιότερας ἐξουσίας εἰς ὀλίγους, οὐχὶ πάντοτε τοὺς ἀρίστους. Παρατηρητέον δὲ, ὅτι τὰ μὲν πολυαρχικὰ πολιτεύματα ἰδιάζουσιν εἰς τὰς προοδευτικὰς κοινωνίας, ἐκ τούναντίου δὲ τὰ ἀπόλυτα ἢ ἄκρατα μοναρχικὰ καὶ τὰ προνομιακὰ πολιτεύματα ἰδιάζουσι μὲν εἰς τὰς στασιμὰς καὶ ὀπισθοδρομικὰς κοινωνίας, ἀλλ' οὐχ ἤττον δέπουσι πολλάκις τὴν τύχην καὶ προοδευτικῶν κοινωνιῶν. Ἐν πάσῃ μὴ προοδευτικῇ κοινωνίᾳ παράγεται κατ' ἀνάγκην κυβερνήσις μοναρχικὴ καὶ προνομιακὴ, διότι ἡ ικανότης, ἡ δεξιότης καὶ ἐπομένως ἡ δύναμις εἶναι τὸ προνόμιον ἐλαχίστου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων, αἵτινες κατάρθωσαν νὰ διαφύγωσιν, ἐν μέρει τοῦλάχιστον, τὴν γενικὴν ἀνικανότητα· ἀλλὰ τὸ μοναρχικὸν πολίτευμα, πρὸς ὃ, ὡς παρατηρήσαμεν, συνδέεται πολλάκις καὶ μεθ' οὗ δύναται νὰ συμβῶσιν καὶ προνομιοῦχος ἀριστοκρατία, δύναται νὰ ἰδρυθῇ καὶ ἐν τοῖς κόλποις προοδευτικῆς κοινωνίας, εἴτε διότι ἀπέκαμιν αὕτη εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ δικαίου κατὰ τῆς ἰσχύος, ὡς ἐν περιπτώσει κατακτητῆσιν καὶ εἰσβολῶν, εἴτε διότι, παρασυρομένη ὑπὸ ἔργων ἐπιδείξεως καὶ πολυτελείας ἢ ἐξανδραποδιστικοῦ χρηματισμοῦ ἀνταλλάσσει ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν πρὸς τὰς ὕλικας ἀπολαύσεις καὶ τὴν ἐξουσίαν πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ἡδυπάθειαν. Ἀλλὰ τὸ παραγόμε-

νον τῆς ἰδρύσεως ταύτης ἔσται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ ἐξαφάνισις τῆς πρὸς τὴν πρόοδον ὁρμῆς τῶν κοινωνιῶν τούτων.

Τὰ μοναρχικὰ πολιτεύματα ὑποδιαιροῦνται εἰς ἄκρατα καὶ εἰς κεκρασμένα. Καὶ ἄκρατα μὲν λέγονται τὰ καθ' ἃ ἡ θέλησις τοῦ ἡγεμόνος εἶναι πανίσχυρος, οὐδενὸς προσκόμματος παρεμβαλλομένου εἰς αὐτὴν ὑπὸ γραπτῆς ἢ ἀγράφου τινὸς συντάγματος· κεκρασμένα δὲ τὰ καθ' ἃ ἡ ἐξουσία τοῦ μονάρχου ὑφίσταται περιορισμοὺς ὑπὸ τινων σωματῶν ἢ σωματείων, ὧν ἡ γνώμη καὶ ἡ ἀπόφασις ἀσκεῖ ἐπιρροὴν τινὰ εἰς τὴν ἡγεμονικὴν θέλησιν.—Πρὸς διασάφειν τῆς διαιρέσεως τῶν πολιτευμάτων δὲν νομίζω ἀπρεπὲς νὰ ἐρανισθῶ ἐκ τῆς παλαιᾶς ἑλληνικῆς ἱστορίας τὰ ἐξῆς παραδείγματα: Μέχρι τοῦ Κόδρου ἤρχον τὸ πάλαι τῶν Ἀθηναίων αὐτοσούτως οἱ λεγόμενοι βασιλεῖς, καὶ ἀκολούθως μέχρι τοῦ Ἀλκμαίωνος οἱ ἄρχοντες (μικρὸν τῶν βασιλέων διαφέροντες) ἐπεκράτει ἄρα κατὰ τὰ εἰρημένα πολίτευμα μοναρχικόν. Ἀκολούθως τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχοντος ἐγένετο ἐνιαύσιον, τὰ διάφορα αὐτοῦ καθήκοντα καὶ δικαιώματα διενεμήθησαν εἰς ἐννέα ἄνδρας, ἀνεκνήρυθησαν δὲ ἐκλέξιμοι εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο μόνον οἱ εὐπατρίδαι. Ἐκτοτε τὸ πολίτευμα τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ μοναρχικοῦ καθίσταται ἀριστοκρατικόν πολυαρχικόν, ἤτοι ὀλιγαρχικόν. Ἐπὶ Σόλωνος διηρέθησαν οἱ πολῖται εἰς τέσσαρας τάξεις ἀναλόγως τῆς ἐγγείου περιουσίας αὐτῶν. Εἰς πάσας δὲ τὰς τάξεις ταύτας ἀπενεμήθη τὸ δικαίωμα μείζονος ἢ ἐλάττονος συμμετοχῆς εἰς τὰ πράγματα τῆς πολιτείας. Εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου, εἰς ἧς τὴν συγκρότησιν ἐκλήθησαν καὶ οἱ οὐδεμίαν ἔχοντες πρόσοδον, ἐχορηγήθη τὸ σπουδαιότατον δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς βουλευτάς, καὶ ἐπιζητεῖν εὐθύναν παρὰ τῶν ἀρχόντων. Ἐκτοτε προφανῶς τὸ πολίτευμα

τῶν Ἀθηναίων λαμβάνει χαρακτῆρα καθαρῶς πολυαρχικοῦ πολιτεύματος. Ἐν Σπάρτῃ μετὰ τοὺς Ὀμηρικοὺς χρόνους εὐρίσκομεν 1) βουλὴν γερόντων συγκειμένην ἐκ 30 ἀνδρῶν, ἐκλεγομένων μὲν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου, ἀλλὰ μετὰξὺ γερόντων ἔχόντων τὰ προσόντα αἰρετοῦ πολίτου. 2) τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου, συγκειμένην ἐκ μόνων τῶν συντελούντων εἰς τὰ συσσίτια πολιτῶν, ἔχουσαν δὲ περιορισμένα δικαιώματα· 3) δύο βασιλεῖς, λίαν περιορισμένην ἐξουσίαν ἔχοντας καὶ 4) πέντε ἐφόρους ἐνιαυσίως ἐκλεγομένους, περιβαλλομένους δὲ δι' ἀπεριορίστου σχεδὸν ἐξουσίας. Ἄρα τὸ πολίτευμα τῆς Σπάρτης εἶναι μὲν πολυαρχικόν, (δηλαδὴ μὴ μοναρχικόν), ἀλλ' ὀλιγαρχικόν.

Ἐν τούτοις ἀνεπτύχθησαν κατὰ τὴν νεωτάτην περίοδον τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας νέα εἶδη πολιτευμάτων, τῶν ἀντιπροσωπικῶν καλουμένων. Ταῦτα δὲ εἶναι τὸ *Συνταγματικόν* καὶ τὸ *δημοκρατικόν*, (διάφορον τοῦ ἀρχαίου δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, ὑφ' ὃ αὐτὸς ὁ δῆμος, ἤτοι ὁ λαὸς, ἀμέσως διεχειρίζετο τὰς δημοσίας ὑποθέσεις), ἀμφότερα ἐρειδόμενα ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς ἀντιπροσώπων καὶ κατὰ τοῦτο κυρίως διαφέροντα ἀλλήλων, ὅτι ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ὁ μονάρχης εἶναι ἰσόβιος καὶ διαδοχικός, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἐκλέγεται καθ' ὄρισμένα χρονικὰ διαλείμματα ὑπ' αὐτοῦ πάλιν τοῦ λαοῦ.—Εἰς τίνα τάξιν δεῖον νὰ κατατάξωμεν τὰ πολιτεύματα ταῦτα, εἰς τὴν τῶν μοναρχικῶν δηλ. ἢ τὴν τῶν πολυαρχικῶν; Τὰ πολιτεύματα ταῦτα, ἐὰν ἐξετασθῶσιν ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῶν ρητῶν τῶν συνταγμάτων διατάξεων, φέρουσι μᾶλλον τὸν τύπον κεκρασμένου μοναρχικοῦ πολιτεύματος, διότι κατ' αὐτὰ ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία διαχειρίζεται ὀλοσχερῶς καὶ ἀμερίστως ὑπὸ τοῦ μονάρχου, κατὰ τὰ πλεῖστα αὐτῶν ἔχει οὗτος τὸ δικαίωμα τοῦ καταρτισμοῦ τῆς δικαστικῆς

ἐξουσίας, μετέχει δὲ, ἐν μέρει τοῦλάχιστον, τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Ἀλλ' ἂν ἀποβλέψῃ τις εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, (ὁσάκις ὁ μονάρχης περιορίζεται εἰλικρινῶς ἐντὸς τῶν ὅρων τοῦ πολιτεύματος), φέρουσι μᾶλλον τὸν χαρακτῆρα τοῦ πολυαρχικοῦ πολιτεύματος ἕνεκα τῆς βαθμῆδὸν ἀναπτυχθείσης ὑπερβαλλούσης σημαντικότητος τῆς κοινοβουλευτικῆς εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν, μεταβιβαζούσης τὴν ἐνέργειαν τῶν δικαιωμάτων τοῦ μονάρχου εἰς τὴν πλειοψηφίαν πολυμελῶν βουλευτικῶν σωμάτων, ἐκλεγομένων κατὰ βραχέα χρονικὰ διαλείμματα ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα τῆς κατατάξεως τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἔχει πολλὴν ἐπίδρασιν εἰς τὴν λύσιν πολλῶν ζητημάτων τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου, ἰδίως δὲ τοῦ περὶ δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων τοῦ συνταγματικοῦ βασιλέως, ἐνδιαφέρει δὲ ἡμᾶς ἰδίως ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου, καθὼ ὑπὸ συνταγματικοῦ πολιτεύματος κυβερνωμένους, ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ ἐπιμείνωμεν εἰς τὴν ἐξακριβῶσιν τῆς λύσεως αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον θεωροῦμεν νὰ ἐξετάσωμεν τὴν βαθμιαίαν μάρφωσιν τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, δηλονότι τῇ Ἀγγλίᾳ, ἐξ ἧς μετεφευτεύθη εἰς τὰς ἄλλας χώρας. Ὡς γνωστὸν, ἡ Ἀγγλία κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν κατὰ τὸ 1066 ἐπὶ Γουλιέλμου, τοῦ ἐπὶ νομομασθέντος διὰ τοῦτο κατακτητοῦ. Οὗτος εἰσήγαγεν εἰς αὐτὴν τὸ φεουδαλικόν ἢ τιμαριωτικόν πολίτευμα, ὑπερῆρξεν, βαθμῆδὸν μετασχηματιζόμενον, ἡ ρίζα καὶ ἡ πηγὴ τοῦ τοσοῦτον ἐνδόξως διέποντος τὴν Ἀγγλίαν σήμερον κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος. Κατὰ τὸ πολίτευμα τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἦν κύριος καὶ δεσπότης ἀπασῶν τῶν γαιῶν τοῦ βασιλείου, ἀλλὰ διεμέριζεν αὐτὰς μετὰξὺ τῶν ἀκολουθῶν αὐτοῦ χάριν τῶν ὑφ' ἐκάστου αὐτῶν ἐπιτελουμέ-

νων ὑπηρεσιῶν, ἰδίως δὲ τῶν στρατιωτικῶν, ὑποχρεομένων ὅμως νὰ ὁμώσωσιν ὄρκον πίστεως καὶ ὑποταγῆς, ἀποδαλλομένων δὲ ἀπὸ τῆς κατοχῆς τῶν γαιῶν ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῶν χρεῶν αὐτῶν· οὗτοι δὲ πάλιν διένεμον τὰς γαίας αὐτῶν εἰς ἄλλους, ὁμνύοντας αὐτοῖς πίστιν καὶ ὑποταγήν. Καὶ οἱ μὲν ἀπ' εὐθείας ἀκόλουθοι τοῦ χωροδеспότου βασιλέως ὠνομάζοντο Λόρδοι ἢ Βάσσαλοι, οἱ δὲ παρ' αὐτῶν λαμβάνοντες τὰς γαίας βαρῶνοι. Ὡς δὲ εἰς τοὺς βαρῶνους ἐγορηγῆθη τὸ δικαίωμα νὰ συνέρχωνται καὶ συσκέπτονται μετὰ τῶν Λόρδων διὰ τὰ γενικὰ τῶν κτημάτων αὐτῶν συμφέροντα, οὕτως εἰς τοὺς Λόρδους τὸ δικαίωμα νὰ συσκέπτονται μετὰ τοῦ βασιλέως διὰ τε τὰ συμφέροντα τῶν γαιῶν αὐτῶν καὶ διὰ πάντα τὰ ἀντικείμενα, ὅσα ἀνεφέροντο πῶς εἰς τοῦ κράτους τὰ γενικὰ συμφέροντα, οὐχ ἥττον διετηρεῖτο πάντοτε ἀνέπαφον εἰς τὸν ἡγεμόνα τὸ δικαίωμα τῆς κατὰ τὸ δοκοῦν ἀποφάσεως καὶ ἐνεργείας. Ἄλλ' οἱ διάδοχοι τοῦ Γουλιέλμου, μὴ περιοριζόμενοι εἰς ἡν παρέδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν, κατεγίνοντο νὰ ἐπιτείνωσιν αὐτήν, παρημέλουν δὲ ὀλοτελῶς πολλάκις τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα, ἐπιβάλλοντες ὀγκωδεςτάτους φόρους, κατασκορπίζοντες ἀφειδῶς τὸν ἐθνικὸν πλοῦτον κτλ. Τοῦτο ἤνωσε τὸν λαὸν μετὰ τῶν εὐγενῶν (Λόρδων καὶ Βαρῶνων) καὶ παρήγαγεν ἀλλεπαλλήλως τοὺς διαφόρους πολιτικακοὺς θεσμοὺς τῆς Ἀγγλίας, ἐφ' ὧν ἐρείδονται καὶ ἐξ ὧν ἀπορρέουσιν αἱ κρατούσαι σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ πολιτικαὶ ἐλευθερίαι. Καὶ ἐν πρώτοις μὲν παρήχθη τῶν θεσμῶν τούτων ὁ περιφημότετος, ὁ λεγόμενος Μέγας Χάρτης τῶν ἐλευθεριῶν (*Magna Charta libertatum*), κατακτηθεὶς κατὰ τὸ 1215 ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου τοῦ Ἀκτῆμονος. Ὁ Χάρτης οὗτος περιέχει 1) τινὰς διατάξεις ἀποδλεπούσας εἰς τὴν περιστολὴν τῶν καταχρήσεων τοῦ

βασιλέως, ἐνεργοῦντος ὡς κυριάρχου καὶ δεσπότου τῶν Τιμαριωτῶν, καὶ εἰς τὴν καθιέρωσιν ἐγγυήσεών τινων τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας καὶ 2) τὴν διάταξιν, ὅτι τὸ ἔθνος δὲν δύναται νὰ φορολογηθῇ εἰμὴ τῇ προηγουμένη συναινέσει τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ· ἔμενεν ὅμως κατὰ τὰ ἄλλα ἀπεριόριστος ἡ ἐξουσία τοῦ ἡγεμόνος. Ἐν τούτοις σπανιώτατα συνήρχοντο ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἀντιπρόσωποι συνήρχοντο οἱ εὐγενεῖς τῆς βασιλικῆς ἀκολουθίας, ἀθετηθείσης τῆς περὶ ἀντιπροσώπων διατάξεως τοῦ μεγάλου Χάρτου. Μόλις δὲ ἐπὶ τῆς Γαλιώδους βασιλείας Ἐρρίκου τοῦ Γ'. βλέπομεν πολίτας νὰ μετάρχωνται τοῦ κοινοβουλίου μετὰ τῶν εὐγενῶν ὡς ἀντιπρόσωποι ἐπὶ τῇ προσκλήσει τοῦ βασιλέως καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἐδουάρδου τοῦ Β'. νὰ συνεδριάξωσιν ἀντιπρόσωποι τῶν κοινοτήτων κατὰ μόνους, ἤτοι χωριστὰ ἀπὸ τῶν Λόρδων. Ἐπὶ Ἐδουάρδου τοῦ Γ'. πρῶτον διὰ νόμου ἐθεσπίσθη, ὅτι ὁ ἡγεμὼν ὑποχρεοῦται νὰ συγκαλῆ ἅπαξ τοῦλάχιστον τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ κοινοβούλιον. Ἄλλ' ἔκτοτε ἄρχεται πάλιν ἐποχὴ μοναρχικῆς ἀπορροφίσεως. Αἱ ἐγγυήσεις, τὰς ὁποίας εἶχε θέσει ὁ μέγας Χάρτης καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ψηφισθέντες δευτερεύοντες νόμοι ἐξεμνηδενίσθησαν ὑπὸ τῆς ἐπιβουλῆς τῶν ἡγεμόνων· ἡ δὲ βουλὴ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξέπεσεν, ὥστε ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἐρρίκου τοῦ Η'. ὁ καρδινάλιος Οὐόλσεης, ὑπουργὸς τοῦ Στέμματος, εἰσελθὼν ποτε εἰς τὸ βουλευτήριον, ἐπέπληξε τοὺς βουλευτὰς διὰ τὴν περὶ τι ζήτημα ἀπειθῆ διαγωγὴν αὐτῶν, ὑπῆρξε δὲ χρειαὶ πρὸς ἐξίλωσιν τοῦ ὑπουργοῦ νὰ καταβῆ ἀπὸ τῆς προεδρικῆς αὐτοῦ ἑδρας ὁ τότε πρόεδρος τῆς βουλῆς καὶ γονυκλινῆς νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ συγγνώμην ἐν ὀνόματι τῆς βουλῆς. Ἄλλ' ἡ διαγωγὴ αὕτη τῶν ἡγεμόνων, ἀξιοῦντων παρὰ τὰ νενομοθετημένα ἀπεριόριστον μοναρχικὴν

ἐξουσίαν, προὐκάλεσεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Α'. ὅστις ἰδίως διεκρίθη διὰ τὸ αὐθαίρετον αὐτοῦ, τὴν ἐξέγερσιν τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ καὶ ἀνεβίβασε τὴν 30ην Ἰανουαρίου 1649 τὸν δυστυχῆ βασιλέα τοῦτον ἐπὶ τὸν ὀκρίβαντα τοῦ δημοκρίτου. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῆς ἀχαλινώτου ἡγεμονικῆς αὐθαιρέσεως εἶχε συνταχθῆ, ἀλλ' ἀκαίωμάτων νομοθετικῆ πράξις, δι' ἧς ἐπανελήφθησαν ῥητῶς οἱ τοῦ μεγάλου Χάρτου καὶ τῶν ἄλλων νόμων ὀρισμοὶ περὶ ἀσφαλείας τῶν προσώπων καὶ τῶν κτημάτων καὶ περὶ ἀπαγορεύσεως τῶν αὐθαιρέτων φυλακίσεων, ἐθεσπίσθη δὲ προσέτι τὸ ἀνεύθυνον τῶν ἐντὸς τοῦ κοινοβουλίου λόγων. Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Καρόλου ἐπῆλθεν ὁ στρατιωτικὸς δεσποτισμὸς τοῦ Κρόμβελ, ὅστις ὅμως ὀλίγον διήρκεσεν, ἀνακληθέντος μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ εἰς τὸν ἀγγλικὸν θρόνον τοῦ υἱοῦ τοῦ κατατομηθέντος Καρόλου, ἤτοι Καρόλου τοῦ Β', καὶ ἀποκατασταθέντος τοῦ πρότερον πολιτεύματος, ὅπερ κατὰ τὰ προειρημένα, ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ βασιλέως, τῶν Λόρδων καὶ τῶν ἀντιπροσώπων. Ἐπ' αὐτοῦ καθιερώθη ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα «*Habeas corpus*» γνωστός περὶ προσωπικῆς ἐλευθερίας θεσμὸς, θεωρούμενος ἄχρι τοῦ νῦν ὡς τὸ παλλάδιον τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἀγγλων. Τέλος κατὰ τὸ 1688 ἀποβάλλονται ὀριστικῶς δι' ἐπαναστάσεως ἀπὸ τοῦ θρόνου οἱ Στουαρτίδαι καὶ νέος νόμος, γνωριζόμενος ὑπὸ τὸ ὄνομα διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων, ἐψηφίσθη, δι' οὗ ἐκ τρίτου καθιερώθησαν αἱ ἐθνικαὶ ἐλευθερίαι καὶ τὰ προνόμια τοῦ στέμματος, ἤτοι ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία μετὰ τῶν προηγουμένως καθιερωθεισῶν ἐγγυήσεων καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς μοναρχικῆς ἐξουσίας διὰ τῆς ἀπονομῆς τοῦ δικαιώματος τοῦ φοροθετεῖν καὶ νομοθετεῖν εἰς τρία σώματα, αὐ-

τὸν πάλιν τὸν βασιλέα, τὴν βουλὴν τῶν Λόρδων καὶ τὴν βουλὴν τῶν κοινοτήτων. Ἐκτὸς ἐπουσιωδῶν τινων μεταβολῶν, ἐπελοουσῶν ἔκτοτε εἰς τὸ πολίτευμα διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν πράξεων, περὶ ὧν θεωροῦμεν ἄσκοπον νὰ διαλάβωμεν ἐνταῦθα, διετηρήθη τὸ ἀγγλικὸν πολίτευμα (τὸ γραπτὸν δηλονότι πολίτευμα) ἀνέπαφον καὶ ἀναλλοίωτον.—Κατὰ τὸ πολίτευμα ἄρα τοῦτο ὁ βασιλεὺς διατηρεῖ τὴν ἀπόλυτον αὐτοῦ μοναρχικὴν ἐξουσίαν, ὑποβαλλόμενος μόνον εἰς περιορισμοὺς τινὰς. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ἐξακολουθεῖ ὡν πάντοτε ἡ κεφαλὴ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, ὡς τοιοῦτος δὲ διορίζει καὶ παύει κατὰ τὸ δοκοῦν πάντας τοὺς ὑπαλλήλους, ἐν οἷς καὶ οἱ ὑπουργοί, τὸ κοινοβούλιον συγκαλεῖται παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ παρατείνεται ἢ διαλύεται ὑπ' αὐτοῦ, ὁπόταν κρίνῃ αὐτὸ εὐλογον (ὑποχρεούμενος μόνον νὰ συγκαλῆ τὸ κοινοβούλιον ἅπαξ τοῦ ἔτους)· ὁ βασιλεὺς δικαιούται ν' ἀρνηθῆ τὴν κύρωσιν νόμου, ἐπιψηφισθέντος ὑπὸ τοῦ κοινοβουλίου· ὁ βασιλεὺς διὰ δικαστῶν ὑπ' αὐτοῦ διοριζομένων ἀπονέμει τὴν δικαιοσύνην, ἔχων προσέτι τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀμνηστίας· ὁ βασιλεὺς τέλος ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ κινή αὐτοβούλως πόλεμον, νὰ κλείῃ εἰρήνην, νὰ συμφωνῇ συνθήκας κτλ. καθὼ δὲ ἀναγκαίαν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν βαρέων τούτων χρεῶν ἔχει προσέτι ὁ βασιλεὺς τὴν ἐξουσίαν τῆς πλήρους διαθέσεως τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων, στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν, τῶν ὁποίων οἱ ἀξιωματικοὶ διορίζονται παρ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο οἱ πολιτικοὶ τῶν Ἀγγλων συγγραφεῖς συνεκεφαλαίωσαν τὰ δικαιώματα τοῦ βασιλέως εἰς τὴν ἐξῆς Λατινικὴν ῥήτραν: «*rex est pontifex Maximus, summus regni custos, ultimus regni haeres, omni praesens, omni potens, infallibilis*». Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ῥηθέντων συνάγεται, ὅτι τὸ ἀγγλικὸν

πολίτευμα, καθ' ὅσον δύναται νὰ κρίνη τις ἐκ τῶν ἐγγράφων διατάξεων τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὸ διαφόρων πολιτικῶν θεσμῶν, εἶναι πολίτευμα μοναρχικὸν κεκρασμένον, οὐχὶ δὲ πολυαρχικόν, ἀλλ' ὅμως ἐν τῇ πράξει ἔχει πολὺ διαφόρως τὸ πρᾶγμα. Ὁ κατὰ τὰ κείμενα τῶν νόμων σχεδὸν παντοδύναμος ἐν Ἀγγλίᾳ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 1688, κυρίως ὅμως σήμερον, εἶναι σχεδὸν τύπος ἀπλοῦς, πρόσωπον ἀδρανές, ἀξίωμα περιβεβλημένον μὲν διὰ τῆς λάμπρας τοῦ πλούτου καὶ τοῦ ἀπεριόριστου σεβασμοῦ τῶν Ἀγγλων, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν ἐστερημένον σημασίας καὶ δυνάμεως. Ὡς ἐφαρμόζεται ἐν τῇ πρακτικῇ τὸ πολίτευμα, οὔτε τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν πράγματι διαχειρίζεται ὁ βασιλεὺς, οὔτε μόνον τῆς νομοθετικῆς ἀληθῶς ἔχει, οὔτε ἔχνος δικαστικῆς ἀπέμεινε δ' εἰς αὐτὸν κυρίως ἢ τιμὴ μόνον τῶν προνομίων, δι' ὧν περιβάλλουσιν αὐτὸν οἱ ἐγγραφοὶ πολιτικοὶ θεσμοί. Οἱ ὑπουργοὶ διορίζουσι καὶ παύουσι πράγματι διὰ τῆς ἡγεμονικῆς ὑπογραφῆς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους· σημειοῦται δὲ μόνον εἰς τὰ διατάγματα, ὅτι ὁ βασιλεὺς εὐηρεστήθη νὰ ἀπολύσῃ ἢ διορίσῃ αὐτούς. Οἱ ὑπουργοὶ συγκαλοῦσιν ἐτησίως, ἢ καὶ συνεχέστερον ἐν ἀνάγκῃ, τὸ κοινοβούλιον, φαίνεται δὲ μόνον ὅτι ὁ βασιλεὺς συγκαλεῖ αὐτό· κατὰ δὲ νεώτατον πολιτικὸν συγγραφέα, τὸν Bagehot, οἱ ὑπουργοὶ σήμερον ἑνασχοῦσι κατ' ἰδίαν θέλησιν καὶ τῆς διαλύσεως τὸ δικαίωμα. Οἱ ψηφισθέντες ὑπὸ τῶν βουλευτικῶν σωμάτων νόμοι κυροῦνται αἰετοτε, κατ' ἀπαίτησιν τῶν ὑπουργῶν· κατέστη δὲ χιμαιρικὸν ὅλως τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησιχυρίας. Ἡ δὲ δικαστικὴ ἐξουσία οὐ μόνον εἶναι ὅλως ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τε τοῦ βασιλέως, τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν βουλῶν, ἀλλὰ περιβάλλεται καὶ διὰ τῆς ἐξουσίας τοῦ μηδενίζειν τὰ παράνομα βασιλικά (ἢ ἀληθέστερον) ὑπουργικά

διατάγματα, καὶ, τὸ σπουδαιότερον, αὐτοὺς τοὺς ἀντιβαίνοντας εἰς τὰ ἐγγυώμενα τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀτομικῶν καὶ πολιτικῶν ἐλευθεριῶν κοινοβουλευτικὰ προηγουμένα τῆς Ἀγγλίας, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦλάχιστον τοῦ Laboulay. Ἐκ τούτου ἐμφαίνεται, ὅτι κατὰ μὲν τὸ γραπτὸν τῆς Ἀγγλίας πολίτευμα ἐπικρατεῖ ἐν αὐτῇ κεκρασμένον μοναρχικὸν πολίτευμα, κατὰ δὲ τὸ ἄγραφον (δηλονότι κατὰ τὸ πολίτευμα ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτοῦ) ἄκρως πολυαρχικόν. Πόθεν ἄρα προέκυψε τοῦτο; ἐξ αὐθαιρέτου τάχα καὶ παραδόξου καὶ ἀνεξηγήτου τινὸς συνηθείας, ἢ ἔχει τὸν λόγον καὶ τὴν πηγὴν αὐτοῦ εἰς αὐτὸ τὸ γραπτὸν πολίτευμα καὶ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων; Τὸ τελευταῖον τοῦτο προδήλως συμβαίνει. Ἀπενεμήθησαν μὲν τῷ ἡγεμόνι πάντα τὰ μνημονευθέντα δικαιώματα, ἀλλ' οἶονοι ἐμηδενίσθησαν πάντα ταῦτα διὰ τῆς καθιερώσεως μὲν ἐξ ἑνὸς τοῦ ὑπευθύνου τῶν ὑπουργῶν ἐνώπιον τῶν βουλευτικῶν σωμάτων καὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐνιαυσίας ψηφίσεως τῶν προϋπολογισμῶν καὶ ἀπολογισμῶν, ἐξ ἄλλου δὲ διὰ τῆς φυσικῆς τοῦ ἀνθρώπου ῥοπῆς εἰς τὸ θηρεύειν τὴν ἐξουσίαν καὶ καταχρησθαι κατὰ τὸ δυνατόν αὐτῇ. Ἐὰν τὸ κοινοβούλιον, σεβόμενον τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα τοῦ βασιλέως τοῦ παύειν καὶ διορίζειν τοὺς ὑπουργοὺς αὐτοῦ, ἐχορήγει εἰς αὐτὸν, οἰοῖ δὴποτε καὶ ἂν ἦσαν οἱ ὑπουργοὶ αὐτοῦ, τὴν ἀναγκαίαν χρηματικὴν ποσότητα πρὸς διεξαγωγὴν τῶν δημοσίων ὑποθέσεων καὶ ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς ὑπηρεσίας, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ἤθελε διατηρήσει ἀνέπαφα πάντα αὐτοῦ τὰ δικαιώματα· ἀλλὰ καὶ οἱ βουλευταὶ, ῥέποντες, ὡς ἄνθρωποι, εἰς τὴν ἐπίτασιν τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐξουσίας, ἐκμεταλλεύονται τὰ νόμιμα αὐτῶν δικαιώματα πρὸς τοῦτο, ἀρνούμενοι τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ παραιτοῦντες τὴν βασιλικὴν κυβέρνησιν χωρὶς χρημά-

Β'.

Αὐτὰ, αὐτὰ τῷ ἔλεγεν ἐκεῖνος
 Ὁ ἔξοχος σοφὸς διδάσκαλός του,
 Καὶ ἔνθερμος ἐγένετ' ὀπαδός του
 Καὶ ἔνθους λάτρης τῆς σοφῆς Σειρήνος.
 Τὸ ἀγαθόν, τὸ ἀληθές, τὸ κάλλος
 Τῆς Ἀρετῆς ἐλάτρευεν ἐν πρώτοις·
 Τῆς ἐπιστήμης ποῖος θιασώτης
 Πραῦς, γλυκὺς, ὡς οὗτος, ἦτον ἄλλος;
 Εἶχεν αὐτῇ τὸ πνεῦμά του ὑψώσει
 Καὶ τὴν καρδίαν κατεξευγενίσει·
 Ἐκεῖνο ἢ Σοφία γαλουχήσει,
 Αὐτὴν ἢ Ἀρετὴ διαμορφώσει!
 Κ' ἐνέτεινεν ἀπαύστως τὰς δυνάμεις
 Ἐπὶ διηγεκεῖ του βελτιώσει·
 Τὸ πλῆθος πλὴν ἠρώτα «ποῦ θὰ δράμῃς;»

Γ'.

Ἐξόχους νόας δὲν νοεῖ τὸ πλῆθος,
 Οὐδὲ τὴν ἀσυνήθη των πορείαν·
 Περὶ αὐτῶν ἐκφράζει ἀπορίαν,
 Ἦτις καὶ μένει ἄλυτος συνήθως·
 Ἐσίγα ὁ σοφὸς, κ' ἐν ἡρεμίᾳ
 Προὔχῳρει ὅμως, ἐσταδιοδρόμει,
 — Τῆς διανοίας πόσοι εἶν' οἱ δρόμοι
 Καὶ πόσα τὰ μυστήρια! . . . μυρία! —
 Συνέγραφεν, ἐδίδασκ' ἐν γαλήνῃ,
 Καὶ τὸν διδάσκαλόν του ἐρμηνεύων,
 Κακὸς κολάζων καὶ χρηστοὺς βραβεύων,
 Διῦπνῆρεται τῇ Δικαιοσύνῃ.
 Λοιπὸν πλατωνικὸς τὴν θεωρίαν,
 Σωκρατικὸς τὸν βίον, δὲν ἀφήνει
 Πρὸς μίμησιν ἀνάμνησιν σπανίαν;

Ἐν Ἀργοστολίῳ, τῇ 3ῃ Νοεμβρίου 1876.

ΣΤΕΝΑΓΜΑΤΑ.

Τὸ ἄστρον τῶν ἐρώτων
Δὲν μ' ὀδηγεῖ ὡς πρῶτον
Τῆς φίλης μου ἐγγύς...
Βορρᾶς τὸ πλοῖον δέρει,
Μακρὰν μὲ μεταφέρει
Τῆς πεφιλμένης γῆς.

ὦ Βόσπορε, σ' ἀφίνω
Καὶ στεναγμούς ἐκχύνω
Καὶ δάκρυα πολλά...
Ἡ τύχη μᾶς χωρίζει
Ὁ ἄνεμος συρίζει
Τὰ κύματα θολά.

Ποῦ βαίνω τώρα τλήμων,
Χθὲς ψάλτης τῶν εὐθύμων
Ἐρώτων καὶ χορῶν,
Καὶ τώρα ἐρημίτης
Τῶν θαλασσῶν ὀδίτης
Καὶ ψάλτης συμφορῶν;

—Ποῦ βαίνεις τώρα, τάλα;
Πρὸς βάσανα μεγάλα,
Πρὸς ἄβυσσον δεινῶν!
Θὰ σπαραχθῆς, καρδιά...
Ἐπῆλθ' ἡ δυστυχία
Μετὰ τῶν ὀδυνῶν!

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΗΣ.

ΕΞΑΣΤΙΧΟΝ.

Τὰ φύλλα πίπτουν, ὁ χρόνος φεύγει,
Ἀποχωροῦσι τὰ νέα ζεύγη,
Κ' ἐκεῖνος μόνος μάκαρ, εὐδαίμων,
Ἀγαπῶν ὅστις χαράξῃ τρέμων
Ἐντὸς καρδίας τὸ ὄνομά του
Ἀνεξιτήλως μέχρι θανάτου.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΗΣ.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ

Η ΩΡΑΙΑ ΚΟΡΗ.

(Δημοτική παράδοσις).

Ἦταν μιὰ πλούσια πολὺ κι' ἀρχόντισσα μεγάλη
Εἶχ' ἓνα γυιὸ μονακριβὸ καὶ πολυχαϊδεμένο
Ἦ' Ἀγγέλων εἶχεν ὠμορφιά, Ἀγγέλων εἶχε κάλη

Κ' ἓνα κορμὶ καμαρωτὸ καὶ πολυζηλεμένο.

Τοῦ ἔφεραν μιὰ προξενιά μὲ μιὰ κυραδοπούλα
Ποῦ ἦταν πλούσια πολὺ μεγάλη ἀρχοντοπούλα.
Κι' ὅταν ἀποφασίσανε νὰ κάμουν ταῖς χαραῖς των
Νὰ ἐτοιμάσουν τὰ προικιά κι' ὄλαις ταῖς καλεσαῖς των
Μῦλοι σαράντ' ἀλέθανε τοῦ γάμου τὸ σιτάρι
Καὶ ἄλλοι δεκατέσσεροι πιπέρι καὶ μπαχάρι.
Κ' ἡ μούλα ἡ χρυσοκάμηλη ἄλεθε τὴν κανέλλα
Κι' ὁ νέος ἐμπαινόβγενε μὲ χέρια σταυρωμένα.
—Τί ἔχεις, γυιέ μου, καὶ πονεῖς καὶ βαρυναστενάξεις
Γιατί θλιμμένος περπατεῖς καὶ ὀλόγυρα κυτάξεις;
—Μαννοῦλα μου, νὰ σοῦ τὸ πῶ γιατί βαρυναστενάξω
Γιατί θλιμμένος περπατῶ κι' ὀλόγυρα κυτάξω
Ὅλο τὸν κόσμον ἀκάλεσεσ Ἀνατολὴ καὶ Δύσι
Τὴν πρώτη νειά δὲν ἀκάλεσεσ ποῦ εἶχα ἀγαπήσει.
—Γυιέ μου ἴσάν δὲν βαρύνεσαι νὰ τὴν καλέσης σύρε
Γιατ' ἡ χαρὰ τοῦ γάμου σου ἀπὸ τὸ νοῦ μου ἴπηρε
Νὰ τὴν καλέσω καὶ αὐτὴ τὴ πολυζηλεμένη
Τὴ κόρη τὴ μονακριβὴ καὶ πολυχαϊδεμένη.
Τρέχει εὐθὺς ἴστους σκλάβους του καὶ λέει νὰ τοῦ ἱτοιμάσουν
Τὸ ἄττι τὸ καλλίτερο χωρὶς καιρὸ νὰ χάσουν.
Βάζουν τὴ σέλα τὴ χρυσὴ τὰ γκέμνια τ' ἀσημένια
Καὶ τὸ ἴσυραν καμαρωτὸ σ' ἀλώνια μαρμαρένια
Ὁ νεῖδὸς τοὺς ἐπερίμενε ἴντυμένος τὰ καλά του
Κι' ἀνέβηκε ἴστο ἄττι του γελῶν ἀπ' τὴ χαρὰ του.
Στέκει καὶ συλλογίζεται καὶ μέσα δὲ ἐμπαίνει.
Πῶς νὰ τῆς ἴπῃ — ἔξω νὰ βγῆ — καὶ πῶς νὰ τὴν ἴπαιέση
Μὲ τί καρδιά ἴστο γάμο του τὴ κόρη νὰ καλέση.
Νὰ τῆς εἴπῃ «κληματερὴ — τὸ κλῆμα κόμπους ἔχει
Νὰ τῆς εἴπῃ «βεργοῦλα μου — κ' ἡ βέργα πάλι ἔχει
Νὰ τῆς εἴπῃ «ἀστέρι μου — καὶ τ' ἄστρο βασιλεύει —
Καὶ ὄλο συλλογίζεται καλλίτερο γυρεύει.
Ὡς ἴποδ τὸν εἶδε ἡ λύγερη κι' ἀπὸ τὸ σπῆτι βγαίνει
Κι' αὐτὰ τὰ λόγια τὰ γλυκὰ τοῦ λέγει λυπημένη
—Μίλα μου μῦλο κόκκινον καὶ μῆλον μου βαμμένο
ἴστη Πόλι καὶ ἴστη Βενετιά σ' ἔχουν ζωγραφισμένο.
—Ὁνειρο εἶδα, λίγερη, κ' ἦρθα νὰ σ' ἐρωτήσω

—Πές μου το, νεῖ, τὸ ὄνειρο κ' ἐγὼ νὰ τὸ 'ξηγήσω.
 —'Σὰν πράσσα, πράσσα 'μάζενα 'σὰν σέλινα μαζεύω
 'Σὰν ἄγουρα δαμάσκηνα 'στὰ χέρια μου γυρεύω.
 —Τὰ σέλινα εἶναι συλλογὴ τὰ πράσσα ὁ χωρισμός μας
 Καὶ τ' ἄγουρα δαμάσκηνα ὁ πόνος ὁ 'δικός μας.
 —'Απόψε στεφανόνουμαι νὰ 'ρθῆς νὰ 'μπῆς κουμπάρα.
 —Σύρε, τοῦ λέει, κ' ἔρχομαι—καὶ πέφτει μὲ λαχτάρα...
 'Απὸ 'ξω ἀπὸ τὴ πόρτα της... καὶ μένει στηλομένη.
 Κ' ἡ μάννα της τὸ ἄκουσε τρέχει εὐθὺς πηγαίνει
 Καὶ μέσ' ἀπ' τὴ καρδούλα της αὐτὰ τὰ λόγια βγαίνει.
 —Τί ἔχεις, κόρη, καὶ πονεῖς καὶ εἶσαι λυπημένη;
 —Μάννα, ὁ γυιός, π' ἀγάπαγα, τοὺς γάμους του θὰ κάνη
 Μοῦ 'πε κουμπάρα νὰ γινῶ... νὰ πιάσω τὸ στεφάνι.
 —'Εχεις ποδάρια νὰ σταθῆς, χέρια νὰ τὰ βαστάξης
 Καὶ 'μμάτια χωρὶς δάκρυα νὰ τὰ καλλοκυτάξης;
 —'Εχω ποδάρια νὰ σταθῶ χέρια νὰ τὰ βαστάξω
 Καὶ 'μμάτια χωρὶς δάκρυα νὰ τὰ καλλοκυτάξω.
 Σηκώνεται καὶ λούζεται καὶ τὰ χρυσά της βάζει
 Καὶ σκλάβαις 'πίσω κι' ἀπ' ἔμπρὸς καὶ 'στὰ πλευρά της τάζει
 'Επῆγε μέσ' τὴν ἐκκλησιὰ 'ποῦ ἦταν μαζευμένοι
 Παππάδες, νύφη καὶ γαμβρός, καὶ ὄλ' οἱ καλεσμένοι
 Παππᾶς τὴν εἶδε κ' ἔσφαλε, διάκος καὶ 'δαιμονίσθη
 Καὶ τὸ μικρὸ διακόπουλο κι' αὐτὸ ἐδαιμονίσθη
 Τότε γυρίζει ὁ γαμβρός καὶ λέει λυπημένος
 —Παππᾶ, ἂν ἦσαι χριστιανός κι' ἂν ἦσαι βαπτισμένος
 Στεφάνωσ' τὴ κουμπάρα μου καὶ ἄφησε τὴν ἄλλη
 Γιατὶ μὲ μαγνητίζουνε τὰ ζηλεμένα κάλλη.
 Τότε ἡ νύφη ἔμεινε 'σὰν παραλυπημένη...
 Κ' ἔπειτα 'στὴ μαννούλα της ἔτρεξε ζαλισμένη.
 —'Αντε νὰ πᾶμε, μάννα μου, 'στὸ σπῆτι μας ὀπίσω.
 'Ελα εὐθὺς ἄς φύγωμεν μήπως καὶ ξεψυχῆσω.
 Κι' ἀπόψε εἶδα ὄνειρο πικρὸ φαρμακεμένο
 Εἶδα πῶς βάσταγ' αἰτὸ χρυσὸ καμαρομένο
 Κι' ἄλλη μοῦ τὸν ἀφῆρεσε μιὰ πλούσια μεγάλη
 Ποῦ ἔλαμπε στὴν ὠμορφιά, 'στὰ ζηλεμένα κάλλη
 Κ' εὐθὺς ἐπέταξε ὁ αἰτός—τρέχει σ' αὐτὴ νὰ μείνη.
 'Όσο τὸν χάρηκα ἐγὼ νὰ τὸν χαρῆ κ' ἐκείνη.

'Αθῆναι, τῆ 30 'Οκτωβρίου 1876.

'Η ποιήσασα ΕΛΕΝΗ ΔΕΡΕΚΑ.

ΔΙΣΤΙΧΑ

('Αθῆναι).

Σὲ τούτηνε τὴ γειτονιά χάρος νὰ κατοικήση
 νὰ πάρη τῆς διπρόσωπαις, τῆς εὐμορφαις ν' ἀφήση.

Πῶς τρέχει τὸ γλυκὸ νερὸ στὴ γῆ καὶ δὲν νογιέται,
 ἔτσι νὰ πάη τὸ αἷμα του, ὅπ' ἀγαπᾷ κι' ἀρνιέται.

'Αλησμονοῦνται ἡ φιλιαῖς, ξεχνιοῦνται ἡ ἀγάπαις
 συναπαντιῶνται στὸ στενὸ 'σὰν ξένοι, σὰν διαβάταις.

Φύγε ἀπὸ μὲ, κακιά καρδιά, σύρε κι' ἄλλοῦ καὶ κάτσε,
 σύρε καὶ ἄλλοῦ καὶ ριζωσε καὶ πιά βαρέθηκά σε.

Βαρέθηκα νὰ σ' ἀγαπῶ, νὰ σ' ἀρνηθῶ λυποῦμαι,
 νὰ σ' ἀπολαύσω δὲν μπορῶ, γι' αὐτὸ παραπονοῦμαι.

'Ματάκια μου, 'φρυδάκια μου καὶ 'γκαρδιακό μου 'ταῖρι
 τὸ τί τραβῶ γιὰ σένανε ἕνας Θεὸς τὸ ξέρει.

Πρῶτ' ἀστεράκι τούρανοῦ κατέβα κάνε κρίσι,
 ἀγάπη δώδεκα χρονῶ γυρεύει νὰ μ' ἀφήση.

'Η ἀγάπη σ' ἔγεινε δενδρὶ καὶ μοῦκλεισε τὸ δρόμο
 καὶ δὲν μ' ἀφίνει νὰ διαβῶ, νὰ πάω καὶ σ' ἄλλο κόσμο.

Καὶ τ' ἀστεράκια τούρανοῦ κι' ἐκεῖνα νὰ κρυφτοῦνε,
 μήπως μᾶς μαρτυρήσουνε τὴν ὥρα ποῦ 'μιλοῦμε.

Βάνεις μασοῦργια χαίρεσαι, 'φαίνεις καὶ καμαρόνεις
 παίζεις τὰ δακτυλάκια σου καὶ μένα θανατόνεις.

Σὰν ἀποθάνω θάψε μου 'στὴν γοῦβα τ' ἀργαλειοῦ σου
 νὰ μὲ πατῆ ἡ φτέρνα σου κι' ἡ σέλα τοῦ βρακιοῦ σου.

Σμυρνια μου, τὸ φεσάκι σου μὴ τὸ πολυστραβόνεις,
 γιὰ σένα εἶναι ζαρίφικο καὶ μένα θανατόνεις.

Μαυριδερή μου κύπερη, δάφνη μου φουντωμένη,
ἡ νηότης μου στὰ χέργιά σου εἶναι παραδομένη.

Τὰ μάρμαρα τῆς ἐκκλησιᾶς μὴν τὰ τσουλοπατάτε,
γιατί θεὸς νᾶλθ' ἑνας καιρὸς ποῦ θὰ τὰ προσκυνᾶτε.

Ἀγάπη ποῦ δὲν πέρνεται δὲν πρέπει ν' ἀγαπιέται,
γιατί κι' ὁ νέος χάνεται κι' ἡ νέα ἀδικιέται.

Ἀπόψε θεὸς ν' ἀρματωθῶ νάρθῶ στὴ γειτονιά σου,
νὰ δῶ τί θὰ μοῦ κάνουνε τὰ γειτονόπουλά σου.

Παρακαλῶ σε, πλάτανε, παρακαλῶ σε, βρύσι,
ν' ἀφήσης τὸ πουλάκι μου νὰ πιῇ καὶ νὰ γεμίση.

Ψηλὸ κυπαρισσάκι μου, μὲ τὸ σταυρὸ στὴ μέση,
ὅποιος μοῦ πῆ νὰ σ' ἀρνηθῶ τὸ στόμα του νὰ πέση.

Μὰ τὰ ψαριανὰ καράβια θὰ σὲ κλέψω μιὰ βραδιά
νὰ σὲ πάρω νὰ σὲ πάγω στῆς Ἀτάλειας τὰ νερά.

Στῆς Ἀρειας τὰ περιβόλια βαροῦνε τὰ βιολιά,
Χορεύει τὸ Ἄενάκι μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά.

Μαριά μὲ σὰν πᾶς στὴν ἐκκλησιά, προσκύνα καὶ γιὰ μένα
νὰ λυώσουνε τὰ κρίματα ὅπ' ἔχω καμωμένα.

Πάπια τοῦ Ἰαλοῦ
μὴν ἀγαπᾶς ἄλλοῦ.

Κ. ΖΗΣΙΟΥ.
Συλλέκτης.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ.

Ἐν τῷ προλαβόντι φυλλαδίῳ τοῦ «Βύρωνος» σελ. 528 στήλη α'. στίχῳ 9 ἐξοβελιστέον τὴν λέξιν «ἐκκλησιαστικῆς» καὶ γραπτέον ἀντ' αὐτ' αὐτῆς «πολιτικῆς».

Τὸ περιοδικὸν ἀγγέλλει πᾶν ἔργον, οὗ τινα ἀντίτυπον ἀποστέλλεται τῇ
Βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου.

ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΦΑΝΗ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΓΓΕΛΙΑ

ΤΟ ΦΡΙΚΩΔΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΕΝΟΣ ΕΡΩΤΟΣ.

Ἐπὶ τὸν ἄνω τίτλον ἐκδίδων προσεχῶς τὸ πρῶτόν μου δοκίμιον, ἐπικαλοῦμαι τὴν συνδρομὴν τοῦ φιλομούσου κοινού.

Ἡ τιμὴ αὐτοῦ συγκειμένου ἐκ πέντε ὡς ἐγγιστα τυπογραφικῶν φύλλων ἔσεται δραχ. 4:25.

Παρακαλοῦνται οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ νὰ υπογράφωνται εὐαναγνώστως, καθ' ὅτι τὰ ὀνόματα αὐτῶν θὰ καταχωρισθῶσιν ἐν τῷ τέλει τοῦ βιβλίου.

A. K.

ΤΑ ΣΜΥΡΝΑΙΚΑ ἦτοι ἱστορικὴ καὶ τυπογραφικὴ Μελέτη περὶ Σμύρνης ὑπὸ Μιχαὴλ Τσακίρογλου. Μέρους πρῶτον. Ἐν Σμύρνῃ τύποις Ν. Δαμιανοῦ 1876.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Εἰς τὴν Ἀγγελίαν καὶ εἰς τὰς εἰδοποιήσεις εἶχε προλεχθῆ ὅτι αἱ συνδρομαὶ πληρόνονται ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ Β'. φυλλαδίου. Δυστυχῶς ὅμως μέχρι τοῦδε πολλοὶ τῶν συνδρομητῶν εἰσέτι δὲν ἀπέτισαν τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ἐνῶ καταγινόμεθα εἰς τύπωσιν ἤδη τοῦ ΙΑ'. φυλλαδίου. Παρακαλοῦνται ὅθεν οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ νὰ ἐξοφλῶσι τὰς παρουσιαζομένας ἐξοφλητικὰς ἀποδείξεις, πρὸς ἐλάφρυνσιν τῶν δαπανῶν εἰς ἃς ὑποκύπτει τὸ Περιοδικόν.

Ὁ Α'. τόμος εὑρίσκεται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Νάκη καὶ ἐν τῷ τυπογραφείῳ «Μέντωρ» πωλούμενον ἀντὶ δρ. 12.

Ὁ ταμίαι: ΙΩ. ΠΑΝΟΣ.

Αἱ ἀφορῶσαι τὸ περιοδικὸν ἐπιστολαὶ ἀπευθύνονται πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἐπιτροπῆς κ. Ἄντ. Α. Κατακίδην.

Αἱ πληρωμαὶ γίνονται πρὸς τὸν ταμίαν τῆς ἐπιτροπῆς κ. Ι. Πάνον.

Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δὲ ἢ τῇ ἀλλοδαπῇ πρὸς τοὺς κκ. ἀνταποκριτὰς ἀντὶ ἀποδείξεως ὑπὸ τοῦ ταμίου ὑπογεγραμμένης.

Αἱ ἐπιστολαὶ πρέπει νὰ ᾄσιν ἀπηλλαγμένοι ταχυδρομικῶν τελῶν.

Πᾶσα αἴτησις οἰουδήποτε περὶ ἐγγραφῆς αὐτοῦ ὡς συνδρομητοῦ δεόν νὰ συνοδεύηται μετὰ τοῦ ἀντιτίμου τῆς συνδρομῆς.

Ἐπιστολαὶ περιέχουσαι χρήματα πρέπει ν' ἀποστέλλωνται ἐπὶ συστάσει.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ	Ν. Δρ.	12
» ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ	» »	14
» ΑΛΛΟΔΑΠΗ	Φρ.	18

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΕΓΓΡΑΦΟΝΤΑΙ.

Ἐν Ἀθήναις εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ περιοδικοῦ κείμενον ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Συλλόγου, παρὰ τὸν ναὸν τῶν Ἀγίων Θεοδώρων, καὶ εἰς τὸ τυπογραφεῖον «Ὁ Μέντωρ» ὁδὸς Μενάνδρου ἀριθ. 3.

Ἐν Ἀργιρίῳ παρὰ τῷ κ. Ἀριστ. Γούναρη ἰατρῷ.	Ἐν Ἰδρᾷ παρὰ τῷ κ. Ἱεροθέῳ Κωστοπούλῳ.
» Αἰγίῳ παρὰ τῷ κ. Κωνστ. Ζησίου.	» Κεφαλληνίᾳ Ν. Λομβέρδῳ
» Ἀμισῷ (Samsun) παρὰ τῇ φιλοπροόδῳ λέσχῃ ἢ Ἀμισός.	» Παρισίοις παρὰ τῷ κ. Σπ. Γ. Κλάδῳ (Boulevard St. Germain 46).
» Βουκουρεστίῳ παρὰ τῷ κ. Ἄρ. Κοντο- μιγάλῳ.	» Σμύρνῃ παρὰ τῷ κ. Δ. Σαβελλῆ.
» Γαλαξιδεῖῳ παρὰ τῷ κ. Ν. Δούναρη.	» Ταϊγανίῳ παρὰ τῷ κ. Μιχ. Γιανναρακίῳ
» Ζακύνθῳ παρὰ τῷ κ. Δ. Καλλινίκῳ.	» Τερζέστη παρὰ τῷ ἀξίῳτ. Συντάκτῃ τῆς «Κλειοῦς».
» Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῖς κκ. Ι. Γεωργαντοπούλῳ καὶ Αἰμ. Νοννότῃ.	» Φιλιππουπόλει παρὰ τῷ κ. Βλ. Γ. Σκορ- δέλλῃ.
» Μεσολογγίῳ παρὰ τῷ κ. Χ. Καψάλλῳ.	» Χαλκίδι παρὰ τῷ ἀξίῳτ. Συντάκτῃ τοῦ «Εὐρίπου».